

Mazowsze

ANALIZY I STUDIA

16

**Założenia programu działań
w Obszarach Problemowych
Obszar Płocki**

**Założenia programu działań
w Obszarach Problemowych**

Obszar Płocki

Opracowanie / Wydawca
Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego
ul. Lubelska 13
03-802 Warszawa
tel. 022 518 49 00
fax 022 518 49 49
e-mail: biuro@mbpr.pl

Dyrektor Biura
prof. dr hab. Zbigniew Strzelecki

Zastępcy dyrektora
mgr Bartłomiej Kolipiński
dr arch. Tomasz Sławiński

Dyrektor Oddziału Terenowego w Płocku
mgr inż. arch. Piotr Brzeski

Wykonano w Oddziale Terenowym w Płocku

przez zespół w składzie
Barbara Kopańska (koordynator)
mgr inż. Alicja Pejta-Jaworska
mgr inż. arch. Grażyna Szubska
mgr Ewa Baranowska
mgr Grażyna Gapińska
mgr Elżbieta Dominiak

Opracowanie graficzne

Ewa Garstka
Krystyna Klimkiewicz
Grażyna Kozanecka
Michał Kubera
Elżbieta Wachaczyk

Redakcja

dr Dariusz Piotrowski

Tłumaczenie

Konrad Szylar

Korekta językowa

mgr Halina Guzowska
mgr Kinga Stanek

Redakcja techniczna, skład i łamanie

Tomasz Cybulski
mgr Kinga Stanek

Analizy i Studia

A i S

Zeszyt 1 (16)/2008 materiały za 2006 rok
„Założenia programu działań w Obszarach Problemowych. Obszar Płocki”
ISSN 1892-6322

SPIS TREŚCI

Streszczenie	4
Wprowadzenie	6
1. Diagnoza sytuacji społeczno-gospodarczej	9
1.1. Informacje ogólne (położenie, podział administracyjny, sieć osadnicza)	9
1.2. Społeczeństwo	12
1.2.1. Przemiany demograficzne	12
1.2.2. Bezrobocie	13
1.2.3. Rynek pracy	13
1.2.4. Mieszkalnictwo	14
1.2.5. Edukacja	15
1.2.6. Ochrona zdrowia	20
1.2.7. Opieka społeczna	20
1.2.8. Kultura	23
1.3. Gospodarka	23
1.3.1. Rolnictwo	25
1.3.2. Instytucje otoczenia biznesu	28
1.3.3. Turystyka	29
1.4. Terytorium	32
1.4.1. Środowisko	32
1.4.2. Stan środowiska przyrodniczego	35
1.4.3. Środowisko kulturowe	36
1.4.4. Infrastruktura techniczna	41
1.5. Analiza SWOT	45
2. Zamierzenia strategiczne	52
2.1. Cele i kierunki działań	55
2.2. Zestawienie i ocena przedsięwzięć zgłoszonych przez uczestników	60
3. System wdrażania programu	63
Spis źródeł	70
Spis map, tabel, wykresów	71
Abstract	72

STRESZCZENIE

Dokument *Założenia programu działań w Płockim Obszarze Problemowym* składa się z 5 rozdziałów. Otwiera go charakterystyka obszaru, w której syntetycznie omówione zostały najważniejsze dziedziny gospodarki, sfera społeczna, stan środowiska przyrodniczego i kulturowego, system transportu oraz przestrzeń. W analizach uwzględniono szczególnie: skomunikowanie z Warszawą i resztą kraju, stopę bezrobocia, standardy zagospodarowania turystycznego w stosunku do atrakcyjności walorów krajobrazowo-kulturowych obszaru oraz nadzwyczajne zagrożenia środowiska, związane z lokalizacją infrastruktury przemysłowej oraz transportem materiałów niebezpiecznych. Część diagnostyczną kończy analiza SWOT ujęta w czterech grupach problemowych: mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, zestawione w układzie społeczeństwo – gospodarka – terytorium (środowisko, infrastruktura).

Główną treść *Założeń* stanowi rozdział trzeci, w którym, mając na uwadze przeciwdziałanie nadmiernym dysproporcjom w rozwoju społeczno-gospodarczym, wyznaczono 5 celów głównych wraz z celami pośrednimi i z podporządkowanymi kierunkami działań tj.:

1. *Płock jako miasto na prawach powiatu pełniące funkcję ponadregionalnego ośrodka równoważenia rozwoju* (wzmocnienie potencjału rozwojowego ośrodka subregionalnego zwłaszcza w zakresie: szkolnictwa wyższego, lecznictwa specjalistycznego oraz instytucji otoczenia biznesu; wykreowanie Płocka – historycznej stolicy Mazowsza – na krajowy ośrodek turystyki).
2. *Podnoszenie poziomu produkcji rolnej przez rozwój specjalizacji oraz ekologiczne rolnictwo* (podnoszenie konkurencyjności gospodarstw rolnych, wspieranie specjalizacji produkcji rolnej, rozwój przedsiębiorczości i agroturystyki).
3. *Wspomaganie potencjału rozwojowego miast: Gostynina, Sierpca, Droбина, Gąbina i Wyszogrodu w zakresie funkcji obsługi ludności, rolnictwa i turystyki* (podnoszenie standardów usług w zakresie ochrony zdrowia i opieki społecznej, edukacji i kultury oraz turystyki, podnoszenie standardów obsługi rolnictwa, aktywizacja gospodarcza obszaru).
4. *Zwiększanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego* (promocja, kreacja i rozwój marki oraz konkurencyjnych produktów turystycznych, ochrona i wykorzystanie zasobów środowiska kulturowego i przyrodniczego – Pojezierza Gostynińskiego i doliny Wisły – dla rozwoju turystyki);
5. *Realizacje inwestycji w zakresie sieci transportowej i infrastruktury technicznej* (poprawa bezpieczeństwa publicznego oraz dostępności komunikacyjnej i transportu, rozwój lokalnej infrastruktury technicznej służącej wzmocnieniu potencjałów obszarów wiejskich i miast).

Zaproszeni do współpracy partnerzy zgłosili wnioski, dotyczące realizacji zadań w zakresie inwestycji celu publicznego o charakterze ponadlokalnym w latach 2007-2013, m.in.: wybudowanie na terenie lotniska Aeroklubu w Płocku stałej bazy i zorganizowanie filii Lotniczego Pogotowia Ratunkowego, wybudowanie w Gostyninie kompleksu wypoczynkowego, rekreacyjnego i balneologicznego wraz z zakładem geotermalnym, realizacja północnej i północno-zachodniej obwodnicy miasta Płocka oraz przebudowa dróg krajowych Nr 60 i 62 zapewniająca poprawę powiązań komunikacyjnych omawianego obszaru z Warszawą, utworzenie Samorządowej Wspólnej Strefy Gospodarczej w oparciu o drogi krajowe Nr 60, 62, 10, 50 oraz drogę międzynarodową Nr 7 i lotnisko w Sochaczewie (potencjalnie), powołanie w Płocku Mazowieckiego Centrum Współpracy, Informacji Gospodarczej i Obsługi Inwestora.

Dokument wskazuje źródła finansowania m.in. w oparciu o środki uzyskane z Mazowieckiego Kontraktu Samorządowego powstałe w wyniku partnerstwa publiczno-prywatnego

(Fundusz Grantowy dla Płocka), lokalnych i regionalnych funduszy poręczeniowych i pożyczkowych oraz z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.

Sformułowane *Założenia Programu Działań w Płockim Obszarze Problemowym* wspomogą endogeniczne procesy rozwojowe umożliwiając osiągnięcie wyższego poziomu w rozwoju społeczno-gospodarczym. Są one istotnym uzupełnieniem działań planowanych i programowanych na poziomie regionalnym oraz narzędziem komunikacji społecznej.

WPROWADZENIE

Szybkie tempo przemian politycznych i gospodarczych, presja bieżących problemów oraz wzrastające potrzeby i oczekiwania społeczne zmuszają samorząd wojewódzki do poszukiwania sposobów dostosowania prowadzonej przez siebie polityki społecznej i gospodarczej do nowych sytuacji.

Programowanie regionalne staje się narzędziem do pośredniego kształtowania procesów społeczno-gospodarczych i przyczynia się do wspierania rozwoju wybranych kierunków, służy także koordynacji działań różnych podmiotów w aspekcie przedmiotowym, czasowym i terytorialnym. Stymuluje poszukiwanie rozwiązań ukierunkowanych na wykorzystanie funduszy unijnych przeznaczonych na wsparcie rozwoju danego obszaru.

Dokumentem określającym politykę przestrzenną samorządu województwa, a zarazem przestrzenny układ odniesienia dla *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego* jest *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* (przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwałą Nr 65/2004 w dniu 7. czerwca 2004 r.).

Misja planu będzie realizowana przez następujące cele:

- zapewnienie większej spójności przestrzeni województwa i stwarzanie warunków do wyrównywania dysproporcji rozwojowych,
- zapewnienie zrównoważonego i harmonijnego rozwoju województwa przez zachowanie właściwych relacji pomiędzy poszczególnymi systemami i elementami zagospodarowania przestrzennego,
- zwiększenie konkurencyjności regionu i poprawę warunków życia.

Głównym celem Planu jest określenie polityki przestrzennej dla Mazowsza, polegającej na ustaleniu zasad organizacji struktury przestrzennej województwa w zakresie:

- podstawowych elementów sieci osadniczej,
- rozmieszczenia infrastruktury technicznej i społecznej,
- wymagań dotyczących ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Na podstawie analizy cech społeczno-gospodarczych i zróżnicowanych możliwości rozwoju w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* wyróżniono obszary problemowe o niskiej zdolności wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju (Mapa 1). Analizy zastosowane w tych dokumentach pozwoliły na wyodrębnienie obszarów o specyficznych cechach sytuacji społeczno-gospodarczej, a także cechach funkcji i zagospodarowania. Ich ograniczeniem jest m.in. ogólność oraz brak odniesienia do relacji funkcjonalno-przestrzennych, które pozwalałyby na uchwycenie związku między cechami sieci powiązań funkcjonalnych, a efektywnością struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Przyjęto, że *Założenia programu działań w Płockim Obszarze Problemowym* stanowiąc będą rozwinięcie i uszczegółowienie analiz i diagnoz Planu Zagospodarowania Przestrzennego oraz *Strategii Rozwoju Województwa*. Diagnoza dla *Płockiego Obszaru Problemowego* opiera się również na kryteriach statystycznych konfrontowanych z danymi przestrzennymi i opisowymi uzyskiwanymi na podstawie analizy studiów, planów i strategii lokalnych oraz z informacjami pozostającymi w dyspozycji Oddziału Terenowego w Płocku MBPR oraz na podstawie danych i informacji uzyskiwanych od przedstawicieli samorządów i organizacji lokalnych oraz poszczególnych podmiotów gospodarczych.

Diagnoza społeczno-gospodarcza została opracowana w układzie społeczeństwo – gospodarka – terytorium (środowisko, infrastruktura) z uwzględnieniem porównań retrospektywnych.

Warunkami, jakie musi spełnić dokument *Założenia Programu Działań w Płockim Obszarze Problemowym*, (aby mógł sprawnie funkcjonować) było stworzenie możliwości udziału wszystkich partnerów społecznych w jego realizacji. Wiąże się to ściśle z:

- wykorzystaniem potencjału organizacji i społeczności lokalnej przez skoordynowanie działań w ramach jednego, spójnego projektu akceptowanego i wspieranego przez wszystkich uczestników,
- optymalnym wykorzystaniem kompetencji i zasobów będących w dyspozycji samorządów, organizacji pozarządowych oraz przedsiębiorstw,
- innowacyjnością proponowanych rozwiązań, wyrażającą się zastosowaniem nowych podejść do problemów związanych z rozwojem lokalnym.

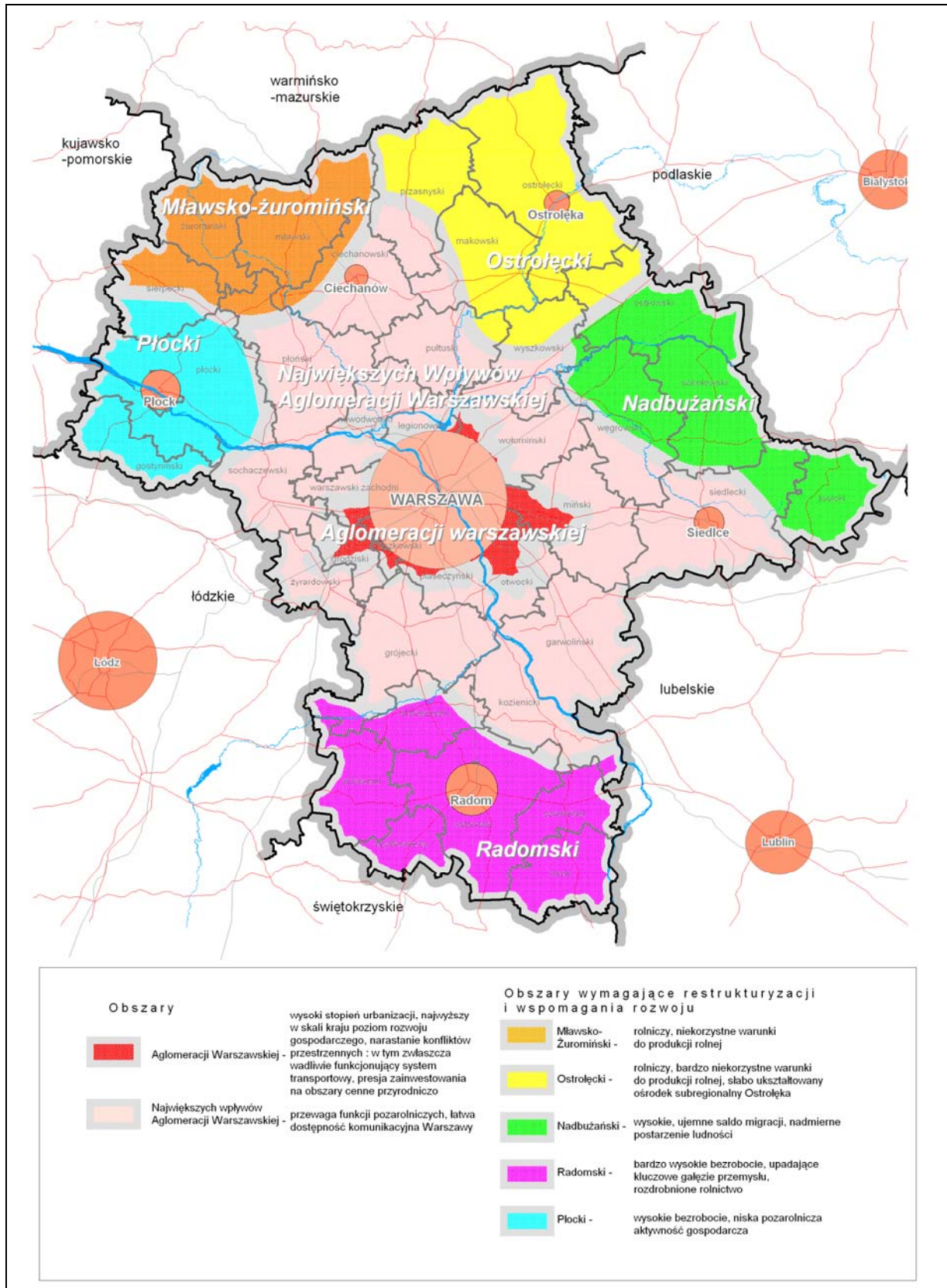
Punktem wyjścia było powołanie grup roboczych, które miały za zadanie opracowanie dokumentu końcowego. Do współpracy zaprosiliśmy reprezentantów działających na terenie *Płockiego Obszaru Problemowego (POP)*, tj. jednostki samorządu terytorialnego (gminy, powiaty, działające w imieniu województwa jednostki organizacyjne), stowarzyszenia, związki i porozumienia jednostek samorządu terytorialnego, szkoły wyższe, szpitale, regionalne organizacje turystyczne, organizacje pozarządowe, stowarzyszenia i fundacje.

Podczas prowadzonych seminariów wykorzystano w pełni technologię planowania strategicznego z udziałem analizy SWOT, a następnie, na bazie otrzymanych wyników, sformułowano cele główne i pośrednie oraz działania.

Sporządzony przez nas dokument powinien być odpowiedzią na potrzeby mieszkańców Płockiego Obszaru Problemowego włączającą w realizację tych potrzeb zarówno obywateli, jak i organizacje pozarządowe, a także jednostki administracji publicznej wszystkich szczebli. Winien on stać się narzędziem komunikacji społecznej.

Opracowanie zakończono czerwcem 2006 roku, po akceptacji przez zespoły robocze projektu sporządzonego przez Mazowieckie Biuro Planowania Przestrzennego i rozwoju regionalnego (obecnie Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego).

Mapa 1. Obszary polityki przestrzennej

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

1. DIAGNOZA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ

Poniższa analiza stanu gospodarki i poziomu zaspokajania potrzeb społecznych w Płockim Obszarze Problemowym została opracowana z wykorzystaniem wskaźników statystycznych zestawionych według gmin i powiatów, a następnie porównanych ze średnimi dotyczącymi województwa i kraju. Przygotowano ją w układzie społeczeństwo – gospodarka – terytorium (środowisko, infrastruktura) z uwzględnieniem porównań retrospektywnych.

1.1. Informacje ogólne (położenie, podział administracyjny, sieć osadnicza)

Płocki Obszar Problemowy położony jest w północno-zachodniej części województwa mazowieckiego. Rozciąga się po obu brzegach Wisły i stanowi centrum historycznego Mazowsza. Analiza objęła teren liczący 3355,2 km², co stanowi 9,4% powierzchni województwa. Graniczy on od zachodu z powiatami województwa kujawsko-pomorskiego: rypińskim, lipnowskim i włocławskim, od północy i wschodu z powiatami województwa mazowieckiego: żuromińskim, płońskim i sochaczewskim, od południa z powiatami województwa łódzkiego: łowickim i kutnowskim.

W fizyczno-geograficznej regionalizacji kraju POP zajmuje południowo-wschodnią część Pojezierza Dobrzyńskiego wraz z Doliną Skrwy Prawej, środkową i zachodnią część Wysoczyzny Płockiej, zachodnią część Kotliny Warszawskiej oraz wschodnią i środkową część Kotliny Płockiej wraz z 65-kilometrowym odcinkiem Doliny Wisły, a także północno-zachodnią część Równiny Kutnowskiej.

Położenie zaledwie 60 km na północ od geometrycznego środka Polski, jak również w wyżej omówionej strefie stykowej wielkich regionów ma dla obszaru szczególne znaczenie. Miasto Płock swoim potencjałem naukowym, kulturowym i gospodarczym, wspólnie z położonym w odległości około 45 km Włocławkiem, wypełnia istniejącą w promieniu około 100 km lukę między głównymi ośrodkami miejskimi w zakresie obsługi ponadregionalnej w wielu dziedzinach życia.

W skład POP wchodzi następujące jednostki podziału administracyjnego kraju:

- Płock – miasto na prawach powiatu,
- trzy powiaty: płocki, gostyniński i sierpecki.

Podstawowy układ podziału terytorialnego stanowią miasta: Płock, Gostynin i Sierpc; trzy gminy miejsko-wiejskie: Wyszogród, Gąbin i Drobin; 22 gminy wiejskie, spośród których Gostynin i Sierpc mają siedziby swoich urzędów na terenie tych miast.

Strukturę funkcjonalno-przestrzenną osadnictwa tworzy sieć jednostek osadniczych o stosunkowo dużym zróżnicowaniu pod względem liczby mieszkańców, jak i obecnego stanu wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną oraz dynamiki rozwoju poszczególnych funkcji i charakterystycznych form intensyfikacji procesów urbanizacyjnych. Struktura ta kształtowana jest przez następujące jednostki:

– Miasta:

- 1) **Płock** – ośrodek subregionalny liczący 127,93 tys. mieszkańców*, centrum przemysłu petrochemicznego Polski i Europy Środkowej o bardzo dużym potencjale ekonomicznym; posiada rozwinięte różnorodne funkcje o znaczeniu subregionalnym, regionalnym i ponadregionalnym związane z przemysłem, a także m.in. z rozwijającym się szkolnictwem wyższym oraz instytucjami kulturalnymi,
- 2) **Gostynin** – ośrodek powiatowy liczący 19,43 tys. mieszkańców* pełni funkcję obsługi ponadlokalnej i selektywnego rozwoju przemysłu uwarun-

* Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, 2004 r.

- kowanego ekologicznie (respektującego wymogi prawne w zakresie ochrony środowiska) oraz koncentracji niektórych funkcji o znaczeniu międzyregionalnym. Obecnie jest siedzibą władz administracyjnych powiatu gostynińskiego, miasta i gminy,
- 3) **Sierpc** – ośrodek powiatowy liczący 18,77 tys. mieszkańców*, pełni funkcję obsługi ponadlokalnej i selektywnego rozwoju przemysłu uwarunkowanego ekologicznie. Obecnie jest siedzibą władz administracyjnych powiatu sierpeckiego, miasta i gminy,
- 4) **Gąbin** – miasto liczące 4,15 tys. mieszkańców*, pełni funkcję ośrodka obsługi lokalnej, jest siedzibą władz administracyjnych miasta i gminy,
- 5) **Drobin** – miasto liczące 3,01 tys. mieszkańców* pełni funkcję ośrodka obsługi lokalnej, jest siedzibą władz administracyjnych miasta i gminy,
- 6) **Wyszogród** – miasto liczące 2,86 tys. mieszkańców*, pełni funkcję ośrodka obsługi lokalnej, jest siedzibą władz administracyjnych miasta i gminy.

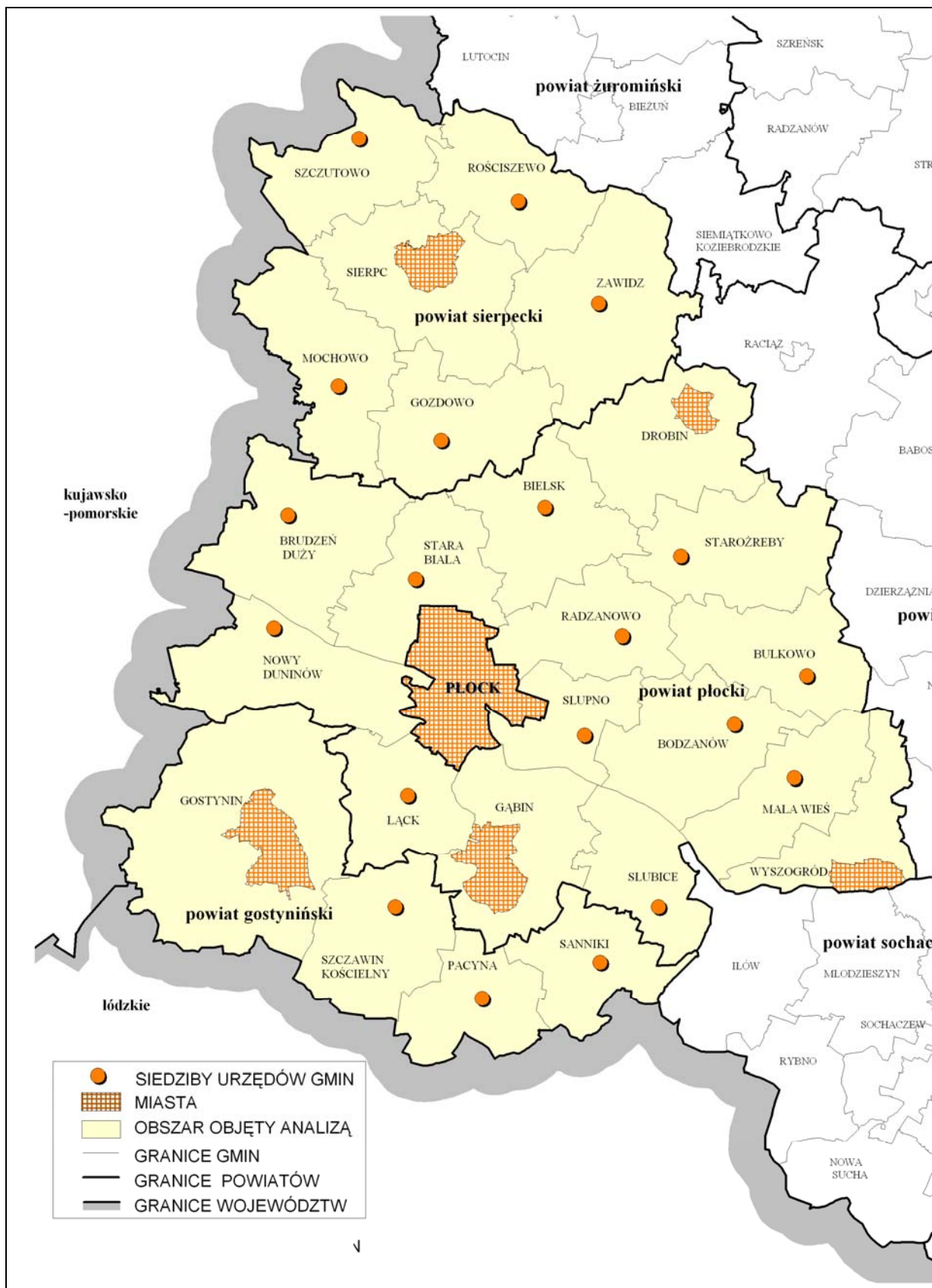
– **Ośrodki gminne** (z siedzibami władz administracyjnych gmin wiejskich) w:

- powiecie płockim: Bielsk, Bodzanów, Brudzeń Duży, Bulkowo, Łąck, Mała Wieś, Nowy Duninów, Radzanowo, Słubice, Słupno, Stara Biała, Staroźreby;
- powiecie gostynińskim: Pacyna, Sanniki, Szczawin Kościelny;
- powiecie sierpeckim: Gozdowo, Mochowo, Rościszewo, Szczutowo i Zawidz Kościelny.

Podział administracyjny obszaru obrazuje Mapa 2.

* Źródło: Bank Danych Regionalnych GUS, 2004 r.

Mapa 2. Podział administracyjny

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych Geodety Wojewódzkiego

1.2. Społeczeństwo

1.2.1. Przemiany demograficzne

Według danych za 2004 r. Płocki Obszar Problemowy zamieszkiwało 335 177 mieszkańców (6,5% ogółu ludności województwa), z czego 46,2% w miastach. Spośród ośrodków subregionalnych województwa mazowieckiego Płock charakteryzuje się, drugą po Radomiu, pod względem wielkości liczbą mieszkańców.

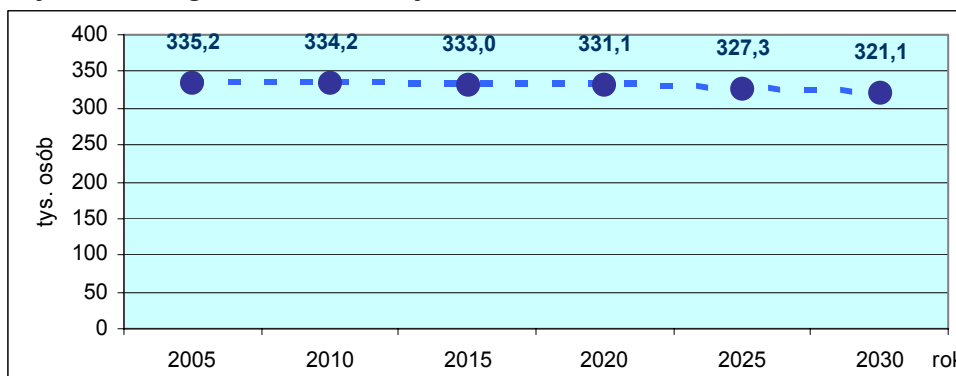
W latach 1999-2004 nastąpił spadek liczby ludności o 8144 osoby spowodowany zarówno zmniejszającym się przyrostem naturalnym, jak i ujemnym saldem migracji. Duży ubytek w liczbie ludności nastąpił w gminach: Szczawin Kościelny, Pacyna, Słubice i Bulkowo. Narasta zjawisko deurbanizacji polegające na migracji ludności z miasta Płocka i osiedlaniu się jej w miejscowościach podmiejskich leżących w gminach: Słupno, Stara Biała, Radzanowo, Brudzeń Duży i Łąck. Współczynnik feminizacji (liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn) wynosił 105 i był zbliżony do średniej krajowej (106).

Średnia gęstość zaludnienia w POP wynosi 100 osób/km² (w województwie jest to 144 osób/km², w kraju – 122 osoby/km²). Najwyższa gęstość zaludnienia występuje w Płocku (1455 osób/km²) i w Sierpcu (1012 osób/km²), natomiast wśród gmin: w Starej Białej (85 osób/km²), Sannikach (70 osób/km²), Radzanowie (67 osób/km²). Najniższą gęstością zaludnienia cechują się gminy o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, tj. Nowy Duninów (26 osób/km²), Gąbin (28 osób/km²), Rościszewo (37 osób/km²), Wyszogród (38 osób/km²) i Zawidz (38 osób/km²).

Największą liczbą ludności w wieku przedprodukcyjnym charakteryzuje się północna część obszaru, tj. powiat sierpecki, gminy: Brudzeń Duży, Bielsk, Drobin, Staroźreby, które należą do obszarów rozwojowych pod względem demograficznym. Miasto Gostynin, Sierpc, Drobin, Wyszogród i gmina Pacyna to obszary o największej liczbie ludności w wieku poprodukcyjnym.

Według prognozy demograficznej, opracowanej w Departamencie Badań Demograficznych GUS, liczba ludności Płockiego Obszaru Problemowego do 2030 r. zmniejszy się o 4,2% (Wykres 1). Z powyższej prognozy wynika również, że na przestrzeni najbliższych 30 lat będzie postępował proces starzenia się społeczeństwa przejawiający się spadkiem liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym, przejściowym wzrostem ludności w wieku produkcyjnym i postępującym wzrostem liczby ludności w wieku poprodukcyjnym. Powyższa tendencja jest charakterystyczna dla krajów rozwiniętych, gdzie wysoki poziom życia jest główną przyczyną spadku liczby urodzeń i zgonów, a co za tym idzie – spadku wskaźnika reprodukcji ludności.

Wykres 1. Prognoza zmian liczby ludności

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych Banku Danych Regionalnych GUS

1.2.2. Bezrobocie

Przeprowadzone analizy wskazują, iż jednym z głównych problemów Płockiego Obszaru Problemowego jest bezrobocie. Na koniec grudnia 2005 r. we wszystkich powiatach ziemskich tego obszaru odnotowano wysokie wskaźniki stopy bezrobocia. Najwyższą jej wartość odnotowano w powiecie płockim (29%), na drugim miejscu znalazł się powiat gostyński (28,1%), następnie zaś powiat sierpecki (25,1%). W mieście Płocku poziom bezrobocia jest relatywnie niski (stopa bezrobocia – 19%). Jednak w skali całego obszaru ogólna liczba bezrobotnych w POP wyniosła 35 553 osób, w porównaniu z grudniem 2004 r. jest to spadek o 975 osoby.

Trudności ze znalezieniem pracy mają przede wszystkim osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych lub nieposiadające ich w ogóle. Tendencję spadkową w porównaniu do lat poprzednich odnotowuje się w liczbie **bezrobotnych kobiet**. Nastąpił również spadek bezrobocia wśród ludności wiejskiej, zwłaszcza w powiecie gostyńskim (59,1%). Najwyższy udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi wystąpił w powiecie płockim (89,1%).

Duży niepokój budzi utrzymujące się **bezrobocie wśród ludzi młodych**, zwłaszcza z wyższym wykształceniem (czerwiec 2005 r. – 266 osoby). W czerwcu 2005 r. wśród ogółu bezrobotnych Płockiego Obszaru Problemowego młodzież do 25. roku życia stanowiła 20,8% (spadek w porównaniu z 2004 rokiem o 4,4%). Najwyższym udziałem bezrobotnych w tej grupie wiekowej wyróżnił się powiat płocki (27,7%), a najniższym – miasto Płock (19,7%).

1.2.3. Rynek pracy

Jednym ze wskaźników charakteryzujących strukturę gospodarczą danego regionu jest sektorowa **struktura pracujących**. Liczba osób pracujących w POP (według stanu z grudnia 2004 r.) wynosiła 93 177, co stanowi 27,8% ogólnej liczby ludności.

Z sektorem usług związanych jest prawie 34,8% ogółu pracujących (w tym w usługach rynkowych – 15,5%, a w nierynkowych – 19,3%), z sektorem przemysłowym 24,5%. Natomiast największa liczba osób zatrudniona jest w rolnictwie, łowiectwie, leśnictwie i w rybactwie – 40,7%. Odnotowuje się malejącą liczbę pracujących w przemyśle i budownictwie na korzyść sektora usług, głównie rynkowych (Tabela 1).

Tabela 1. Rynek pracy

Obszary	Ogółem	Z liczby ogółem			
		Rolnictwo, łowiectwo, i leśnictwo, rybactwo	Przemysł i budownictwo	Usługi rynkowe	Usługi nierynkowe
		Ogółem (%)			
gostyński	12 382	43,8	21,9	10,4	23,8
płocki	23 402	66,3	11,0	8,7	14,1
sierpecki	13 289	51,4	19,5	11,5	17,6
m. Płock	44 102	1,4	45,6	31,4	21,6
POP*	93 173	40,7	24,5	15,5	19,3

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych GUS, *Powiaty w Polsce*, 2005 r.

W omawianym obszarze utrzymuje się demograficzna presja na rynek pracy wywierana przez rosnącą liczbę ludności w wieku produkcyjnym (pow. gostyński 62%, pow. płocki 60%, pow. sierpecki 59,2%, miasto Płock 67,3%). Natomiast wzrastająca populacja osób w wieku poprodukcyjnym na obszarze gmin: Bulkowo, Słubice, Staroźreby, Mochowo, Sierpc, spowoduje prawdopodobnie zwiększony popyt na usługi medyczne i opiekę socjalną.

* Płocki Obszar Problemowy

Z punktu widzenia sytuacji na rynku pracy istotne znaczenie ma analiza populacji aktywnych zawodowo według posiadanego poziomu wykształcenia (Tabela 2).

Tabela 2. Aktywni zawodowo według poziomu wykształcenia w 2002 r.

Obszary	Wykształcenie				
	Wyższe	Policealne i średnie zawodowe	Zasadnicze zawodowe	Podstawowe i niepełne podstawowe oraz bez wykształcenia szkolnego (bez ustalonego poziomu wykształcenia)	Podstawowe, niepełne podstawowe i bez wykształcenia szkolnego (plus nieustalony poziom wykształcenia)
gostyniński	1 942	6 222	4 978	3 541	3 541
płocki	2 606	10 387	13 853	8 501	8 501
sierpecki	1 795	6 277	6 146	3 702	3 702
m. Płock	11 804	22 991	10 340	2 871	2 875
POP*	18 147	45 877	35 317	18 615	18 619

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r.

Najwyższym udziałem ludności z wykształceniem wyższym, policealnym, średnim zawodowym i średnim ogólnokształcącym wyróżnia się miasto Płock. Natomiast najwyższym udziałem ludności z wykształceniem zasadniczym zawodowym i ukończonym podstawowym charakteryzuje się powiat płocki.

Tabela 3. Aktywni zawodowo według płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.

Obszary	Współczynnik aktywności zawodowej (%)				
	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni	Miasto	Wieś
gostyniński	57,6	51,3	64,4	57,5	57,6
płocki	57,4	49,4	65,7	57,9	57,4
sierpecki	55,7	48,3	63,6	56,6	55,2
m. Płock	60,0	54,8	65,8	60,0	—
POP*	58,2	51,6	65,2	59,2	56,6

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r.

Poziom przeciętnego wynagrodzenia jest jednym ze wskaźników, które charakteryzują zamożność społeczeństwa. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w województwie w 2004 r. wynosiło 3095,96 zł. Natomiast w Płockim Obszarze Problemowym na pierwszym miejscu pod względem wysokości przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia znalazł się Płock z kwotą 2906,91 zł (93,9% przeciętnego wynagrodzenia w województwie). Kolejno plasują się: powiat płocki (1960 zł), powiat sierpecki (1929 zł), oraz powiat gostyniński (1779 zł).

1.2.4. Mieszkalnictwo

W obrębie POP w 2004 r. oddano do użytku 1376 mieszkań, najwięcej w Płocku (804) i na obszarach z nim sąsiadujących (powiat płocki – 374 mieszkania). Natomiast najmniej lokali mieszkalnych oddano w powiecie gostynińskim (112) i sierpeckim (86). Liczba mieszkań oddanych do użytku w tych powiatach, w porównaniu z 2000 r., spadła. Wzrost odnotowano natomiast w powiecie płockim i w mieście Płocku. Tutaj liczba mieszkań oddanych do użytku (w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców) podwoiła się. Przeciętna powierzchnia użytkowa przypadająca na 1 osobę w Płockim Obszarze Problemowym jest niższa od przeciętnej dla województwa (24,1 m²) i wynosi 21,7 m² na 1 osobę.

* Płocki Obszar Problemowy

1.2.5. Edukacja

Ważnym elementem w funkcjonowaniu ośrodków miejskich jest sieć placówek **szkolnictwa wyższego** (Mapa 3), które są podstawą doskonalenia jakości zasobów ludzkich. W Płockim Obszarze Problemowym istnieją:

- 3 szkoły wyższe: Wyższa Szkoła im. Pawła Włodkowica w Płocku, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku, Wyższe Seminarium Duchowne w Płocku,
- 3 filie szkół wyższych: Politechnika Warszawska – Szkoła Nauk Technicznych w Płocku, Wydział Zamiejscowy Inżynierii i Kształtowania Środowiska Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego (w Sierpcu), Zamiejscowa Sala Wykładowa w Sierpcu Wyższej Szkoły Społeczno-Ekonomicznej w Warszawie na Wydziale Pedagogicznym i Ekonomicznym (tzw. uczelnia wirtualna, wykorzystująca techniki *e-learningu*),
- 2 punkty konsultacyjne: Uniwersytetu Warszawskiego (700 studentów w roku akademickim 2005/2006) oraz Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie (100 studentów).

W roku szkolnym 2002/2003 w szkołach wyższych na terenie omawianego obszaru kształciło się 13 785 studentów, co stanowiło 3,8% ogółu studentów w województwie. Dominującym ośrodkiem szkolnictwa wyższego na tym obszarze jest miasto Płock (Tabela 4).

Tabela 4. Liczba studentów

Wyszczególnienie	Studenci					
	ogółem		w tym na studiach:			
	razem	(%)	dziennych	wieczorowych	zaocznych	eksternistycznych
Województwo mazowieckie	391 697	–	142 084	23 854	220 393	5 366
Razem	13 785	100	4 347	25	9 413	–
Politechnika Warszawska Filia w Płocku	3 721	27,0	1 906	–	1 815	–
Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego Filia w Sierpcu	176	1,3	–	–	176	–
Wyższa Szkoła im. Pawła Włodkowica w Płocku	7 824	56,7	966	5	6 853	–
Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Płocku	2 064	15,0	1 475	20	569	–

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS, Warszawa 2003 r., *Szkoły wyższe i ich finanse w 2002 r.*

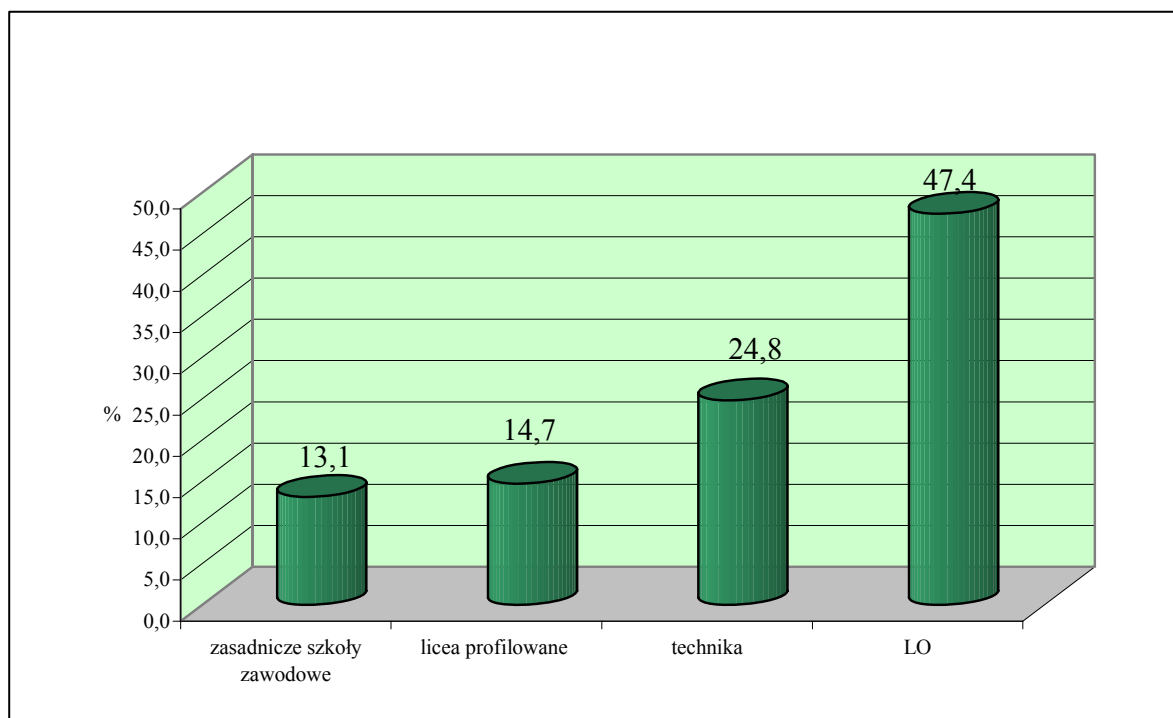
Wśród analizowanych placówek największą liczbą studentów wyróżniała się Wyższa Szkoła im. P. Włodkowica, na drugim miejscu znalazła się filia Politechniki Warszawskiej.

Oprócz wymienionych wyżej uczelni bogatą działalność naukową prowadzi Ośrodek Badawczo-Rozwojowy PKN ORLEN i jedno z najstarszych towarzystw naukowych – Towarzystwo Naukowe Płockie. Jego członkami jest wielu naukowców z całej Polski. TNP prowadzi także studia doktoranckie. Kadra naukowa, bez Wyższego Seminarium Duchownego, liczyła w 2005 r. 525 osób, w tym: 160 profesorów (30,48%), 33 doktorów habilitowanych (6,29%), 231 doktorów (44,0%) i 101 magistrów (19,24%).

Rozwój Płocka jako ośrodka akademickiego stwarza możliwości nawiązywania szerszej współpracy między sferą nauki, administracji i przedsiębiorstw, choć nie jest to wystarczająco wykorzystywane. Chodzi przede wszystkim o wzrost zaangażowania potencjału naukowego w doradztwo dla administracji oraz wdrażanie pomysłów i efektów pracy badawczej ośrodków akademickich w lokalnych przedsiębiorstwach.

W 2004 r. do **szkół ponadgimnazjalnych** uczęszczało łącznie 14 024 uczniów, z czego 47,4% uczyło się w liceach ogólnokształcących (wzrost w stosunku do roku poprzedniego o 1,3%), a najmniej – w zasadniczych szkołach zawodowych 13,1% (Wykres 2).

Wykres 2. Uczniowie w szkołach ponadgimnazjalnych w 2004 r.

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, 2004 r.

System edukacji ponadgimnazjalnej (Mapa 3) tworzą:

- 24 **licea ogólnokształcące**, do których uczęszczało 6646 uczniów, z tego 68,4% w Płocku. Najwięcej placówek szkolnictwa ogólnokształcącego oraz uczniów na 1000 mieszkańców było w Płocku (35,6). Natomiast w pozostałych powiatach wskaźnik kształtował się poniżej średniej dla POP, która wynosiła 19,8,
- 18 **techników**, z czego najwięcej zlokalizowanych było także w Płocku (11). Największą liczbą uczniów na 1000 mieszkańców, znacznie powyżej średniej dla obszaru wynoszącej 10,4, wyróżniały się: powiat sierpecki (15,6) i miasto Płock (15,2),
- 15 **liceów profilowanych** – średnia liczba młodzieży uczącej się w liceach profilowanych na 1000 mieszkańców wynosiła 4,6. Najwyższy wskaźnik – 27,6 odnotowano w Wyszogrodzie, Sierpcu 17,9 oraz w Gostyninie 16,8,
- 9 **zasadniczych szkół zawodowych** – najwyższym wskaźnikiem uczniów na 1000 mieszkańców odznaczało się miasto Płock (8,5), przy średniej dla analizowanego obszaru wynoszącej 5,5.

Tabela 5. Uczniowie w szkołach ponadgimnazjalnych

Obszary	Uczniowie w zasadniczych szkołach zawodowych		Uczniowie w liceach profilowanych		Uczniowie w technikach		Liczba uczniów w liceach ogólnokształcących	
	ogółem	na 1000 mieszkańców	ogółem	na 1000 mieszkańców	ogółem	na 1000 mieszkańców	ogółem	na 1000 mieszkańców
gostyniński	319	6,7	471	10,0	174	3,7	740	15,6
płocki	140	1,3	181	1,7	518	4,9	559	5,3
sierpecki	284	5,2	443	8,2	843	15,6	802	14,8
m. Płock	1 092	8,5	966	7,6	1 947	15,2	4 545	35,6
POP*	1 835	5,5	2 061	6,1	34 82	10,4	6 646	19,8

Zródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, 2004 r.

Szkoły policealne – edukacja na poziomie policealnym dla młodzieży w 2003 r. była prowadzona w 6 szkołach, do których uczęszczało 657 uczniów. Wszystkie zlokalizowane były w Płocku (Mapa 3).

Ważnym elementem z zakresu **doskonalenia zawodowego** i podnoszenia kwalifikacji jest Centrum Edukacji Grupy ORLEN – placówka szkoleniowo-konsultingowa zlokalizowana w Płocku. Ponadto w mieście funkcjonuje Mazowieckie Samorządowe Centrum Doskonalenia Nauczycieli w Warszawie (Wydział w Płocku) oraz Medyczna Szkoła Policealna. Istnieje potrzeba stworzenia bogatszej oferty kierunków kształcenia zawodowego oraz ustawicznego, dostosowanej do potrzeb regionalnych i lokalnych rynków pracy. Można to osiągnąć dzięki programom stypendialnym, których celem jest ułatwienie dostępu do kształcenia na poziomie ponadgimnazjalnym i wyższym.

Tabela 6. Ludność w wieku 13 i więcej lat według poziomu wykształcenia

Wyszczególnienie	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Powiat sierpecki	Miasto Płock	POP
Poziom wykształcenia:	(%)				
wyższe	6,25	3,97	5,24	13,58	8,27
policealne	3,24	2,22	2,52	4,26	3,22
średnie zawodowe	17,44	13,41	17,56	25,14	19,55
średnie ogólnokształcące	6,50	5,09	5,05	9,97	7,20
zasadnicze zawodowe	22,18	26,95	23,43	18,88	22,54
podstawowe ukończone	38,85	40,48	40,20	23,40	33,49
podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego	5,51	7,85	5,87	2,56	5,12
nieustalony	0,02	0,01	0,13	2,21	0,89

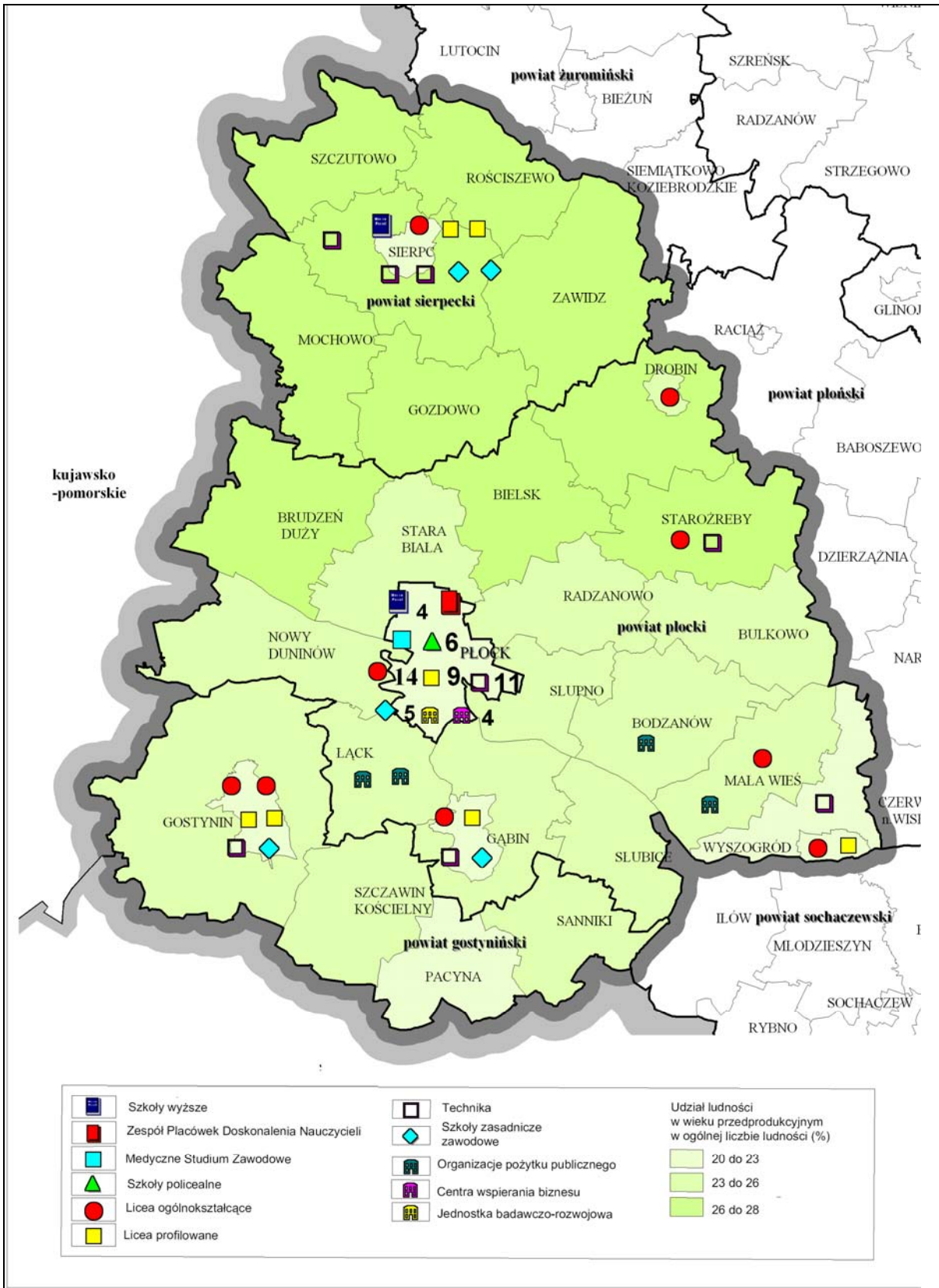
Zródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r.

* Płocki Obszar Problemowy

Analizując Płocki Obszar Problemowy pod względem wykształcenia ludności (Tabela 6) odnotowano, że największy procent ludności posiada wykształcenie podstawowe ukończone (33,5%) i podstawowe nieukończone lub nie legitymuje się wykształceniem szkolnym (22,5%), następną grupę stanowią osoby z wykształceniem średnim zawodowym (22,5%). Ludność z wykształceniem wyższym stanowi 8,3%, najwyższy jej procent odnotowano w mieście Płocku i w powiecie gostynińskim, a najniższy – w powiecie płockim.

W ramach realizacji celów polityki społecznej w POP uruchomiono Stypendium Starosty Płockiego, finansowane z budżetu powiatu, przeznaczone dla młodzieży szczególnie uzdolnionej pochodzącej z rodzin znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej. Ponadto od listopada 2004 r. realizowany jest program „Wyrównywanie szans edukacyjnych”.

Mapa 3. Edukacja, innowacyjność

Zródło: Opracowanie MBPR na podstawie bazy danych OT w Płocku

1.2.6. Ochrona zdrowia

System służby zdrowia funkcjonuje w głównej mierze w oparciu o 5 szpitali, dysponujących łączną liczbą 1935 łóżek (w 2003 r.). Zlokalizowane są one w Płocku (2), Sierpcu (1), Gostyninie (1) i w Gostyninie Kruku (1) (Mapa 4). Najwięcej łóżek na 1000 mieszkańców jest w powiecie gostyńskim – 14,7. Powiat płocki nie posiada szpitala, ludność z tego powiatu obsługiwana jest przez Wojewódzki Szpital Zespolony w Płocku. Świadczenia zdrowotne w formie opieki paliatywno-hospicyjnej realizują 2 hospicja istniejące w Płocku (Tabela 7).

Tabela 7. Liczba łóżek w szpitalach

Obszary	Liczba łóżek	Liczba łóżek na 1000 ludności
gostyński	697	14,7
płocki	0	0,0
sierpecki	173	3,2
m. Płock	1 065	8,3
POP*	1 935	5,8

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych Banku Danych Regionalnych, 2003 r.

Na terenie Płocka funkcjonuje Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego. Ponadto, w zakresie ratownictwa medycznego działa Centrum Powiadamiania Ratunkowego i szpitalny oddział ratunkowy w Płocku oraz zespoły wyjazdowe ratownictwa medycznego zlokalizowane w Gostyninie, Płocku, Sierpcu i Wyszogrodzie. W Płocku świadczenia medyczne zapewnia także całodobowa nocna i świąteczna opieka medyczna. Brak jest natomiast Lotniczego Pogotowia Ratunkowego.

W zakresie udzielania całodobowych świadczeń zdrowotnych funkcjonują ponadto: 2 zakłady opiekuńczo-lecznicze – w Pacynie i Gostyninie oraz 2 zakłady pielęgnacyjno- opiekuńcze – w Płocku i Gostyninie Kruku.

Sieć usług medycznych obszaru stanowią także publiczne i niepubliczne zakłady opieki zdrowotnej, których działalność obejmuje świadczenia z zakresu podstawowej i specjalistycznej opieki medycznej. W Płockim Obszarze Problemowym funkcjonuje 79 przychodni, których rozmieszczenie jest nierównomierne. Największa ich koncentracja występuje w Płocku, w którym zlokalizowane są 37 zakładów opieki zdrowotnej. Ponadto 21 placówek funkcjonuje w powiecie płockim, 14 w powiecie sierpeckim, i 7 w powiecie gostyńskim.

Średnio w POP na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (przychodnię) przypada 4243 pacjentów. Najwyższym wskaźnikiem, czyli najbardziej niekorzystną sytuacją, odznacza się powiat gostyński (6758), natomiast najniższym miasto Płock, gdzie na 1 przychodnię przypada 3455 pacjentów.

1.2.7. Opieka społeczna

W Płockim Obszarze Problemowym funkcjonują powiatowe instytucje wykonujące zadania z zakresu pomocy społecznej – powiatowe centra pomocy społecznej.

W 2004 r. prowadziło działalność 9 domów pomocy społecznej dysponujących łącznie 1113 miejscami. Są to placówki pomocy społecznej o zasięgu ponadlokalnym. Rozmieszczenie przestrzenne domów pomocy społecznej wykazuje największą ich koncentrację w powiecie płockim, gdzie działało 6 placówek (Mapa 4). Brak domów pomocy społecznej na terenie każdej gminy ogranicza dostęp do tej formy pomocy i zmusza wielu mieszkańców do korzystania z placówek zlokalizowanych w innych gminach lub powiatach.

* Płocki Obszar Problemowy

W omawianym obszarze na 1000 mieszkańców przypada średnio 3,3 miejsca w domu pomocy społecznej. Najlepsza sytuacja występuje w powiecie plockim, gdzie liczba ta wynosi 7,2, natomiast najgorsza w mieście Płocku, gdzie na 1000 mieszkańców przypadało zaledwie 0,8 miejsca (Tabela 8).

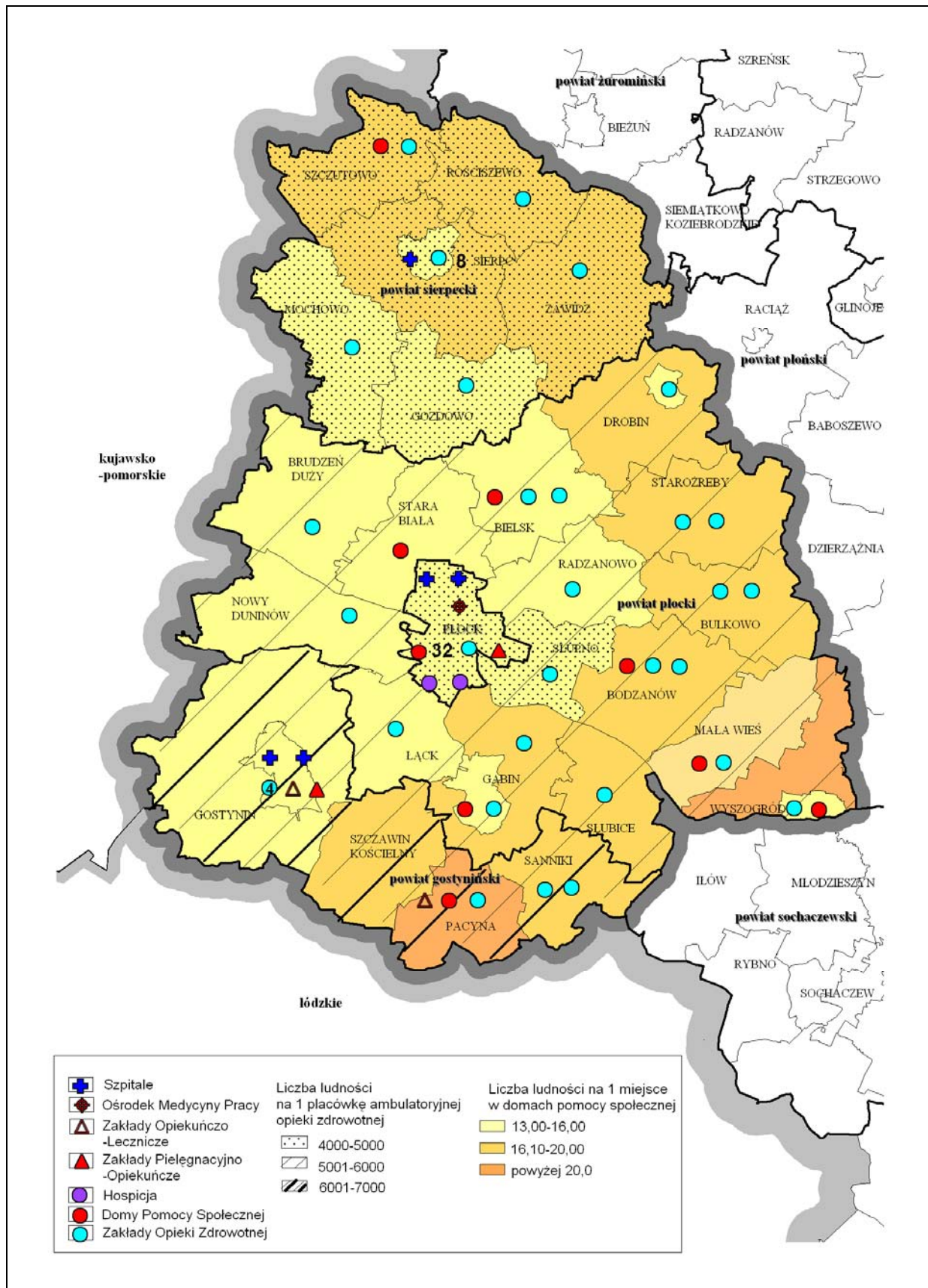
Tabela 8. Opieka społeczna

Obszary	Domy pomocy społecznej	Miejsca ogółem w domach pomocy społecznej	Liczba miejsc w domach pomocy społecznej przypadająca na 1000 ludności w powiecie
m. Płock	1	105	0,8
Powiat gostyniński	1	180	3,8
Pacyna	1	180	
Powiat plocki	6	758	7,2
Bielsk	1	151	
Bodzanów	1	182	
Gąbin	1	153	
Mała Wieś	1	98	
Stara Biała	1	136	
Wyszogród	1	38	
Powiat sierpecki	1	70	1,3
Szczutowo	1	70	
POP*	9	1 113	3,3

Zródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych BDR, 2004 r.

* Płocki Obszar Problemowy

Mapa 4. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie bazy danych Banku Danych Regionalnych, 2005 r.

1.2.8. Kultura

W Płockim Obszarze Problemowym działalność kulturalną prowadzą: Teatr im. J. Szańskiego w Płocku z 3 scenami o łącznej liczbie 543 miejsc oraz 3 muzea. Są to: Muzeum Mazowieckie w Płocku z najbogatszą w Polsce ekspozycją secesji i bogatymi zbiorami etnograficznymi o zasobie 84 188 obiektów (w 2002 r.), Muzeum Diecezjalne w Płocku (10 818 obiektów) oraz Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu (skansen).

W omawianym obszarze działa ogółem 85 bibliotek (łącznie z filiami). W samym Płocku znajduje się księgozbiór liczący 913 tys. woluminów. Status biblioteki naukowej o profilu humanistycznym ma Biblioteka im. Zielińskich w Płocku. Jest ona siódmą w kolejności wśród najstarszych bibliotek w Polsce i została włączona do elitarnego grona 55. tworzących Narodowy Zasób Biblioteczny. Zbiór jej liczy 320 tys. woluminów. Oprócz Biblioteki im. Zielińskich do ważniejszych tego rodzaju instytucji w Płocku należy m. in. Książnica Płocka im. Władysława Broniewskiego. Uzupełnieniem oferty bibliotecznej są m. in. księgozbiory Biblioteki Pedagogicznej, Biblioteki Diecezjalnej (132 tys.), Biblioteki przy Starokatolickim Kościele Mariawitów oraz Biblioteki Muzycznej im. Mateusza Glińskiego w Sannikach.

Najmniejszą liczbę wypożyczeń księgozbioru na 1 czytelnika według powiatów w 2004 r. odnotowano w powiecie gostyńskim, zaś największą w powiecie płockim.

Szansą dla Płockiego Obszaru Problemowego jest bogata oferta kulturalna proponowana przez stowarzyszenia kulturalne i turystyczne, gminne ośrodki kultury, galerie sztuki (Płocka Galeria Sztuki). W kulturalnym obrazie miasta pojawiły się nowe placówki, jak Biuro Wystaw Artystycznych, Płocka Orkiestra Symfoniczna i Dom Darmstadt, które z powodzeniem uprawiają działalność kulturalną w formie koncertów, odczytów i wystaw.

Szczególną rolę kulturotwórczą odgrywa, wspomniane już, Towarzystwo Naukowe Płockie powstałe w 1820 r. Jest to towarzystwo naukowe o statusie regionalnym – jedno z ośmiu istniejących na Mazowszu.

Działalność kulturalna prowadzona jest także przez miejskie i gminne ośrodki kultury, Regionalny Zespół Pieśni i Tańca (Sanniki) oraz Ludowy Zespół Artystyczny „Kasztelania” (Sierpc). Istnieją tu także dziecięce zespoły taneczne, m.in.: Zespół Pieśni i Tańca „Dzieci Płocka”, zespół „Mazowia”, kółka plastyczne i kluby sportowe. Na uwagę zasługuje Ośrodek Pamięci Fryderyka Chopina w Sannikach, w którym odbywają się m.in. koncerty muzyki tego kompozytora.

W Płockim Obszarze Problemowym jest zbyt mała liczba gminnych instytucji kultury. Szansą jest natomiast bogata oferta kulturalna animowana przez stowarzyszenia kulturalne i turystyczne oraz prywatne galerie sztuki.

1.3. Gospodarka

Rozwój gospodarczy jest najlepszym sposobem usuwania większości problemów społecznych. Podkreślenia wymaga fakt, że jedynie w warunkach rozwoju gospodarczego udaje się osiągnąć tak pożądane zjawisko, jak uczestnictwo prywatnego kapitału w przedsiębiorstwach istotnych dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców.

Jednym z mierników poziomu rozwoju gospodarczego jest wartość **poziomu PKB liczonego na 1 mieszkańca**. W 2003 r. w województwie mazowieckim wynosił on 32,7 tys. zł na osobę, co stanowiło 153,2% przeciętnej w kraju (21,4 tys. zł). W podregionie ciechanowsko-płockim wskaźnik ten wyniósł 19,8 tys. zł (w 1999 r. – 14,7 tys. zł).

Miernikiem poziomu rozwoju gospodarczego są również **dochody budżetów gmin i powiatów oraz wydatki inwestycyjne budżetów**. Płock znalazł się na trzecim miejscu w Polsce (po Warszawie i Sopocie) pod względem wysokości osiągniętych dochodów budżetów na

1 mieszkańca (3336 zł), a na pierwszym miejscu pod względem wydatków budżetów powiatów na 1 mieszkańca (3721 zł).

Wśród powiatów największe dochody budżetów gmin w przeliczeniu na 1 mieszkańca ma powiat plocki (1657 zł), a najmniejsze – gostyniński (1450 zł). Wydatki inwestycyjne budżetów gmin na 1 mieszkańca we wszystkich gminach obszaru plockiego wzrosły – największe odnotowano w powiecie gostynińskim (444 zł).

Dynamikę liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w kolejnych latach traktuje się często jako wskaźnik charakteryzujący stan koniunktury gospodarczej na danym obszarze. W Płockim Obszarze Problemowym liczba podmiotów gospodarczych zmalała w stosunku do 2002 r. o 1,9% (441 podmiotów) Spadek nastąpił przede wszystkim wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą (o 689 podmioty). Wśród osób prawnych i jednostek nieposiadających osobowości prawnej odnotowano natomiast wzrost o 248 podmiotów. W końcu 2004 r. zarejestrowanych było 23 693 podmioty gospodarki narodowej, co stanowiło ok. 4% ogółu podmiotów w województwie. Dominującą pozycję zajmują podmioty zarejestrowane jako osoby fizyczne, które stanowią 80% ogólnej liczby. W omawianym obszarze na 1000 mieszkańców przypada średnio 70,7 podmiotów, największe wartości tego wskaźnika odnotowuje się w Płocku oraz w powiecie gostynińskim (Tabela 9).

Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon

Obszary	Ogółem		Osoby prawne i jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej		Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	
	2002	2004	2002	2004	2002	2004
m. Płock	12 710	12 673	2 549	2 649	10 161	10 024
płocki	5 136	5 025	884	961	4 252	4 064
gostyniński	3 215	3 103	518	544	2 697	2 559
sierpecki	3 073	2 892	487	532	2 586	2 360
POP*	24 134	23 693	4 438	4 686	19 696	19 007

Zródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych GUS, *Powiaty w Polsce*, 2003 r., 2005 r.

Wzrosła natomiast liczba **spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego** prowadzonych przez osoby prawne i jednostki nieposiadające osobowości prawnej – łącznie o 28% w porównaniu z 1999 r.

W 2004 r. w Płockim Obszarze Problemowym odnotowano wzrost **nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach** (w ujęciu strukturalnym – według sektorów gospodarki). Największy ich udział dotyczył przedsiębiorstw w sektorze przemysłu i budownictwa (84,6%), a w dalszej kolejności usług rynkowych (14,7%). W porównaniu z 2002 r. ogółem były one wyższe o 42%.

Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach według lokalizacji inwestycji (w przeliczeniu na 1 mieszkańca) wzrosły w porównaniu z 2002 r., największe odnotowano w Płocku (13 087 zł) i w powiecie plockim (1159 zł). Dla odmiany w powiecie gostynińskim stwierdzono spadek tych nakładów – wynoszą one obecnie 580 zł na 1 mieszkańca (Tabela 10).

* Płocki Obszar Problemowy

Tabela 10. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach

	POP		Miasto Płock		Powiat płocki		Powiat sierpecki		Powiat gostyński	
	2002	2004	2002	2004	2002	2004	2002	2004	2002	2004
(mln zł)										
Ogółem	785,3	1 852,5	656,7	1 674,3	73,7	122,4	26,5	28,3	28,4	27,5
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo	2,8	4,2	0,3	0,2	1,9	2,3	0,5	0,4	0,1	1,3
Przemysł i budownictwo	546,7	1 566,7	498,3	1 509,1	21,0	17,8	16,9	22,7	10,5	17,1
Usługi rynkowe	221,0	271,6	148,2	156,0	50,7	102,1	8,6	4,9	13,5	8,6
Usługi nierynkowe	14,8	10,0	9,9	9,0	0,1	0,2	0,5	0,3	4,3	0,5
(%)										
Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo	0,4	0,2	0	0	2,6	1,9	1,9	1,4	0,4	4,7
Przemysł i budownictwo	69,6	84,6	75,9	90,2	28,5	14,5	63,7	80,2	37,0	62,2
Usługi rynkowe	28,1	14,7	22,6	9,3	68,8	83,4	32,5	17,3	47,5	31,3
Usługi nierynkowe	1,9	0,5	1,5	0,5	0,1	0,2	1,9	1,1	15,1	1,8

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych GUS, *Powiaty w Polsce*, 2003 r. i 2005 r.

Podstawowe znaczenie dla rozwoju gospodarczego obszaru ma funkcjonowanie zakładów: Polskiego Koncernu Naftowego ORLEN S.A. będącego jednym z liderów przemysłu naftowego w Europie Centralnej, jak również powstałego w 2002 r. zakładu Basell ORLEN Polyolefins Sp. z o.o. (spółki joint-venture, utworzonej przez Basell Europe Holdings B.V. i PKN ORLEN S.A.), który jest producentem oraz dystrybutorem polipropylenu, polietylenu i zaawansowanych produktów poliolefinowych.

1.3.1. Rolnictwo

Gospodarka rolna posiada duże znaczenie społeczne i ekonomiczne w rozwoju Płockiego Obszaru Problemowego i stanowi jeden z ważniejszych sektorów w gospodarce obszaru.

Z ogólnej powierzchni POP **użytki rolne** stanowią 71,4% i jest to wartość wyższa od średniej dla kraju oraz województwa (ok. 60%) i znacznie wyższa od średniej UE (40,9%). Największy procent użytków rolnych przypada na powiat płocki (74%).

Podstawową strukturę gospodarczą gmin stanowią indywidualne gospodarstwa rolne z wysokim udziałem małych gospodarstw. W 2002 r. funkcjonowało około 28 108 **gospodarstw rolnych** (według Narodowego Spisu Powszechnego z 2002 r.), w tym aż 6378 o powierzchni do 1 ha użytków rolnych (22,7%). Przeciętna wielkość gospodarstwa wynosi 8,2 ha i jest wyższa niż średnia krajowa oraz województwa, niemniej ich struktura obszarowa nie jest korzystna: prawie połowa z nich (49,8%) ma powierzchnię mniejszą niż 5 ha, a 72,6% gospodarstw nie przekracza powierzchni 10 ha. Ponadto, gospodarstw średnich (10-20 ha) było 18,7%, dużych zaś (powyżej 20 ha) zaledwie 7,3%. Najwięcej gospodarstw dużych występuje w gminach: Drobin, Staroźreby, Brudzeń Duży, najmniej w gminach: Słubice, Nowy Duninów i Łąck (Tabela 11).

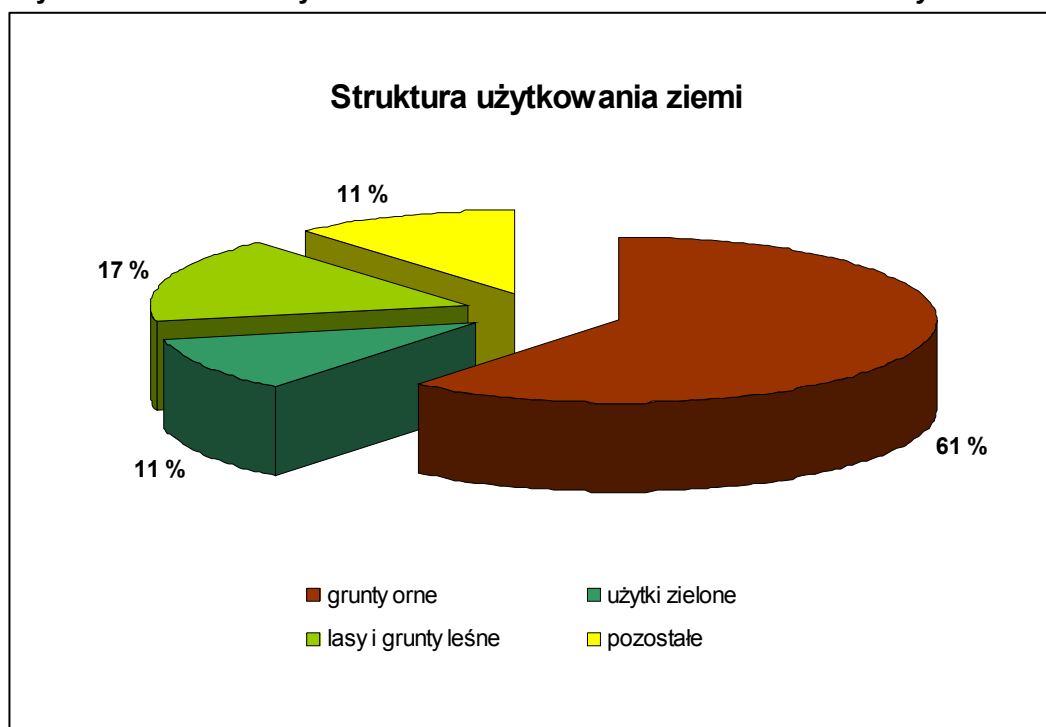
Tabela 11. Gospodarstwa rolne

Obszary	Liczba gospodarstw rolnych	Gospodarstwa nieprowadzące działalności rolniczej (%)	Gospodarstwa rolne przeciętna powierzchnia (ha)
gostyniński	5 563	23,2	7,9
płocki	14 080	11,1	9,2
sierpecki	6 188	14,9	11,0
m. Płock	2 277	97,9	4,9
POP*	28 108	36,8	8,2

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych z Narodowego Spisu Powszechnego 2002 r.

Według przeprowadzonej **waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej** w skali 100-punktowej, w której wzięto pod uwagę najistotniejsze elementy środowiska przyrodniczego (gleba, rzeźba terenu, klimat i warunki wodne), najkorzystniejsze warunki mają grunty położone we wschodniej i południowej części POP. Gminy, w których wskaźnik mieścił się w przedziale 80-90 punktów to: Bielsk, Bodzanów, Bulkowo, Brudzeń Duży, Gozdowo, Radzanowo, Mała Wieś, Pacyna i Sanniki. Natomiast występowanie potencjalnie najgorszych warunków (30-40 punktów) stwierdzono w gminach: Nowy Duninów, Łąck, Gąbin i Szcutowo, które należą do jednych z najatrakcyjniejszych krajobrazowo i turystycznie w omawianym obszarze. Powyższe ilustruje Mapa 5. Zauważa się tendencję wzrostową powierzchni gruntów ornych w stosunku do 1999 r. o 0,73%. Stanowią one obecnie 61% ogólnej powierzchni użytków rolnych (Wykres 3).

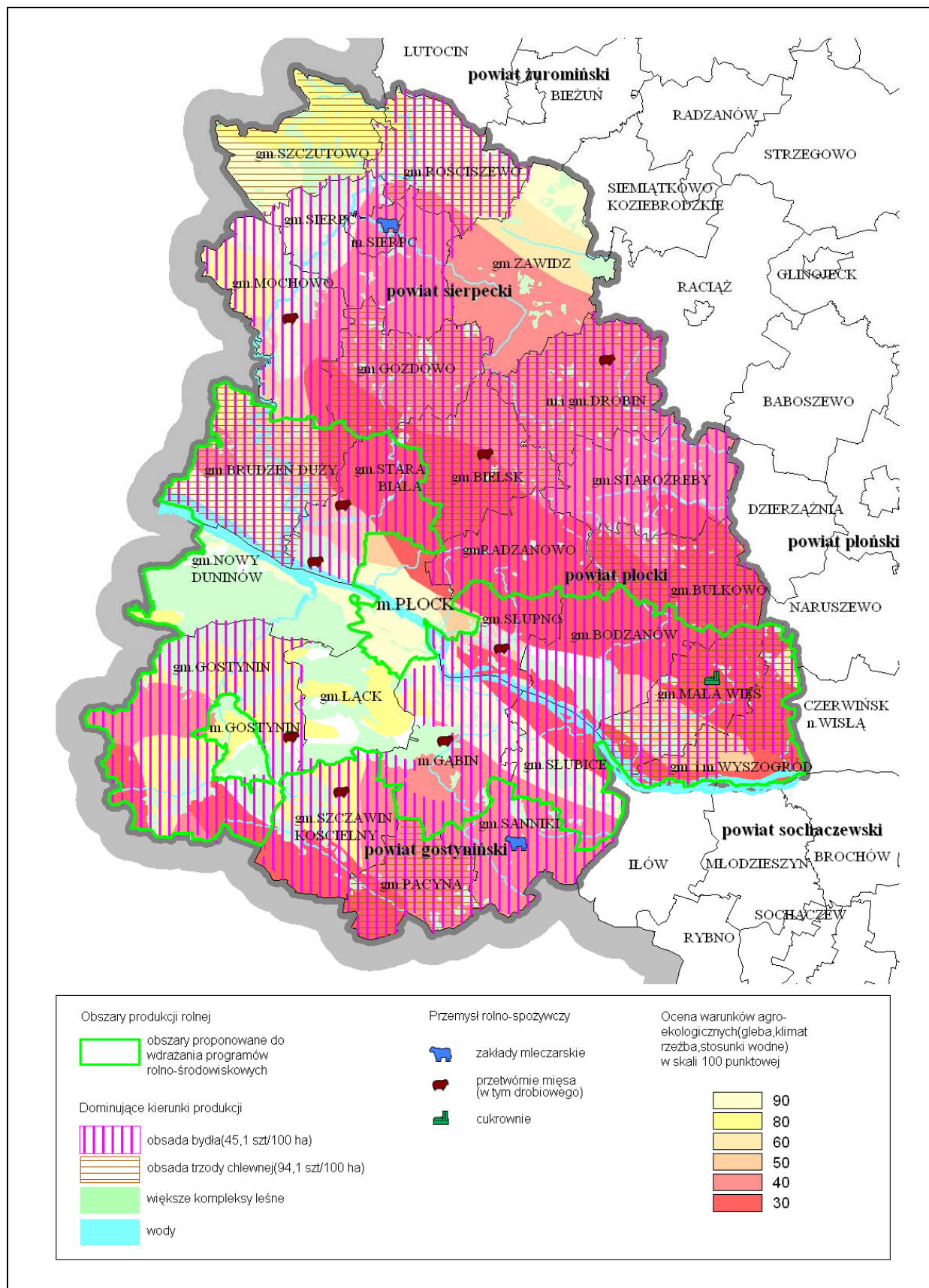
Wykres 3. Struktura użytkowania ziemi w Płockim Obszarze Problemowym

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie Banku Danych Regionalnych, 2004 r.

* Płocki Obszar Problemowy

Mapa 5. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Obszary wiejskie charakteryzują się wysokim stopniem monofunkcyjności i ekstensywności zagospodarowania, jak także niedoinwestowaniem w zakresie infrastruktury technicznej i społecznej.

Z uwagi na zmieniające się warunki społeczno-gospodarcze obserwuje się jednak symptomy przemian strukturalnych zachodzących w obrębie tych obszarów – powiększanie areалу gospodarstw, wzrost wydajności jednostkowej w produkcji roślinnej i zwierzęcej, koncentrację produkcji oraz tworzenie rolniczych grup producenckich.

Produkcja zwierzęca – wiodącym jej kierunkiem jest tucz trzody chlewnej. Jej stan, według spisu z 2002 r., wynosił 313 602 sztuk, co stanowiło 15,74% ogólnej liczby w województwie. Obsada na 100 ha użytków rolnych wynosiła 161,6 sztuk w powiecie sierpeckim, 135,3 sztuki – w gostyński, 130,9 sztuki – w plockim oraz 33,6 sztuki w Płocku. Średnia dla województwa wyniosła 84,6 sztuk, a dla kraju 113,9 sztuki. Obsada bydła nie jest zbyt wysoka i wynosi 35 sztuk na 100 ha użytków rolnych (Tabela 12). Dominującym kierunkiem w chowie bydła jest produkcja mleka.

Tabela 12. Stan pogłowia zwierząt gospodarskich

Obszary	Bydło na 100 ha użytków rolnych	Trzoda chlewna na 100 ha użytków rolnych
gostyński	34,2	135,3
płocki	42,2	130,9
sierpecki	55,4	161,6
m. Płock	8,1	33,6
POP*	35,0	115,3

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie Banku Danych Regionalnych, 2004 r.

Uwarunkowania przyrodnicze rozwoju rolnictwa (żyźne gleby, ograniczona erozja, ponadprzeciętna kultura agrarna, niski poziom zanieczyszczenia środowiska) są sprzyjające, aczkolwiek istniejący potencjał nie jest do końca wykorzystany głównie ze względu na brak możliwości stosowania efektywnych technologii produkcji. Jest to spowodowane wysokim stopniem rozdrobnienia gospodarstw.

Z dotychczasowej obserwacji wynika, że w rozwoju sektora hodowlanego obsada trzody chlewnej charakteryzuje się cykliczną (coroczną) zmiennością – po roku nadprodukcji następuje jej niedobór. Przeciwdziałanie negatywnym skutkom tego typu sezonowości wymaga intensyfikacji współpracy między zakładami a producentami. Dalszy rozwój produkcji zwierzęcej w POP będzie zależał od czynników wewnętrznych (baza paszowa, struktura i bliskość rynków zbytu) oraz uwarunkowań zewnętrznych (Wspólna Polityka Rolna). Słaba infrastruktura społeczna nie sprzyja rozwojowi edukacji i informacji rolnej.

1.3.2. Instytucje otoczenia biznesu

Płock jako duży ośrodek gospodarczy przyciąga w sposób naturalny działalność finansową. W 2004 r. w Płocku funkcjonowało 16 **banków**, 5 z nich prowadziło **biura maklerskie** (Bank Zachodni WBK S.A., PKO BP S.A., Bank Gospodarki Żywnościowej S.A., Bank Polska Kasa Opieki S.A. i BPH-PBK). Poza bankami na terenie Płocka działa 6 instytucji udzielających pożyczek na cele gospodarcze: GE Capital Bank S.A., Reiffeisen Bank, SKOK, FDPA (Fundacja na Rzecz Polskiego Rolnictwa), Fundusz Poręczeń Kredytowych i prywatna firma FENIX. Ponadto, na terenie tym funkcjonują prywatne biura udzielające pożyczek gotówkowych. W 2004 r. w Płocku działało 5 tego typu firm: „Provident-Polska” S.A., „Twój Partner”, „Odys”, „Nowa Era” i „Chrobry”.

* Płocki Obszar Problemowy

W Płocku ma swoje biura większość znanych w Europie Zachodniej **instytucji ubezpieczeniowych** oraz **lokalne organizacje biznesowe**, które aktywizują i koordynują działalność wielu rozproszonych podmiotów gospodarczych. Istnieje jednak potrzeba zwiększenia zakresu i jakości usług, a także podniesienia efektywności wykorzystania potencjału instytucjonalnego obsługi biznesu.

Do lokalnych **organizacji biznesowych** działających na terenie Płocka należy zaliczyć: Centrum Wspierania Biznesu, Towarzystwo Wspierania Inicjatyw Gospodarczych, Klub Kapitału Płockiego, Regionalne Centrum Rozwoju Technologii – Inkubator Przedsięwzięć Innowacyjnych, Izbę Gospodarczą i Towarzystwo Poręczeń Gospodarczych.

W Płockim Obszarze Problemowym funkcjonuje wiele **stowarzyszeń i związków**, które mają charakter ponadlokalny i swoim zasięgiem działania wykraczają poza ten teren (ponad 180 w samym Płocku).

Lokalizacja Sądu Okręgowego w Płocku wzmacnia jego znaczenie jako ośrodka subregionalnego.

1.3.3. Turystyka

Turystyka jest jednym z najbardziej dynamicznie rozwijających się sektorów gospodarki. Jako dziedzina interdyscyplinarna umożliwia osiąganie pokaźnych dochodów przez sektory bezpośrednio i pośrednio związane z wytwarzaniem produktu turystycznego, dlatego dla rozwoju omawianego obszaru ma bardzo istotne znaczenie.

Atrakcyjność obszaru należy oceniać przede wszystkim przez pryzmat wielu czynników odgrywających kluczową rolę w rozwoju turystyki. Do czynników tych należą m.in.: walory naturalne, walory antropogeniczno-kulturowe, dostępność komunikacyjna i baza noclegowo-rekreacyjna. POP posiada wysokie walory przyrodnicze, wśród nich m.in. wysoką polodowcową skarpe Wisły, na której wznosi się zabytkowy Płock oraz dwa parki krajobrazowe znajdujące się po obydwu stronach Wisły: Gostynińsko-Włocławski z krainą lasów i jeziorami oraz Brudzeński Park Krajobrazowy z malowniczą doliną Skrwy Prawej. Walory przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe determinują rozwój turystyki na tym obszarze, a baza noclegowa stanowi niezbędny element zagospodarowania turystycznego.

Szczególną rolę dla turystyki, na analizowanym obszarze, odgrywa książęce miasto Płock, położone – jak wspomniano – na wysokiej nadwiślańskiej skarpie, której krawędzią prowadzi promenada spacerowa, tzw. Wzgórze Tumskie. Na skarpie znajduje się także ogród zoologiczny, który stanowi ważną atrakcję turystyczną miasta.

Płock to miasto z ważnymi i niepowtarzalnymi zabytkami, wśród których należy wymienić: Bazylikę katedralną, najstarsze w Polsce Liceum Ogólnokształcące im. Stanisława Małachowskiego, pochodzący z lat 1911-1913 zespół klasztorno-katedralny mariawitów oraz najbogatsze zbiory secesji zgromadzone w Muzeum Mazowieckim. Z Płockiem związana jest też osoba polskiego poety Władysława Broniewskiego, który w tym mieście urodził się i spędził wczesne lata młodości. Jego dom rodzinny znajduje się przy ul. Kościuszki, obecnie mieści się w nim siedziba Związku Nauczycielstwa Polskiego.

Wśród atrakcji turystycznych Płocka należy zwrócić uwagę na imprezy o znaczeniu krajowym i międzynarodowym, do których należą: Festiwal Muzyki Elektronicznej, Płocki Międzynarodowy Festiwal Muzyki, Dni Historii Płocka, Dni Chemika i Dni Miast Partnerskich.

Dla pełnego rozwoju turystyki ogromne znaczenie ma położenie geograficzne i komunikacyjne, które w przypadku przedmiotowego obszaru, a szczególnie miasta Płocka, należy uznać za korzystne. Płock położony jest na trasie przejazdu turystów na Mazury, zarówno z Warszawy, jak i z Łodzi. To także miasto dużych zakładów przemysłowych, gdzie organizowane są liczne spotkania i konferencje biznesowe. Bazę hotelowo-konferencyjną Płocka uzupełniają hotele zlokalizowane w jego sąsiedztwie, m.in. w Koszelówce i Dębowej Górze.

W nieznaczej odległości od Płocka warto obejrzyć również wybrane zabytki, które stanowią niejako uzupełnienie potencjału turystycznego oraz świadczą o atrakcyjności całego obszaru problemowego. Dlatego też na szczególną uwagę zasługują m. in.: kościół w Rokiciu z XIII w., kościół w Bądkowie, zespół dworsko-parkowy w Brudzeniu Dużym, gotycki kościół z lat 1441-1446 w Miszewie Murowanym oraz klasycystyczny dworek w Sikorzu.

Analizując czynniki świadczące o atrakcyjności Płocka i jego okolic, należy zaakcentować położenie nad Zalewem Włocławskim, po którym organizowane są rejsy statkiem z Płocka do Nowego Duninowa, a na dłuższej trasie do Włocławka. Zalew to także miejsce uprawiania sportów wodnych. Przy odpowiednio dostosowanej bazie jest to więc miejsce o dużym potencjale dla rozwoju tego rodzaju turystyki.

Poznanie atrakcji turystyczno-kulturowych miasta i jego okolic możliwe jest dzięki licznym, rozpoczynającym się w Płocku szlakom turystycznym, prowadzącym m.in. w kierunku obu parków krajobrazowych. Jednym z nich jest szlak im. *Bolesława Krzywoustego*. Jego północny odcinek prowadzi z Płocka w kierunku Sierpca przez m.in. Cierszewo, Sikórz, Parzeń i Choczeń (młyn wodny). Natomiast odcinek południowy biegnie z Płocka do Kutna (przez Sędeń, jezioro Białe, Gorzewo – stanicę ZHP, Kruk, Gostynin, Sierakówek). Należy tu również wspomnieć o szlaku nadwiślańskim im. *Władysława Broniewskiego*, którego południowy odcinek biegnie z Płocka do Gostynina, zaś wschodni – z Płocka do Wyszogrodu.

Na prawym brzegu Wisły rozciąga się – wspomniany już wcześniej – Brudzeński Park Krajobrazowy z rezerwatem Sikórz. Obejmuje on dolinę dolnego biegu Skrwy Prawej oraz przylegające kompleksy leśne Brwilno, Sikórz i Brudzeń. Najbardziej malowniczym elementem parku jest meandrująca Skrwa. Jest to szlak spływów kajakowych o niepowtarzalnych walorach krajobrazowych. Po tej stronie Wisły na uwagę, ze względu na walory turystyczne i bogatą ofertę rekreacyjną, zasługuje miejscowość Cierszewo. Jest to osada z ośrodkiem rekreacyjno-szkoleniowym, bogatą bazą rekreacyjną i ośrodkiem jeździeckim. Warto także wspomnieć o malowniczej przystani nad Zalewem Włocławskim przy ujściu Skrwy w Murzynowie, miejsce żeglugi i sportów motorowodnych.

Gminy, sąsiadujące z doliną Wisły po prawej stronie, dysponują znacznym potencjałem turystycznym w postaci bogatych lasów, czystego powietrza i walorów krajobrazowych; jest to teren ważny dla rozwoju agroturystyki. Wymienić tu należy przede wszystkim miasto Wyszogród ze względu na atrakcyjne usytuowanie nad stromą skarpą wiślaną i zabytkowy most drewniany służący jako taras widokowy, a także miejscowość Żdziarka z widokiem na pierwotną Wisłę, co daje możliwości utworzenia w tych okolicach platform widokowych z zapleczem hotelarsko-gastronomicznym.

W północnej części obszaru na szczególną uwagę zasługuje miasto Sierpc. Jego znakiem rozpoznawczym jest park etnograficzny powstały w 1975 r. pod nazwą Muzeum Wsi Mazowieckiej. Jest to skansen z przestrzennym układem wsi typowym dla Północnego Mazowsza. Jego malownicze krajobrazy, ze starymi zagrodami, były wykorzystywane jako naturalne plenery w produkcjach filmowych. Ze względu na bogatą, stałą ofertę turystyczną oraz cyklicznie odbywające się imprezy, np. miodobranie, czy niedziela palmowa, skansen przyciąga rzesze turystów z kraju i z zagranicy. Jest to także miejsce kultywowania lokalnych tradycji ludowych: od kowalstwa po tkactwo, garncarstwo i haft.

Południowa, podobnie jak i północna część Płockiego Obszaru Problemowego posiada znaczący potencjał turystyczny, w postaci m. in. Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, kompleksów leśnych, jezior oraz zasobów wód geotermalnych w okolicach Gostynina.

Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy i jego otoczenie jest miejscem wypoczynku weekendowego. Terenami szczególnie intensywnie odwiedzanymi przez turystów w tym obszarze są okolice jezior: Soczewka, Górskie, Zdvorskie i Lucieńskie oraz Ciechomice (ze stacją żeglarską). Dla kajakarzy szczególnie atrakcyjny jest szlak wodny na Skrwie Lewej, od jeziora Lucieńskiego.

Pojezierze Gostynińskie i Łąckie to przede wszystkim obszar aktywnej turystyki wodnej, ale także pieszej i rowerowej. Okolice Gostynina pokrywa sieć szlaków turystycznych na obszarach atrakcyjnych przyrodniczo i krajobrazowo. Na jeziorach Lucieńskim, Białym i Przymotnym oraz na jeziorze Sumino rozwija się turystyka wodna (żeglarstwo, kajaki, rowery wodne), a przepływająca przez gminę rzeka Skrwa stwarza możliwości uprawiania turystyki kajakowej.

Gmina Gostynin, ze względu na duże zasoby wód geotermalnych w mieście i rozpoczęte prace związane z ich wykorzystaniem dla potrzeb turystyki zdrowotnej, ma szansę zaistnienia na mapie kraju jako ważny ośrodek balneologiczny.

Na uwagę zasługuje bogata oferta atrakcji turystycznych w miejscowości Łąck, gdzie znajduje się m.in. wyłuszcarnia szyszek pochodząca z początku XX w. (użytkowana do 2002 r.) i stadnina ogierów, znana z organizacji zawodów konnych oraz aukcji o znaczeniu krajowym i międzynarodowym. W Łącku znajduje się również eklektyczny pałac z lat 1872-1873, który przed II wojną światową był letnią rezydencją marszałka Edwarda Rydza-Śmigłego.

W miejscowości Koszelówka funkcjonuje wiejska galeria artysty malarza Alojzego Balcerzaka, w której odbywają się plenery oraz wystawy malarstwa i rzeźby.

Tradycyjna kultura ludowa jest obecna w życiu mieszkańców gminy – kultywowane są tu dawne obyczaje i zajęcia, takie jak np. rzeźba, wiklina, wyrób miodu (Łąck) czy palm wielkanocnych i wieńców dożynkowych (Korzeń Królewski).

Wśród gmin w Płockim Obszarze Problemowym, szczególną rolę odgrywają Sanniki, będące jednym z najciekawszych regionów etnograficznych na Mazowszu, znanym w kraju i zagranicą. W gminie kultywowane są tradycje sztuki ludowej, zwanej sannicką. Magnesem przyciągającym miłośników folkloru i sztuki ludowej zachodniego Mazowsza są coroczne *Niedziele Sannickie*. Wyjątkową atrakcją Sannik jest zespół pałacowo-parkowy noszący obecnie imię Fryderyka Chopina. Mieści się w nim Ośrodek Pamięci Fryderyka Chopina, a także Biblioteka Muzyczna im. Mateusza Glinieckiego. W sezonie, od lutego do października, odbywają się tu koncerty chopinowskie.

Wśród zabytków znajdujących się po lewej stronie Wisły należy wskazać m. in.: zameczek i zabytkowy park z Pałacem Myśliwskim mieszczący się w zespole pałacowym w Nowym Duninowie, zamek w Gostyninie, pałac w Lucieniu, pałac w Słubicach, oraz drewniany zabytkowy kościół w Troszynie Polskim.

Dokonując analizy walorów turystycznych w Płockim Obszarze Problemowym, należy odnieść się również do zaplecza hotelarsko-gastronomicznego. Element ten ulega ciągłej poprawie, lecz w dalszym ciągu baza nie jest dostosowana do potrzeb przede wszystkim średniozamożnego turysty. Stosunkowo bogatą ofertą charakteryzuje się Płock, ale jest ona głównie skierowana do turysty biznesowego, co wynika ze specyfiki miasta. Tymczasem należy również dążyć do rozwoju bazy przeznaczonej dla średniozamożnego turysty weekendowego. Dotyczy to rozwoju bazy hotelowej i kempingowej zarówno w Płocku, jak i w jego najbliższej okolicy.

Turystyka, jako jedna z gałęzi gospodarki, wymaga promocji tak w skali kraju, jak i regionu. Istnienie potencjału turystycznego nie jest dobrem samym w sobie. Należy go doinwestować i umiejętnie wypromować. Przedmiotowy obszar jest raczej mało znany, mimo swoich walorów przyrodniczych i kulturowych. Istniejąca liczba centrów i punktów informacji turystycznych jest niewystarczająca, czego efektem jest stosunkowo niewielkie zainteresowanie turystów tym regionem. Szansę na pewne ożywienie w tym zakresie daje Mazowiecka Regionalna Organizacja Turystyczna, która dzięki wykorzystaniu nowoczesnych technologii posiada większe możliwości podniesienia poziomu wiedzy o walorach przedmiotowego regionu; może być ona również promotorem i twórcą regionalnej marki turystycznej.

1.4. Terytorium

1.4.1. Środowisko

Zasoby środowiska są podstawą funkcjonowania nie tylko gospodarki rolnej, ale także usług turystycznych, rekreacji i wypoczynku. Stanowią one w chwili obecnej najważniejszy kierunek dywersyfikacji struktury gospodarki obszarów wiejskich.

POP charakteryzuje się występowaniem spójnego przestrzennie systemu obszarów przyrodniczych o wysokich wartościach, tak z punktu widzenia ich funkcji zachowawczo-ochronnych, jak i walorów turystyczno-krajoznawczych oraz wypoczynkowych. Obszary o szczególnych wartościach przyrodniczych, objęte ochroną prawną, stanowią 37,3% powierzchni ogólnej omawianego obszaru (średnia w województwie mazowieckim wynosi 29,7%, a w kraju 31,1%). Największy udział powierzchni objętych ochroną prawną występuje w powiecie sierpeckim (ponad 50%), w tym aż 90% w gminie Szczutowo oraz 77,1% w gminie Mochowo (Tabela 13).

Tabela 13. Środowisko przyrodnicze

Obszary	Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona		Pomniki przyrody (obiekty)
	(tys. ha)	(%) powierzchni ogólnej	
gostyniński	26,4	42,9	52
płocki	60,4	33,6	186
sierpecki	42,6	50,0	37
m. Płock	2,0	22,7	10

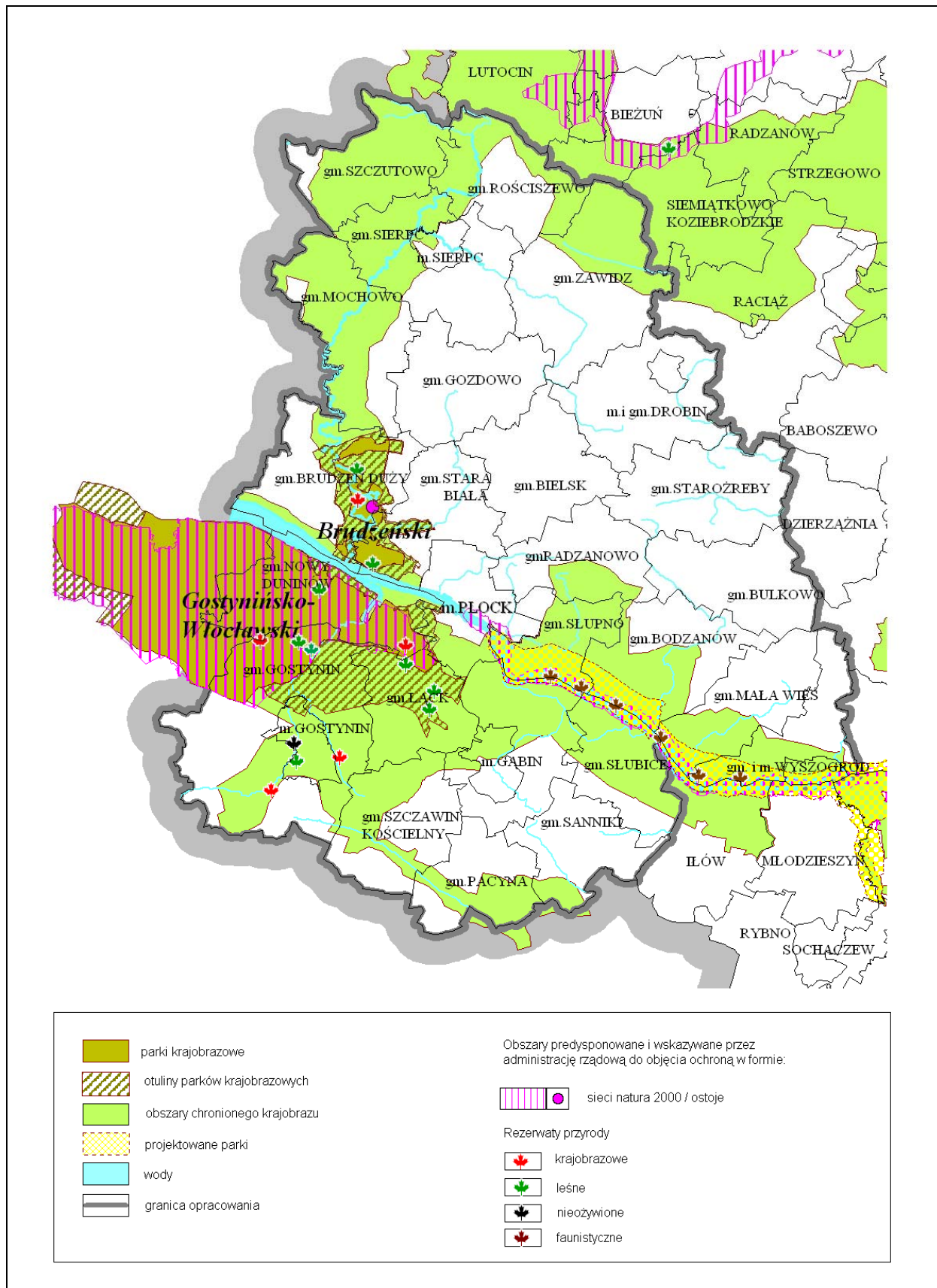
Zródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych z *Małego Rocznika Statystycznego Polski*, 2005 r.

Na terenie POP występują następujące formy ochrony przyrody:

- 2 parki krajobrazowe (Gostynińsko-Włocławski Park Krajobrazowy o powierzchni 16,8 tys. ha i Brudzeński Park Krajobrazowy o pow. 3,2 tys. ha),
- 22 rezerваты przyrody o powierzchni 327,55 ha (4 leśne, 2 krajobrazowo-leśne, 1 krajobrazowy, 6 faunistycznych),
- Obszar Specjalnej Ochrony (OSO) sieci *Natura 2000* – Dolina Środkowej Wisły,
- obszary krajobrazu chronionego: Nadwiślański, Przyczecze Skrwy Prawej, Dolina Skrwy Lewej, Gostynińsko-Gąbiński (z Doliną Osetnicy), Dolina Przysowy, Równina Raciążska, Dolina Bzury – o łącznej powierzchni 81 067 ha,
- 8 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych o powierzchni 917 ha (głównie w gminach: Łąck, Bodzanów i Brudzeń Duży),
- użytki ekologiczne na terenie gmin: Nowy Duninów, Łąck, Gąbin, Słubice, Brudzeń Duży i Stara Biała,
- 284 pomniki przyrody obejmujące okazałe i sędziwe drzewa, grupy drzew, zabytkowe aleje, głązy narzutowe i inne.

Ogromną rolę w strukturze ekologicznej odgrywa Dolina Wisły – oś ekologiczna Polski – stanowiąca korytarz ekologiczny o znaczeniu europejskim. Wyjątkowe walory przyrodnicze i krajobrazowe mają również tereny Gostynińsko-Włocławskiego Parku Krajobrazowego, który jest centralnym obszarem ochrony krajobrazu na Mazowszu. Do niego nawiązuje cała sieć obszarów chronionego krajobrazu wraz z Brudzeńskim Parkiem Krajobrazowym.

Mapa 6. Walory przyrodnicze

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

Wody

Największe znaczenie hydrograficzne i gospodarcze POP ma Wisła z jeziorem Włocławskim, a także 16 jezior o łącznej powierzchni około 2000 ha. Jeziora te są zlokalizowane blisko granicy z województwem kujawsko-pomorskim w powiatach: sierpeckim, płockim i gostynińskim. Dużych jezior (o powierzchni ponad 100 ha) jest tylko 5. Największą powierzchnię ma bardzo płytkie jezioro Zdrowskie. Inne większe jeziora to: Lucieńskie, Białe, Urszulewskie i Szczutowskie. Jeziora o największych powierzchniach są zarazem zbiornikami o największych zasobach wody. Pojemność większą od 10 mln m³ wód posiadają tylko jeziora Lucieńskie i Białe.

Tabela 14. Podstawowe dane o jeziorach

Nazwa jeziora	Powierzchnia (ha)	Dł. maks. (m)	Szer. maks. (m)	Gł. średnia (m)	Gł. Maks. (m)	Objętość (tys. m ³)	Zlewnia
Ciechomickie	47,1	1 835	335	4,3	8,2	2 201	Kanał Dobrzykowski
Górskie	45	1 905	355	2,9	7,2	1 419	Kanał Dobrzykowski
Łąckie Duże	55,5	1 380	720	3,8	4,5	1 665	Kanał Dobrzykowski
Łąckie Małe	35,6	900	655	b. d.	2	b. d.	Kanał Dobrzykowski
Starorzecze Białobrzesckie	10	1 362	136	1,3	4	135	Wisła
Sędeń	14,2	650	360	2,8	4,4	400	Skrwa Lewa
Zdrowskie	355,3	3 590	1 425	2,1	5	7 566	Kanał Dobrzykowski
Józefowskie	24,9	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	b. d.	Skrwa Prawa
Szczutowskie	150,9	2 190	690	1,9	4,4	1 689	Skrwa Prawa
Bledzewske	34,9	775	365	2,9	6,4	750	Skrwa Prawa
Urszulewskie	120 (310,6 ogółem)	4 575	1 080	2,6	6,2	7 792	Skrwa Prawa
Białe	150,2	2 275	775	9,9	31,5	14 885	Skrwa Lewa
Czarne	4,2	400	180	b. d.	4,0	b. d.	Skrwa Lewa
Drzesno	13,8	670	300	1,2	2,1	170	Skrwa Lewa
Kocioł	4,1	290	185	6,1	16,6	250	Rakutówka
Lucieńskie	203,3	3 385	930	8,4	20,0	17 015	Skrwa Lewa
Przytomne	38,5	1 600	325	4,0	8,2	1 551	Rakutówka
Sumino	35,6	1 670	295	3,4	7,0	1 200	Skrwa Lewa
Zuzinowskie	10,7	970	180	2,6	6,4	280	Rakutówka
Szczawińskie	48,4	935	180	1,5	2,0	b. d.	Osetnica

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych z *Raport WIOŚ w Warszawie*, 2005 r.

Lasy

Jednym z głównych kierunków w gospodarce leśnej województwa mazowieckiego jest tworzenie i powiększanie kompleksów leśnych. Ogólna powierzchnia lasów i gruntów leśnych w POP wynosi 55 867 ha i jest ona większa w stosunku do 1999 r. o 2,5%. Lesistość obszaru jest niższa od średniej dla województwa (22,1%) i dla kraju (31,1%), wynosi ona zaledwie 14,1%. Kompleksy leśne są rozmieszczone nierównomiernie. W strukturze własnościowej zdecydowanie przeważają lasy publiczne. Największą lesistość w omawianym obszarze odnotowano w powiecie gostynińskim (21,6%), najmniejszą natomiast w powiecie sierpeckim (13,3%) (Tabela 15).

Tabela 15. Procentowy udział lasów według powiatów

Obszary	Lesistość (%) 2002 r.	Lesistość (%) 2004 r.
gostyniński	21,4	21,6
płocki	16,5	16,9
sierpecki	12,3	13,3
m. Płock	4,7	4,6
woj. mazowieckie	22,0	22,1

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych GUS *Powiaty w Polsce*, 2003 r., 2005 r.

Najbardziej zalesione tereny to gminy: Gostynin, Łąck, Nowy Duninów i Szczutowo. Brak wzrostu zalesień i dolesień od 1999 r. zanotowano w gminach: Bodzanów, Godowo i Sanniki. Natomiast ubytek lasów wystąpił w gminach: Słupno, Stara Biała i Rościszewo. W 2004 r. w obszarze zalesiono 42,1 ha gruntów, z czego połowę w powiecie gostynińskim, tj. 21,3 ha. (Tabela 16).

Tabela 16. Powierzchnie zalesień w powiatach

Obszary	powierzchnia (ha) 2003 r.	powierzchnia (ha) 2004 r.
gostyniński	88,0	16,0
płocki	84,7	9,5
sierpecki	49,6	5,4
POP	222,3	30,9

Źródło: *Raport WIOŚ w Warszawie*, 2005 r., *Stan środowiska Województwa Mazowieckiego w 2004 r.*

1.4.2. Stan środowiska przyrodniczego

W ostatnich latach obserwuje się systematyczny spadek **emisji zanieczyszczeń pyłowych powietrza** z zakładów szczególnie uciążliwych z 0,9 tys. t w 2002 r. do 0,6 tys. t w 2004 r. W POP odnotowano także spadek **emisji gazowych zanieczyszczeń powietrza** (bez dwutlenku węgla) o 9,3 tys. t w porównaniu z 2002 r.

Utrzymuje się również **zanieczyszczenie wód powierzchniowych**, spowodowane głównie odprowadzaniem ścieków komunalnych nieczyszczonych lub niedostatecznie oczyszczonych do wód lub ziemi oraz spływami powierzchniowymi z terenów użytkowanych rolniczo. W latach 2002-2004 ilość ścieków przemysłowych i komunalnych nieczyszczonych zwiększyła się z 17,4 hm³ do 18,0 hm³.

Badania jezior, prowadzone w latach 1985-2004, wykazały zmniejszanie się liczby zbiorników o wodach odpowiadających II klasie czystości na rzecz III klasy. Wody o niezmienniej jakości utrzymują się w jeziorach: Białym, Łackim Dużym, Starorzeczu Białobrzesckim i Urszulewskim. W przypadku 7 jezior: Drzewno, Górskie, Kocioł, Lucieńskie, Przytomne, Sumino i Zdworskie stwierdzono pogorszenie się jakości wód. Dokonując oceny rzek badanych w 2003 r. oraz w 2004 r., według nowej pięciostopniowej klasyfikacji, stwierdzono brak wód w I klasie czystości. Niezadowolającą jakość (IV klasa czystości) wody stwierdzono w przypadku Wisły. Do zbiorników o najczystszych wodach należą jeziora: Białe, Sędeńskie i Szczutowskie. Natomiast akweny, których stan wody jest najgorszy to jeziora: Łackie Duże, Starorzecze Białobrzesckie i Urszulewskie.

Aby poprawić stan czystości jezior na terenie powiatu płockiego, we wrześniu 2004 r. zostało podpisane porozumienie w sprawie działań na rzecz ich renaturyzacji w zlewni cieków Wielka Struga. Celem powyższego porozumienia jest ratowanie jezior przez przywrócenie

utraconej retencji wodnej, poprawę jakości wód oraz dążenie do właściwego zagospodarowania przestrzeni wokół nich.

Zanieczyszczenie wód powierzchniowych zależy w dużej mierze od stanu gospodarki wodno-ściekowej. Problem stanowi znacząca dysproporcja między długością sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, a także różnice stopnia skanalizowania między miastami a obszarami wiejskimi, gdzie rozproszona zabudowa nie zapewnia ekonomicznego uzasadnienia realizacji inwestycji liniowych.

Spośród 61 **składowisk komunalnych**, które miały obowiązek uzyskania pozwolenia zintegrowanego, na koniec 2004 r. pozwolenia takie wydano, w województwie mazowieckim, 3 składowiskom, w tym 2 w Płockim Obszarze Problemowym. Są to składowiska w Cieszewie (gm. Drobin) i w Gostyninie. W 2004 r. zamknięto składowisko w Całowni (pow. sierpecki, gm. Szczutowo) oraz zlikwidowano i rekultywowano składowiska w powiecie płockim w: Rogowie (gm. Bułkowo), Worowie-Wyrobach (gm. Staroźreby) i w Łysej Górze (gm. Bodzanów).

Obecnie realizowana jest modernizacja i rozbudowa podczyszczalni i oczyszczalni ścieków przemysłowych, mająca na celu likwidację przekroczeń norm emisyjnych i ograniczenie zrzutu ze ściekami substancji niebezpiecznych (przede wszystkim metali ciężkich i trwałych zanieczyszczeń organicznych) emitowanych przez PKN ORLEN S.A., Stolarkę Wołomin S.A., PERN „Przyjaźń” S.A. w Płocku oraz Zakład Olewnik BIS w Świerczynku. W powiecie płockim prowadzone są również prace modernizacyjne, które dotyczą zarówno samych oczyszczalni i podczyszczalni, jak również kolektorów przesyłowych.

W celu ograniczenia **emisji pyłów siarki, tlenków azotu oraz lotnych i trwałych związków organicznych** na terenie Zakładu Produkcyjnego w Płocku PKN ORLEN S.A. przeprowadzono następujące działania:

- zastosowano palniki niskoemisyjne oraz ograniczono zużycie paliwa przez poprawę sprawności kotła,
- zlikwidowano aerozole i strefy beztlenowe w komorach napowietrzania,
- obniżono energochłonność, zmniejszono emisję hałasu przez zmianę systemu napowietrzania na stanowisku „Biologia”,
- zmodernizowano technologię oczyszczania ścieków fenolowych, w wyniku której odzyskiwany jest aceton (produkt handlowy), a do Wisły zrzucanych jest znacznie mniej zanieczyszczeń organicznych,
- uporządkowano gospodarkę ściekową, w wyniku modernizacji przepompowni ścieków ograniczono ilości węglowodorów kierowanych do kanalizacji.

Wydatki inwestycyjne związane z ochroną środowiska na 1 mieszkańca kształtują się na poziomie wyższym niż średnia wojewódzka (106 zł na 1 mieszkańca) i wynoszą 206 zł. W przeliczeniu na 1 mieszkańca najniższe wydatki notuje się w powiecie płockim (81 zł), a najwyższe w mieście Płocku (474 zł).

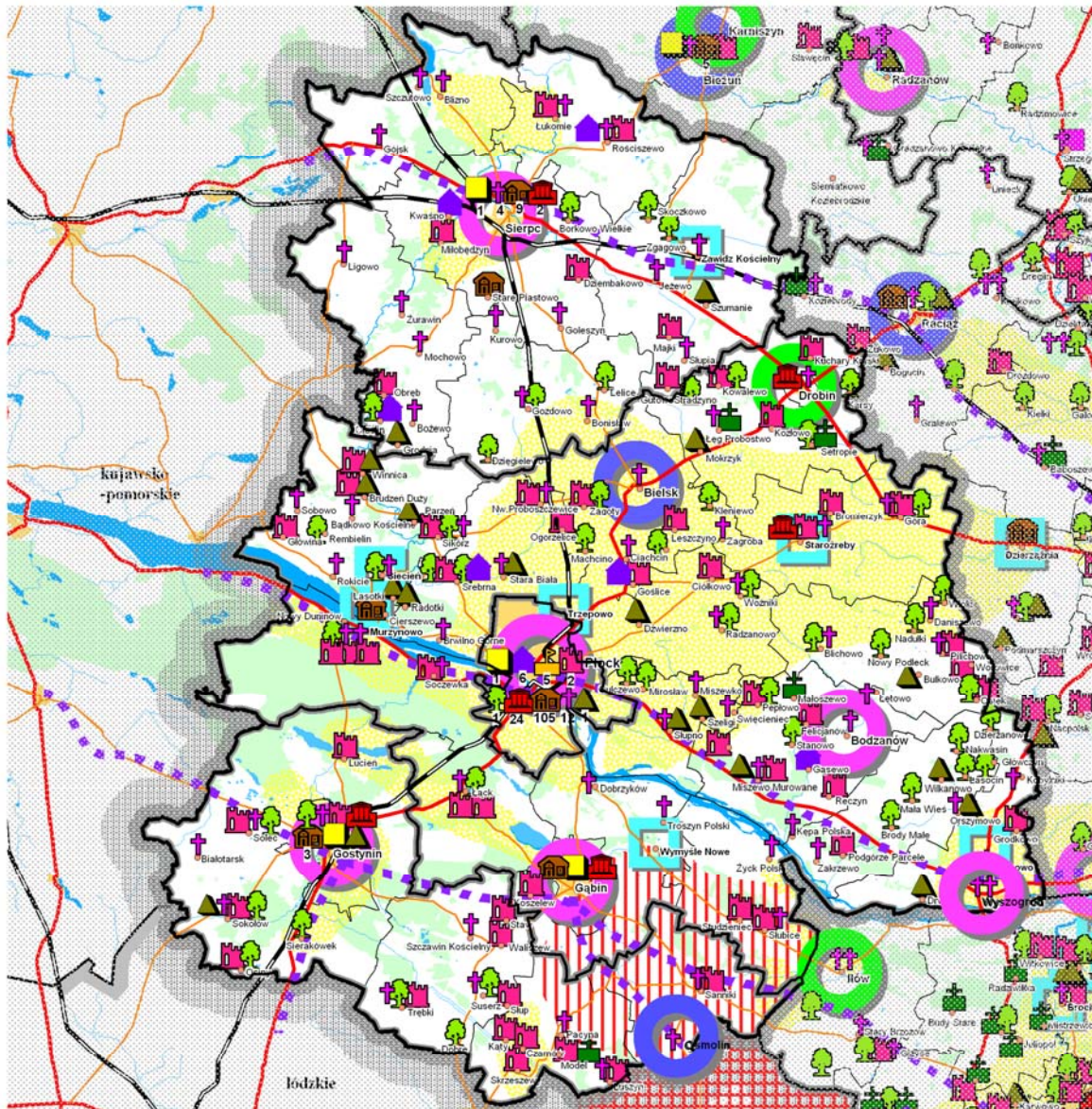
1.4.3. Środowisko kulturowe

W krajobrazie Płockiego Obszaru Problemowego odnaleźć można wiele elementów cennych z punktu widzenia ochrony dziedzictwa kulturowego. W rejestrze zabytków figuruje 576 zabytków nieruchomych (11,5% ogólnej liczby w województwie) oraz liczne historyczne układy przestrzenne miast i wsi historycznego Mazowsza. Na potrzeby *Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami na Lata 2006-2009* dokonano waloryzacji zasobów kulturowych województwa mazowieckiego. Zgodnie z przyjętymi kryteriami, ustalono listę najbardziej wartościowych zabytków delimitowanych w trzech grupach (obiekty unikatowe, reprezentatywne i charakterystyczne):

- 1. Obszary i obiekty unikatowe o wyjątkowym znaczeniu dla województwa:**
 - układ urbanistyczny Płocka z bardzo dobrze zachowaną strukturą przestrzenną miasta (proponowane do objęcia statusem pomnika historii),
 - krajobraz kulturowy skarpy płockiej,
 - układy ruralistyczne wsi: Rębowo, Siecień, Staroźreby,
 - obiekty sakralne – kolegiata św. Michała w Płocku, zespół dawnego opactwa benedyktyńskiego i zamku w Płocku, kościół w Łęgu Probostwie, kościół w Rokicie,
 - pałace w: Słubicach, Staroźrebach i Studzieńcu,
 - grodziska w: Brudzeniu Dużym, Mokrzku i Proboszczewicach,
- 2. Obszary i obiekty reprezentatywne:**
 - układ urbanistyczny Wyszogrodu,
 - założenia i zespoły przestrzenne kościoła klasycystycznego w Szczawinie Kościelnym (z klasztorem poreformackim),
 - kościoły neogotyckie w Bielsku, katedra i klasztor mariawitów w Płocku,
 - kościół gotycko-renesansowy w Siecieniu,
 - drewniane kościoły w Chociszewie i Zakrzewie Kolonii,
 - zespół klasztorny benedyktynek w Sierpcu,
 - zespół dworsko-parkowy w Srebrnej,
 - obiekty użyteczności publicznej – ratusze w Płocku, Gostyninie i Gąbinie, odwach i zespół rogatek miejskich w Płocku,
- 3. Obszary i obiekty charakterystyczne** stanowiące przykłady specyfiki lokalnej i regionalnej i będące jej wyróżnikiem:
 - obiekty sakralne drewniane w: Rębowie, Blichowie, Brwilnie Górnym, Trzepowie, Słupnie i Zakrzewie Kościelnym,
 - zespoły dworsko-pałacowo-parkowe, które są obrazem historycznej struktury społecznej w: Białej, Łącku, Nowym Duninowie, Soczewce i Ciechominach;
 - małomiasteczkowa zabudowa Bodzanowa i Wyszogrodu,
 - obszar osadnictwa „olęderskiego” w gminach Słubice i Gąbin.

Zasoby dziedzictwa kulturowego obszaru przedstawia Mapa 7, natomiast ich waloryzację – Mapa 8.

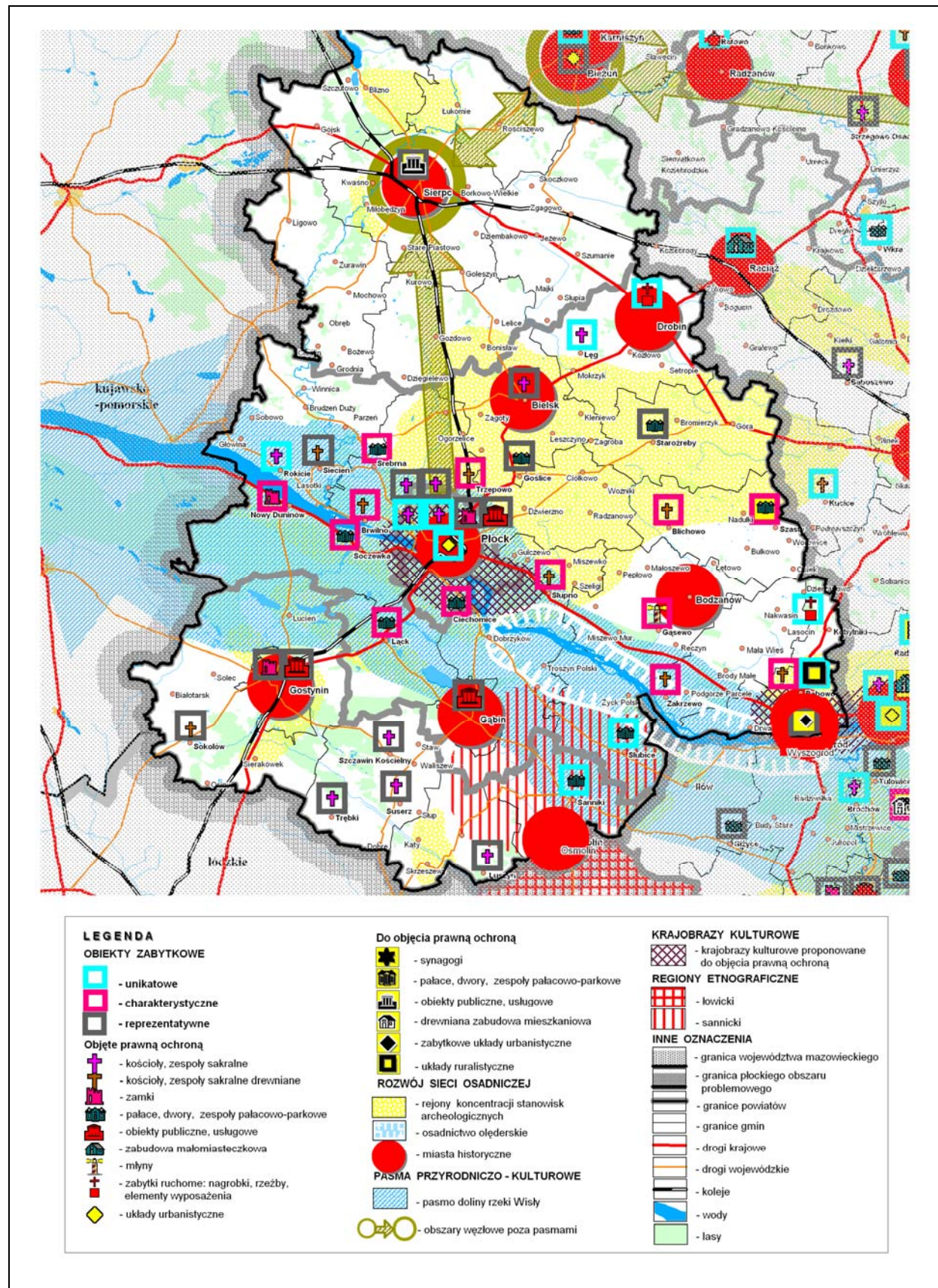
Mapa 7. Wartości kulturowe

LEGENDA		ROZWIĄZANIE SIACI OSADNICZEJ	INNE OZNACZENIA
OBIEKTY ZABYTKOWE I ZESPÓŁY OBIEKTÓW WPISANE DO REJESTRU ZABYTKÓW		- rejon koncentracji stanowisk archeologicznych	- granica województwa mazowieckiego
	- sakralne	MIASTA HISTORYCZNE	- granica płockiego obszaru problemowego
	- zamki, pałace i dwory	- lokacje XIII - XIV w.	- granica powiatu
	- mieszkalne	- lokacje XV w.	- granica gminy
	- gospodarcze, przemysłowe	- lokacje XVI w.	- drogi krajowe
	- obronne, miejsca pamięci	- główne szlaki historyczne w XVI wieku	- drogi wojewódzkie
	- publiczne i usługowe	- wartościowe zespoły ruralistyczne	- koleje
	- zabytkowe układy urbanistyczne	REGIONY ETNOGRAFICZNE	- wody
	- parki	- sannicki	- lasy
	- cmentarze	- łowicki	
	- grodziska		
	- ilość obiektów		

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie bazy danych OT w Płocku

Mapa 8. Waloryzacja zasobów środowiska kulturowego

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie bazy danych OT w Płocku.

Wojewódzki Konserwator Zabytków przygotował raport na temat stanu obiektów zabytkowych, w którym określił udział zabytków w złym stanie technicznym, wymagających remontów kapitalnych (Tabela 17). Najwięcej zabytków wymagających działań naprawczych znajduje się w Płocku i w powiecie płockim, aczkolwiek należy mieć na uwadze, iż liczba zarejestrowanych zabytków w obrębie obu tych jednostek jest znacznie wyższa niż w przypadku dwóch pozostałych powiatów.

Tabela 17. Stan obiektów zabytkowych

Obszary	Zabytki niewymagające podjęcia prac konserwatorskich	Zabytki wymagające drobnych napraw i remontów	Zabytki wymagające remontów kapitalnych	Suma	Ogólna liczba zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków
gostyniński	7	34	22	63	83
m. Płock	41	44	99	184	210
płocki	18	93	61	172	206
sierpecki	6	34	28	68	77
POP*	72	205	210	488	576

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków Województwa Mazowieckiego

Na terenie województwa lokowanych jest 10 miast historycznych, z których najstarszym i najcenniejszym jest Płock. Do grupy cenionych wysoko miast historycznych zaliczany jest Sierpc, zaś do miast posiadających znaczne walory historyczne – Gostynin, Wyszogród i Gąbin.

W ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski (AZP) w obrębie historycznych granic Mazowsza zewidencjonowano około 18 000 stanowisk archeologicznych. Na analizowanym terenie wyodrębniono następujące obszary ich koncentracji: Prawobrzeżne Mazowsze Płockie, Zlewisko Bzury, a także stanowiska rozproszonego osadnictwa: okolice Sierpca, Gostynina oraz Pradolina Wisły (Mapa 8).

Z niektórymi miejscowościami, położonymi w obrębie Płockiego Obszaru Problemowego, związane są życiorysy wybitnych polskich postaci historycznych. Należą do nich:

- Fryderyk Chopin, który w Sannikach skomponował utwór: *Rondo C-dur na dwa fortepiany*,
- Władysław Broniewski – poeta,
- Paweł Włodkowic, herbu Dołęga, urodzony w Brudzeniu – pisarz, prawnik, dyplomata, wybitny humanista, rektor Akademii Krakowskiej, rozjemca w sporze polsko-krzyżackim,
- Stanisław Murzynowski – autor pierwszego drukowanego przekładu *Nowego Testamentu* na język polski,
- Gustaw Zieliński – poeta i powstaniec, twórca popularnej powieści patriotycznej *Kirgiz*, jego zbiory biblioteczne liczące 25 000 woluminów dały początek Bibliotece im. Zielińskich.

Ponadto, w Sikorze, w klasycystycznym dworcu należącym do rodziny Piwnickich, w okresie dwudziolecia międzywojennego, często gościli wybitni artyści tacy jak m. in.: Ludwik Morstin, Tadeusz Dołęga-Mostowicz, Antoni Słonimski czy Julian Tuwim (napisał tu *Bal w operze*). W Sikorzu nakręcono też przedwojenną wersję *Znachora* według powieści Tadeusza Dołęgi-Mostowicza.

Materiałne dziedzictwo miast historycznych oraz krajobraz kulturowy obszarów wiejskich są jednym ze źródeł kształtowania się tożsamości lokalnej, regionalnej i narodowej

* Płocki Obszar Problemowy

1.4.4. Infrastruktura techniczna

Płocki Obszar Problemowy położony jest na przecięciu dwóch dróg krajowych: Nr 60 (Łęczyca – Kutno – Płock – Ciechanów – Ostrów Mazowiecka) i Nr 62 (Strzelno – Włocławek – Płock – Nowy Dwór Mazowiecki – Wyszaków).

Główne połączenia w regionie stanowią **drogi krajowe** (o łącznej długości 176,1 km) zapewniające spójność połączeń krajowych i wojewódzkich oraz stanowiące dojazd do ogólnodostępnych przejść granicznych:

- Nr 10 (GP) Płońsk – Toruń – Szczecin – granica państwa; położona w europejskim korytarzu transportowym, natężenie ruchu: 7781 poj./d (2000 r.),
- Nr 50 (GP) Ciechanów – Płońsk – Sochaczew – Mszczonów – Grójec – Góra Kalwaria – Mińsk Mazowiecki – Ostrów Mazowiecka: ciąg ten stanowi Dużą Obwodnicę Warszawy dla tranzytowego ruchu towarowego (TIR), natężenie ruchu (przy Wyszogrodzie): 5705 poj./d (2000 r.),
- Nr 60 (GP) Kutno – Płock – Ciechanów – Ostrów Mazowiecka: ciąg komunikacyjny obsługujący północne rejony województwa, prowadzący ciężki transport krajowy i międzynarodowy z ominięciem „węzła warszawskiego”,
- Nr 62 (G) Włocławek – Płock – Wyszogród – Zakroczym – Sokołów Podlaski, natężenie ruchu: 8121poj./d (2000 r.), kształtowana w ramach ponadregionalnego korytarza transportowego stanowiącego potencjalne pasmo aktywizacji.

Sieć **dróg wojewódzkich** tworzą odcinki o łącznej długości 332,7 km. Ważniejsze drogi to przede wszystkim:

- Nr 575 (G) Płock – Słubice – Iłów – Kamion – Śladów – Nowy Kazuń,
- Nr 577 (G) Łąck – Gąbin – Sanniki – Ruszki.

Uzupełnieniem systemu dróg krajowych i wojewódzkich są drogi powiatowe i gminne. Ogólna długość dróg powiatowych w obrębie POP wynosi 1230,1 km.

Tabela 18. Sieć dróg publicznych o twardej nawierzchni (km)

Rodzaj drogi	Powiat sierpecki	Powiat gostyniński	Powiat płocki	Ogółem
krajowe	24,1	18,0	134,0	176,1
wojewódzkie	64,7	101,0	167,0	332,7
powiatowe	374,1	248,0	608,0	1 230,1
gminne o nawierzchni utwardzonej	88,5	109,0	258,4	1 738,9

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie danych GUS Powiaty w Polsce, 2005 r.

Kolej

Przez Płocki Obszar Problemowy przebiegają dwie linie kolejowe:

- Kutno – Brodnica, na odcinku Kutno – Płock – Trzepowo linia jest zelektryfikowana i posiada status znaczenia państwowego,
- Nasielsk – Toruń Wschodni (przebiega przez powiat sierpecki równoległe do linii Wisły).

Obie linie przecinają się w Sierpcu, który jest jedynym w obrębie POP węzłem kolejowym. Obecnie wykorzystywane są one przede wszystkim w ruchu towarowym, związanym głównie z działalnością PKN ORLEN.

Drogi i szlaki wodne

System dróg wodnych w obszarze województwa stanowi droga wodna klasy V na rzece Wisła – od Płocka do stopnia wodnego Włocławek – z możliwością transportu statkami o nośności 1000-1500 t.

Transport lotniczy

Na terenie Płocka zlokalizowane jest lotnisko sanitarno-sportowo-polowe.

Brak rozwoju systemów komunikacyjnych przy jednoczesnym dynamicznym rozwoju niskiego budownictwa jednorodzinnego, szczególnie wokół Płocka, spowodował pojawienie się konfliktów przestrzennych związanych z systematycznym wzrostem uciążliwości transportu drogowego. Zabudowa wokół dróg tranzytowych, brak inwestycji w zakresie poprawy funkcjonalnych i technicznych parametrów układów dróg (obwodnice, bezpieczne skrzyżowania) prowadzą do rozszerzania się stref konfliktogennych na terenie Płocka, Gostynina, Sierpca, Gąbina, a także gmin: Słupno, Radzanowo, Bielsk i Stara Biała.

Szczególnie duże nasilenie ruchu zewnętrznego występuje z kierunku południowego przez przeciążony most na Wiśle (średni ruch dobowy w 2000 r. – 8746 poj./d, z czego 16% stanowią samochody ciężarowe). Usprawnienie tej relacji (śladem drogi krajowej Nr 60) warunkuje przede wszystkim budowa dróg dojazdowych do przeprawy mostowej na Wiśle w połączeniu z budową obwodnicy Gostynina.

Główne problemy w funkcjonowaniu sieci transportowej to:

- nakładanie się różnych funkcji dróg – od obsługi obszarów zabudowanych i lokalnych potrzeb transportowych do ruchu tranzytowego,
- zły stan techniczny dróg i niewystarczający poziom nakładów finansowych przeznaczonych na ich remonty i modernizację,
- niedostosowanie sieci dróg do pełnionych funkcji, w tym również obronnych (parametrów ustanowionej klasy GP obecnie nie spełniają drogi krajowe Nr 50, Nr 60, i Nr 62, natomiast większość dróg wojewódzkich nie mieści się w kryteriach określonych dla klasy G, do której są one zakwalifikowane),
- potrzeba korekt i budowy nowych połączeń drogowych, w tym objazdów terenów zurbanizowanych dla poprawy sprawności powiązań,
- brak działań w zakresie ograniczenia negatywnych skutków oddziaływania transportu na środowisko przyrodnicze oraz dywersyfikacji obsługi transportowej obszaru mającej na celu odciążenie dróg,
- brak dróg obwodowych w sąsiedztwie Zakładu Głównego PKN ORLEN o parametrach technicznych dostosowanych do obciążeń ruchu ciężkiego.

Infrastruktura komunalna

W 2004 r. długość **sieci rozdzielczej wodociągowej** wynosiła 4179,4 km. W porównaniu do 2002 r. nastąpił tu wzrost o 8,7%. Największy przyrost długości sieci wodociągowej odnotowano w powiecie płockim, najmniejszy zaś w mieście Płocku. Ze zbiorowego systemu zaopatrzenia w wodę korzysta ogółem ponad 75% mieszkańców Płockiego Obszaru Problematycznego. Najwyższym wskaźnikiem zwodociągowania gmin charakteryzuje się Zawidz 93,7%, zaś najniższym Rościszewo – 37%. Największą gęstość sieci wodociągowej rozdzielczej na 100 km² odnotowano w powiecie sierpeckim (122,8 km). We wszystkich powiatach obszaru parametry te są wyższe od średniej dla województwa (90,2 km/100 km²). W obrębie omawianego obszaru łączna długość sieci wodociągowej ośmiokrotnie przewyższa łączną długość sieci kanalizacyjnej.

W 2004 r. nastąpił przyrost **sieci kanalizacji sanitarnej** w porównaniu z 2002 r. o 1,5% (76,4 km). Największy odnotowano w mieście Płocku (22,9 km) i w powiecie płockim (33,8 km).

Tabela 19. Długość sieci rozdzielczej: wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej

Obszary	Długość sieci wodociągowej (km)		Długość sieci kanalizacyjnej (km)		Długość sieci gazowej (km)	
	2002	2004	2002	2004	2002	2004
gostyniński	646,2	696,5	66,3	72,9	85,0	85,0
płocki	2 001,5	2 203,1	146,4	180,2	223,7	226,9
sierpecki	977,3	1 047,5	62,8	75,9	78,2	112,3
m. Płock	213,0	232,3	155,3	178,2	123,7	128,9
POP	3 838,0	4 179,4	430,8	507,2	510,6	553,1

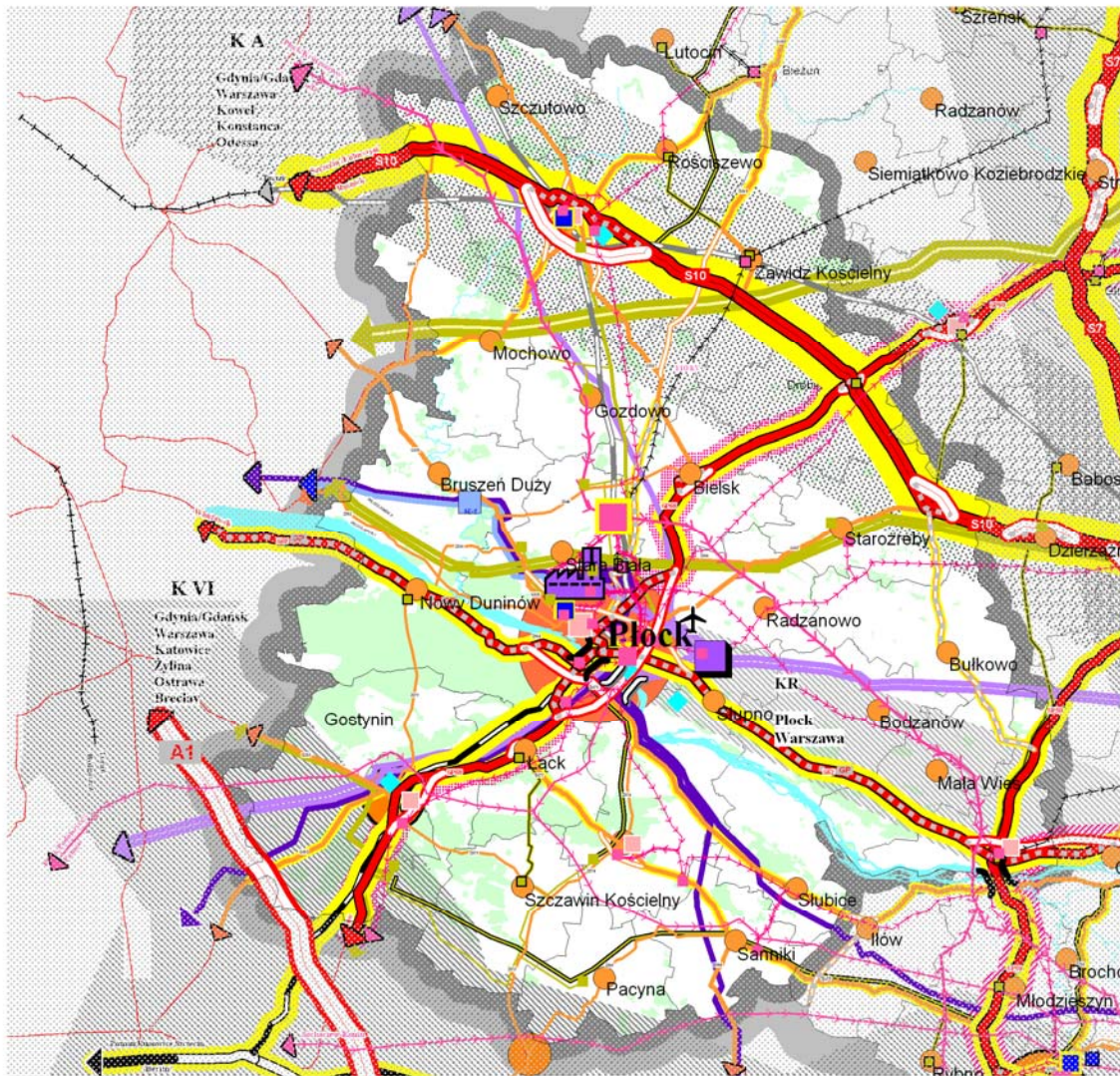
Źródło: Opracowanie MBPPR na podstawie danych GUS *Powiaty w Polsce*, 2003 r., 2005 r.

W 2004 r. oczyszczaniu ścieków służyło 17 oczyszczalni komunalnych i 16 przemysłowych. W porównaniu z 2000 r. liczba gospodarstw obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków wzrosła o ok. 4%. Nadal jednak blisko połowa gospodarstw w obrębie POP (49,3%) nie ma uporządkowanej gospodarki ściekowej – problem ten dotyczy przede wszystkim gmin: Radzanowo, Iłów i Bodzanów, które nie posiadają sieci kanalizacyjnej służącej potrzebom mieszkańców.

W 2004 r. długość **sieci rozdzielczej gazowej** wynosiła ogółem 553,1 km i w porównaniu z 2002 r. jej przyrost był niewielki – zaledwie o 0,76%. Największe zagęszczenie sieci gazowej (w przeliczeniu na 100 km² powierzchni) odnotowano w powiecie gostynińskim – 6,2 km, a najmniejsze – w powiecie płockim. W przypadku Płocka wskaźnik ten wynosi 143,3 km/100km², jednak jest on najniższy spośród wszystkich powiatów grodzkich województwa.

W latach 2000-2004 utrzymywała się tendencja zwykła w ilości wytworzonych **odpadów** w ciągu roku (z wyłączeniem komunalnych) z 412,4 tys. do 432,7 tys. ton. Jedynie w mieście Płocku odnotowano spadek o 46,6 tys. ton.

Mapa 9. Infrastruktura techniczna

Legenda

	autostrada A1 projektowana i projektowane obwodnice		linie i stacje wysokiego napięcia		kolej o znaczeniu lokalnym
	drogi krajowe /zmiana rangi drogi		400 kV		lotnisko
	drogi wojewódzkie		220 kV		mosty
	ropociągi, bazy i pompownie		110 kV(istn./proj.)		gazociągi wysokiego ciśnienia i tłocznie
	rurociągi produktów naftowych		gazociąg tranzytowy "Jamał"		500 DN i Wyżej
	rurociąg etylenu ze stacją zasuw		od 300 DN do 500 DN		poniżej 300 DN
	zakłady petrochemiczne		korytarze transportowe ist. i planowane		kolej o państwowym znaczeniu
	oczyszczalnie ścieków istn.				
	składowiska odpadów				
	ujęcia wody istniejące				
	centrale okręgowe				

Źródło: Opracowanie MBPR na podstawie Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego

1.5. Analiza SWOT

Analiza SWOT jest jedną z metod diagnozowania aktualnego stanu danego zjawiska – w tym wypadku sytuacji społeczno-gospodarczej Płockiego Obszaru Problemowego. Obejmuje ona analizę zewnętrzną (szanse i zagrożenia płynące z zewnątrz) oraz wewnętrzną (mocne i słabe strony). Powyższe pojęcia należy rozumieć następująco:

Mocne strony to walory wynikające z uwarunkowań wewnętrznych obszaru, które w pozytywny sposób wyróżniają go spośród innych. Mogą one być *nabyte* zarówno w sposób obiektywny (np. korzystne położenie), jak również stanowić efekt aktywności społeczności lokalnej (np. wysoki poziom mobilności i przedsiębiorczości).

Słabe strony to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznego ukształtowania uwarunkowań wewnętrznych. Mogą one dotyczyć całego obszaru, jak i jego części – wszystkich aspektów funkcjonowania obszaru, bądź jego poszczególnych elementów.

Szanse to zewnętrzne zjawiska i tendencje występujące w otoczeniu, które odpowiednio wykorzystane będą impulsem dla rozwoju oraz osłabią występujące zjawiska negatywne.

Zagrożenia to wszystkie zjawiska zewnętrzne postrzegane jako bariery w rozwoju gminy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń musi być brane pod uwagę przy planowaniu podejmowanych działań.

Na podstawie przeprowadzonej analizy trendu zmian sytuacji społeczno-gospodarczej Płockiego Obszaru Problemowego w latach 1999-2004, bieżącej diagnozy rozwoju oraz wniosków złożonych podczas spotkań zespołów roboczych przez przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków i porozumień, szkół wyższych, szpitali, regionalnej organizacji turystycznej i organizacji pozarządowych dokonano analizy w układzie społeczeństwo – gospodarka – terytorium (środowisko, infrastruktura).

Analiza SWOT

Sfera społeczna	
Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wzrost aspiracji edukacyjnych ludności powiązany z dynamicznym rozwojem szkolnictwa wyższego 2. Duże zasoby siły roboczej o zróżnicowanych kwalifikacjach oraz szybki przyrost wykwalifikowanej kadry 3. Duży potencjał demograficzny obszaru: stosunkowo wysoki udział ludności w wieku produkcyjnym oraz korzystne kierunki zmian w strukturze wiekowej ludności rolniczej 4. Rosnąca otwartość społeczności wiejskiej na wykorzystywanie nowoczesnych instrumentów finansowych 5. Wysoki poziom akceptacji władz samorządowych i lokalnych społeczności dla potencjalnych inwestorów 6. Wysoki poziom kształcenia kadr w zakresie ratownictwa medycznego 7. Dobrze rozwinięta baza szpitalna Płocka, tradycje lecznicze w okolicach Gostynina 8. Duża liczba aktywnych organizacji pozarządowych 9. Kulturowanie lokalnych tradycji (obzędów ludowych, religijnych – m. in. Sierpc, Sanniki, Zawidz) 10. Współpraca międzynarodowa z miastami partnerskim zwłaszcza Płocka i ośrodków wspomagających 11. Obecność imprez o zasięgu krajowym i międzynarodowym 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbyt małe zainteresowanie rolników programami rolno-środowiskowymi 2. Mała aktywizacja młodzieży z obszarów wiejskich, odpływ utalentowanej i wykształconej młodzieży 3. Wysokie bezrobocie, szczególnie w powiecie płockim 4. Niska mobilność ludności (zwłaszcza rolniczej) na rynku pracy 5. Nadmiar siły roboczej zaangażowanej w produkcję rolną i utrzymującej się z gospodarstw rolnych, brak alternatywnego zatrudnienia na obszarach wiejskich 6. Dysproporcje przestrzenne w dostępności i standardzie infrastruktury społecznej 7. Stagnacja w zakresie poziomu wykształcenia na obszarach wiejskich, niski poziom wykształcenia pracujących i bezrobotnych oraz duży udział osób zagrożonych wykluczeniem społecznym 8. Brak korelacji kształcenia zawodowego ponadgimnazjalnego i wyższego oraz szkolnictwa ustawicznego z lokalnym i krajowym rynkiem pracy 9. Brak koordynacji wspólnych działań samorządów i instytucji w subregionie w zakresie szkolnictwa ustawicznego, polityki zdrowotnej, rozwoju turystyki 10. Niska świadomość identyfikacji regionalnej i niewystarczająca wiedza społeczeństwa o walorach turystycznych i kulturowych 11. Niska świadomość ekologiczna ludności 12. Brak kompleksowej informacji o subregionie, m.in. związanej z wykorzystaniem nowoczesnych technologii (np. portal internetowy) 13. Niedostateczna liczba profesjonalnie wykształconej kadry w zakresie turystyki i obsługi ruchu turystycznego (m.in. niski poziom znajomości języka angielskiego)

Sfera społeczna	
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie akcji informacyjnych dla mieszkańców dotyczących umiejętności pozyskania środków z funduszy wsparcia 2. Wzrost dostępności do programów stypendialnych 3. Poprawa infrastruktury edukacyjnej szkół, większy dostęp do Internetu 4. Podniesienie poziomu obsługi ludności w sytuacjach zagrożenia życia dzięki lokalizacji filii Lotniczego Pogotowia Ratunkowego w Płocku 5. Wykorzystanie edukacji etnograficznej dla poszerzenia dorobku naukowego z zakresu historii subregionu 6. Wykorzystanie działalności Mazowieckiej Regionalnej Organizacji Turystycznej i Lokalnej Organizacji Turystycznej dla rozwoju współpracy międzynarodowej i promocji subregionu 7. Tworzenie zintegrowanych programów rozwoju i promocji obszarów w ramach pasm turystyczno-kulturowych z włączeniem różnych podmiotów zainteresowanych rozwojem turystyki 8. Wykorzystanie nowoczesnych technologii dla podniesienia poziomu wiedzy o walorach subregionu i zwiększenie dostępności do informacji turystycznej – stworzenie portalu internetowego 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Szybki wzrost liczby ludności w wieku produkcyjnym na obszarach wiejskich, skutkujący presją na rynek pracy, przy niewielkiej liczbie pozarolniczych miejsc pracy 2. Zbyt wolne zmiany w strukturze wykształcenia ludności ukierunkowane na zaspokojenie bieżących i przyszłych potrzeb rynku, brak kadry inżynierskiej 3. Ograniczona możliwość poprawy wykształcenia ludności wiejskiej przy niedostatecznej infrastrukturze społecznej 4. Duże bezrobocie wśród młodzieży kończącej naukę (w tym wśród osób z wyższym wykształceniem) 5. Zbyt mała liczba instytucji i stowarzyszeń promujących zdrowie 6. Niski stopień dbałości ludności o podstawowe zasoby środowiska przyrodniczego i kulturowego 7. Nieumiejętność wykorzystania oraz skomplikowane procedury formalno-prawne związane z pozyskaniem środków finansowych z funduszy wsparcia 8. Niedostateczna konsolidacja i brak mechanizmów współpracy różnych środowisk działających na rzecz rozwoju subregionu, jednostek samorządu terytorialnego, administracji rządowej, organizacji pozarządowych i przedsiębiorstw 9. Brak wspólnej polityki samorządów w zakresie zagospodarowania przestrzennego, turystycznego i promocji produktów turystycznych 10. Brak mechanizmów prawno-finansowych stymulujących zwiększanie dostępności obiektów zabawkowych dla turystów

Sfera gospodarcza	
Mocne strony obszaru	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Obecność ośrodka o znaczeniu subregionalnym – Płocka – miasta na prawach powiatu z dużym potencjałem gospodarczym, intelektualnym, kapitałowym i instytucjonalnym 2. Istnienie dużego, mocnego finansowo przedsiębiorstwa o znaczeniu krajowym i międzynarodowym – PKN ORLEN 3. Utworzenie Płockiego Parku Technologicznego. 4. Dobry klimat inwestycyjny dla firm z sektora prywatnego skutkujący rosnącą liczbą podmiotów gospodarczych 5. Rozwój agroturystyki jako alternatywy dla gospodarowania na glebach o niskich klasach bonitacji, korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego zwłaszcza w strefach priorytetowych 6. Poprawiająca się struktura obszarowa gospodarstw rolnych i utrzymujący się wysoki poziom hodowli trzody chlewnej 7. Bogata oferta turystyczna, kulturowa i rekreacyjna subregionu oraz stale rozwijająca się baza turystyczna i noclegowa 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozdrobnienie gospodarstw rolnych uniemożliwiająca specjalizację oraz stosowanie efektywnych technologii produkcji 2. Brak rozwiniętego przetwórstwa owocowo-warzywnego, giełd towarowych i punktów skupu 3. Obniżona atrakcyjność inwestycyjna obszaru z uwagi na brak terenów wydzielonych i przygotowanych pod lokalizację nowych inwestycji 4. Niskie dochody w rolnictwie rzutujące na zdolność kredytową rolników oraz znikoma obecność instytucji otoczenia biznesu na obszarach wiejskich 5. Niski poziom innowacyjności gospodarki (ograniczona konkurencyjność na rynkach) 6. Słabość powiązań między praktyką gospodarczą a działalnością naukowo-badawczą i badawczo-rozwojową 7. Niewielki procent firm z udziałem wysokich i zaawansowanych technologii 8. Niedostateczne wykorzystywanie surowców odnawialnych 9. Niewystarczający poziom zagospodarowania turystycznego oraz niedoinwestowanie w infrastrukturę turystyczną obszarów cennych dla rozwoju turystyki 10. Brak marki regionu i niedostatecznie wykreowane produkty (np. turystyczne, spożywcze) 11. Słabe wykorzystanie potencjału przyrodniczego (w tym rzeki Wisły) i kulturowego dla rozwoju gospodarki, w tym turystyki 12. Słabo zinwentaryzowana baza dziedzictwa kulturowego i niedostateczna promocja walorów kulturowych subregionu (w tym brak regionalnych pamiątek) 13. Ograniczony dostęp do nieruchomości obiektów zabytkowych i słaba dostępność do zbiorów zabytków ruchomych

Sfera gospodarcza	
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Produkcja zdrowej żywności w powiązaniu z bliskością rynków zbytu 2. Szansa intensyfikacji współpracy gospodarczej obszaru przez wspieranie inicjatyw aktywności gospodarczej (np. tworzenie grup producenckich) 3. Wykorzystanie potencjału naukowo-badawczego Płocka – Centralnego Okręgu Wiedzy, Edukacji, Nauki, Wysokich Technik i Technologii – oraz wprowadzenie innowacyjnych technologii w przemyśle i rozwoju nowoczesnych usług 4. Możliwość rozwoju gospodarki w oparciu o fundusze strukturalne i programy pomocowe 5. Wykorzystanie potencjału środowiska przyrodniczego i kulturowego jako alternatywnych źródeł dochodu (zwłaszcza na terenach wiejskich), a także rozwoju turystyki zdrowotnej i kulturowej 6. Stworzenie systemu promocji subregionu na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym przez organizowanie imprez, kongresów, zjazdów z wykorzystaniem potencjału Płockiego Parku Przemysłowo Technologicznego, Mazowieckiej Regionalnej Organizacji Turystycznej i Lokalnej Organizacji Turystycznej 7. Wykreowanie (stworzenie) marki regionu i regionalnych produktów turystycznych oraz promocja marki poza krajem i województwem, np. na targach turystycznych 8. Wykorzystanie dużych wydawnictw i biur podróży do promocji oferty turystycznej subregionu (w tym turystyki weekendowej) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Nadmiernie rozbudowany system oceny wniosków i niespójny system finansowania przedsięwzięć ze środków Unii Europejskiej 2. Brak wyspecjalizowanych rejonów produkcji rolnej (dominacja tradycyjnej, mało konkurencyjnej gospodarki) 3. Brak skutecznej realizacji polityki strukturalnej państwa wobec rolnictwa i obszarów wiejskich 4. Brak rozbudowanego systemu partnerstwa oraz współpracy między samorządem lokalnym i wojewódzkim, a organizacjami przedsiębiorców i organizacjami pozarządowymi 5. Niski poziom organizacji i systemu powiązań producentów rolnych 6. Postępujące dysproporcje w poziomie wyposażenia w infrastrukturę turystyczną

Terytorium	
Mocne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Korzystne warunki dla rozwoju rolnictwa ekologicznego oraz dobra jakość gleb i niski stopień degradacji ziemi; wysoka jakość wód podziemnych i zasobność głównych poziomów wodonośnych 2. Rozwinięta sieć paliw płynnych, systemów przesyłowych gazu i energii elektroenergetycznej 3. Postępująca realizacja ponadlokalnych drogowych inwestycji infrastrukturalnych, w tym połączeń z układem gminnym 4. Istnienie dużych zakładów przemysłowych: PKN ORLEN S.A. oraz Basell ORLEN Polyolefins Sp. z o.o. – ośrodków dyfuzji kapitału i rozwiązań innowacyjnych dla lokalnej gospodarki 5. Dobrze rozwinięte szkolnictwo z zapleczem akademików. 6. Obecność lotniska sanitarno-sportowo-polowego. 7. Atrakcyjne położenie regionu (geograficzne, przyrodniczo-krajobrazowe i kulturowe), w tym położenie Płocka na trasie przejazdu (tranzytu) z Warszawy i Łodzi na Mazury 8. Wysokie walory przyrodnicze w krajowym i europejskim systemie ekologicznym 9. Występowanie obszarów cennych przyrodniczo, predestynowanych do rozwoju turystyki 10. Unikatowy krajobraz Doliny Wisły, wysoka skarpa wiślana w Płocku i Wyszogrodzie – cenny element krajobrazowy 11. Wysokie walory kulturowe Płocka, historycznej stolicy Mazowsza i kraju 12. Cenne zasoby niematerialnego dziedzictwa kulturowego subregionu, miejsca związane ze sławnymi postaciami: m.in. Sanniki, Rościszewo, Łąck, Płock oraz różnych religii i kultu religijnego 13. Bogata sieć szlaków turystycznych przystosowanych do uprawiania turystyki kwalifikowanej (turystyka piesza, rowerowa, kajakarstwo, żeglarsstwo motorowodniactwo) oraz rozwijająca się oferta agroturystyczna 14. Cenne zabytki architektury drewnianej w tym sakralnej (np. w okolicach Płocka i Wyszogrodu), młynów (głównie nad Skrwą, np. w Choczeniu) oraz zabytków techniki, np. wyluszcarnia szypek w Łącku 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Niedoinwestowanie infrastrukturalne obszarów wiejskich zwłaszcza dotyczące gazyfikacji i kanalizacji 2. Niska jakość lokalnych urządzeń elektroenergetycznych powodująca zagrożenie bezpieczeństwa energetycznego 3. Brak spójnej i rozstrzygającej koncepcji zagospodarowania Doliny Wisły – udrożnienie żeglugi z przystaniami wodnymi 4. Niska jakość wód powierzchniowych spowodowana m.in. niedostatecznym oczyszczaniem ścieków, nieuporządkowana gospodarka odpadami 5. Brak skutecznych zabezpieczeń przeciwpowodziowych wpływający na zagospodarowanie Doliny Wisły, w tym zły stan techniczny infrastruktury ochrony przeciwpowodziowej 6. Niska jakość infrastruktury drogowej i kolejowej (znaczna degradacja sieci) oraz niewystarczająca przepustowość głównych osi transportowych; niski standard i jakość publicznego transportu pasażerskiego 7. Koncentracja nadzwyczajnych zagrożeń środowiska związanych z PKN ORLEN oraz transportem materiałów niebezpiecznych 8. Występowanie obszarów szczególnego zagrożenia hałasem w terenie zurbanizowanym (brak obwodnic w miastach umożliwiających wyprowadzenie ruchu tranzytowego poza obszar zabudowy) 9. Nieuporządkowany stan prawny rezerw przeznaczonych pod poszerzanie dróg i niedostateczny poziom organizacji ruchu na drogach krajowych i wojewódzkich 10. Brak terenów wyłączonych z użytkowania rolniczego i przeznaczonych dla inwestycji (ofertowych) 11. Zły stan techniczny obiektów zabytkowych w części wynikający z nieregulowanych kwestii własnościowych 12. Brak dostatecznej infrastruktury turystycznej w tym: kempingów, przystani wodnych, ścieżek rowerowych, hal sportowych, zorganizowanych miejsc postojowych dla turystów jadących tranzytem na Mazury 13. Brak ciągłości i powiązań szlaków turystycznych

Terytorium	
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Wysokie walory przyrodnicze w krajowym i europejskim systemie ekologicznym 2. Centralne położenie w kraju w ciągach europejskich korytarzy transportowych oraz bliskość aglomeracji wielkomięjskich, Warszawy i Łodzi 3. Możliwość uzyskania środków z funduszy Unii Europejskiej na poprawę stanu infrastruktury technicznej, środowiska oraz obszarów wiejskich. 4. Istnienie drogi wodnej klasy V na rzece Wiśle od Płocka do stopnia wodnego Włocławek z możliwością transportu statkami o nośności 1000 -1500 t. 5. Dokonywane zmiany w strukturze transportu, poprawa bezpieczeństwa ruchu 6. Utworzenie Mazowieckiej Subregionalnej Sieci Połączeń Lotnictwa Cywilnego 7. Realizacja inwestycji zawartych w dokumentach rządowych i samorządowych 8. Postępująca realizacja ponadlokalnych inwestycji infrastrukturalnych, zwłaszcza drogowych 9. Realizacja polityki mającej na celu zmniejszenie emisji zanieczyszczeń pyłowo-gazowych 10. Stworzenie szlaków tematycznych, np. szlak Chopina, szlak regat 11. Rozwój turystyki weekendowej, kulturowej i zdrowotnej, w oparciu o walory regionu i położenie (bliskość dużych ośrodków miejskich – Warszawy i Łodzi) 12. Uporządkowanie i zwaloryzowanie bazy zasobów dziedzictwa kulturowego 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Postępująca żywiolowo urbanizacja terenów cennych przyrodniczo przy niedostatecznym uzbrojeniu w infrastrukturę techniczną 2. Utrzymująca się niewydolność układów komunikacyjnych i spadek jakości świadczonych usług (zwiększający się poziom zatłoczenia i zagrożenie bezpieczeństwa ruchu drogowego), ograniczenie połączeń kolejowych 3. Brak skutecznych rozwiązań w zakresie gospodarki przestrzennej, konflikty ekologiczne związane z istniejącymi i przyszłymi ciągami infrastrukturalnymi; ograniczenia prawne w procesie realizacji dróg w ich docelowych parametrach 4. Niedostateczna współpraca jednostek samorządowych w zakresie planowania, realizacji i modernizacji ponadlokalnego układu drogowego, zróżnicowanie interesów poszczególnych gmin przy niedostatku środków własnych na rozpoczęcie inwestycji 5. Zbyt wolna realizacja inwestycji publicznych (np. autostrad i dróg szybkiego ruchu) zapisanych w dokumentach rządowych i PZPWM, brak koordynacji w procesie inwestycyjnym 6. Degradacja walorów przyrodniczych (zwłaszcza wód) przez niewłaściwe użytkowanie turystyczne, rolnicze i gospodarcze 7. Postępująca żywiolowo urbanizacja terenów cennych przyrodniczo, nieuzbrojonych w infrastrukturę techniczną

2. ZAMIERZENIA STRATEGICZNE

Opracowując projekt *Założeń do Programu Działań w Płockim Obszarze Problemowym*, wzięto pod uwagę dokumenty programowe, przyjęte przez Samorząd Województwa Mazowieckiego. Najważniejszym z nich jest *Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego* (przyjęta uchwałą Sejmiku Województwa Nr 78/06 z dnia 29 maja 2006 r.) oraz *Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* (przyjęty przez Sejmik Województwa Mazowieckiego uchwałą Nr 65/2004 w dniu 7 czerwca 2004 r.), który zawiera przełożenie jej zapisów na przestrzeń.

Misją planu jest: *stwarzanie warunków do osiągnięcia spójności terytorialnej oraz trwałego i zrównoważonego rozwoju województwa mazowieckiego, poprawy warunków życia jego mieszkańców oraz stałego zwiększania efektywności procesów gospodarczych i konkurencyjności regionu.*

Równoważenie rozwoju i dążenie do zmian strukturalnych obszarów problemowych ma być osiągnięte przez następujące cele:

- zapewnienie większej spójności przestrzeni województwa i stwarzanie warunków do wyrównywania dysproporcji rozwojowych,
- zapewnienie zrównoważonego i harmonijnego rozwoju województwa przez zachowanie właściwych relacji między poszczególnymi systemami i elementami zagospodarowania przestrzennego,
- zwiększenie konkurencyjności regionu i poprawę warunków życia.

Realizacja wymienionych celów ma być powiązana z kształtowaniem właściwej struktury zagospodarowania przestrzennego regionu.

W Planie wyróżniono na terenie województwa obszary problemowe (o niskiej zdolności wykorzystania endogenicznych czynników rozwoju): radomski, płocki, ostrołęcki, nadbużański i mławsko-żuromiński, w których zaobserwowano kumulowanie się negatywnych zjawisk związanych z rozwojem oraz małe możliwości samodzielnego ich przezwyciężenia. *Polityka kierowana do tych obszarów ma na celu złagodzenie narastających dysproporcji w poziomie rozwoju społecznego i gospodarczego województwa.*

Podstawowym problemami obszaru płockiego określonymi w Planie są:

- słabe skomunikowanie Płocka z Warszawą i resztą kraju,
- wysokie bezrobocie, zwłaszcza w rejonie Gostynina,
- niski standard zagospodarowania turystycznego w stosunku do atrakcyjności walorów krajobrazowo-kulturowych,
- koncentracja nadzwyczajnych zagrożeń środowiska, związanych z lokalizacją infrastruktury przemysłowej (największe w Polsce zakłady petrochemiczne) oraz transportem materiałów niebezpiecznych.

Polityka przeciwdziałania dysproporcjom w rozwoju społeczno-gospodarczym województwa, w stosunku do POP będzie realizowana przez:

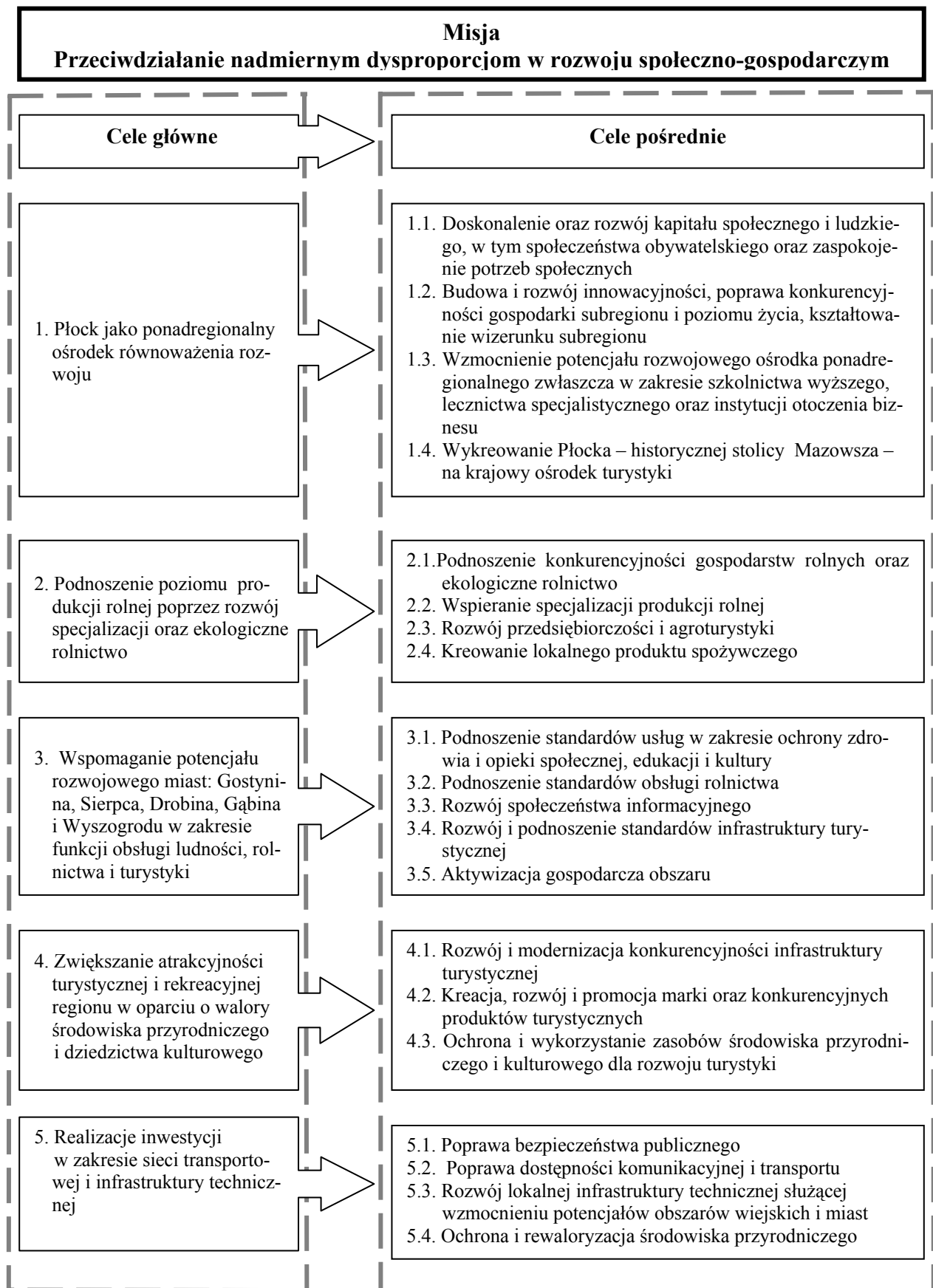
- rozwój Płocka jako ponadregionalnego ośrodka równoważenia rozwoju, zwłaszcza w zakresie szkolnictwa wyższego, lecznictwa specjalistycznego oraz instytucji otoczenia biznesu,
- wspomaganie rozwoju ośrodka powiatowego Gostynina oraz gminnych: Drobina, Gąbina i Wyszogrodu – w zakresie funkcji obsługi ludności i rolnictwa,
- realizację inwestycji infrastrukturalnych, zwłaszcza:
 - przebudowę drogi krajowej Nr 62 zapewniającej poprawę powiązań komunikacyjnych Płocka z Warszawą,
 - przebudowę drogi Nr 60, tworzącej fragment Wielkiej Obwodnicy Mazowsza, z budową nowego mostu na Wiśle,
 - postulowaną modernizację linii kolejowej Kutno – Płock,

- wykreowanie Płocka, historycznej stolicy Mazowsza, na krajowy ośrodek turystyki kulturowej, w powiązaniu z walorami przyrodniczymi i historycznymi,
- rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych doliny Wisły i Pojezierza Gostynińskiego oraz kulturowych, w tym agroturystyki i turystyki rowerowej,
- podnoszenie poziomu produkcji rolnej przez dalszy rozwój jej specjalizacji (trzoda chlewna),
- zachowanie ochrony obszarów cennych przyrodniczo oraz wartości środowiska kulturowego, wdrażanie programów rolno-środowiskowych w wytypowanych gminach: Brudzeń Duży, Stara Biała, Słupno, Bodzanów, Mała Wieś, Wyszogród.

Na podstawie diagnozy społeczno-gospodarczej, a także określonych w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego* celów i kierunków rozwoju, przyjęto **misję** dla Płockiego Obszaru Problemowego (Schemat 1). Jest nią: *przeciwdziałanie nadmiernym dysproporcjom w rozwoju społeczno-gospodarczym*. Misja wynika bezpośrednio z polityki zawartej w wymienionych wyżej dokumentach i ukierunkowana jest na przełamanie występujących barier rozwojowych. Stanowi także podstawę modernizacji struktury gospodarczej oraz wzmocnienia spójności społecznej, gospodarczej i terytorialnej regionu.

Cele główne wynikają ściśle z działań wskazanych w *Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego*.

Schemat 1. Układ i struktura celów

2.1 Cele i Kierunki działań

1. Płock jako ponadregionalny ośrodek równoważenia rozwoju

1.1. Doskonalenie oraz rozwój kapitału społecznego i ludzkiego, w tym społeczeństwa obywatelskiego oraz zaspokajanie potrzeb społecznych

- 1.1.1. Wspieranie działań służących kształtowaniu postaw obywatelskich
- 1.1.2. Doksztalcanie kadry pracowniczej w specjalistycznych dziedzinach (w tym w nowoczesnych technologiach) oraz w zakresie języków obcych
- 1.1.3. Wspieranie rozwoju szkolnictwa wyższego, w tym podniesienie jakości i renomy uczelni
- 1.1.4. Korelacja kierunków kształcenia zawodowego ponadgminazjalnego i wyższego oraz kształcenia ustawicznego z potrzebami regionalnych i lokalnych rynków pracy
- 1.1.5. Stworzenie warunków (zachęt) do rozwoju kształcenia na kierunkach technicznych i ścisłych
- 1.1.6. Inwestowanie w bazę oświatową oraz wspieranie instytucji i ośrodków edukacyjnych w celu poprawy warunków kształcenia
- 1.1.7. Wzrost poziomu wykształcenia i poprawa jakości kadr przez różne formy doksztalcania
- 1.1.8. Prowadzenie działań zmierzających do rozwoju edukacyjnego młodzieży, np. realizacja programu pod nazwą „Muzeum szkole”
- 1.1.9. Restrukturyzacja systemu zakładów opieki zdrowotnej w celu uzyskania wyższych standardów ochrony zdrowia i dostosowania do potrzeb zdrowotnych
- 1.1.10. Prowadzenie działań profilaktycznych i promocji zdrowia oraz upowszechnianie edukacji prozdrowotnej

1.2. Budowa i rozwój innowacyjności, poprawa konkurencyjności gospodarki i poziomu życia, kształtowanie wizerunku obszaru

- 1.2.1. Wspieranie postaw proinnowacyjnych, nowoczesnych rozwiązań technologicznych, sprawnych metod organizacji i zarządzania oraz nowych form dystrybucji towarów i usług
- 1.2.2. Wspieranie dziedzin nauki mających wpływ na rozwój innowacyjny obszaru oraz podniesienie jego konkurencyjności
- 1.2.3. Modernizacja bazy laboratoryjnej i badawczej (inwestycje)
- 1.2.4. Przygotowanie terenów do lokalizacji działalności badawczo-rozwojowej i pochodnej.
- 1.2.5. Poprawa konkurencyjności subregionu wraz z infrastrukturą dla rozwoju nowoczesnej gospodarki
- 1.2.6. Podniesienie efektywności wykorzystania potencjału badawczo-rozwojowego, współpracy, a także wzmocnienie powiązań nauki z gospodarką i dostosowanie oferty badawczej do potrzeb przedsiębiorstw
- 1.2.7. Tworzenie instytucji promujących związki między praktyką gospodarczą a działalnością naukowo-badawczą i badawczo-rozwojową
- 1.2.8. Zintensyfikowanie działań na rzecz rozwoju przestrzeni wysokiej technologii (Centralny Okręg Wiedzy, Edukacji, Nauki, Wysokich Technik i Technologii – COW, Płocki Park Przemysłowo-Technologiczny – PPPT)
- 1.2.9. Wspieranie misji gospodarczych oraz organizowanie i uczestnictwo w międzynarodowych targach branżowych

1.3. Wzmocnienie potencjału rozwojowego ośrodka ponadregionalnego zwłaszcza w zakresie szkolnictwa wyższego, lecznictwa specjalistycznego oraz instytucji otoczenia biznesu

- 1.3.1. Wykorzystanie endogenicznych czynników rozwoju ośrodka ponadregionalnego przez wspieranie wyższych uczelni a także wspieranie i tworzenie nowych placówek lecznictwa specjalistycznego i instytucji otoczenia biznesu
- 1.3.2. Rozwój bazy diagnostycznej i lokalowej lecznictwa specjalistycznego z wykorzystaniem środków Unii Europejskiej
- 1.3.3. Wybudowanie stałej bazy i zorganizowanie filii Lotniczego Pogotowia Ratunkowego w Płocku
- 1.3.4. Podniesienie efektywności wykorzystania potencjału instytucjonalnego obsługi biznesu oraz zwiększenie zakresu i jakości usług
- 1.3.5. Budowanie klimatu inwestycyjnego wraz z tworzeniem warunków do przyciągnięcia inwestorów krajowych i zagranicznych

1.4. Wykreowanie Płocka, historycznej stolicy Mazowsza, na krajowy ośrodek turystyki

- 1.4.1. Rewitalizacja płockiej Starówki
- 1.4.2. Zagospodarowanie zbiornika włocławskiego dla celów sportowo-turystycznych oraz sezonowej żeglugi pasażerskiej – budowa przystani wodnej
- 1.4.3. Budowa centrum kulturalno-targowo-wystawienniczego
- 1.4.4. Kreacja oraz promocja imprez kulturalnych i muzycznych o zasięgu międzynarodowym

2. Podnoszenie poziomu produkcji rolnej przez rozwój specjalizacji oraz ekologiczne rolnictwo

2.1. Podnoszenie konkurencyjności gospodarstw rolnych oraz ekologiczne rolnictwo

- 2.1.1. Wspieranie modernizacji i przekształceń strukturalnych gospodarstw rolnych
- 2.1.2. Propagowanie rolnictwa ekologicznego zwłaszcza na obszarach o cennych walorach przyrodniczo-krajobrazowych
- 2.1.3. Promowanie (marketing) i rozszerzanie produkcji tzw. zdrowej żywności (uprawa roślin niemodyfikowanych genetycznie, niska chemizacja i tradycyjne metody wytwarzania)
- 2.1.4. Wspieranie rozwoju przechowalnictwa i dystrybucji płodów rolnych

2.2. Wspieranie specjalizacji w produkcji rolnej

- 2.2.1. Wspieranie specjalizacji w hodowli zwierząt gospodarskich
- 2.2.2. Wspieranie inicjatyw dotyczących tworzenia i doskonalenia działalności grup producenckich (np. hodowców)
- 2.2.3. Tworzenie i wspieranie działalności zbliżonej do rolniczej w celu zapewnienia alternatywnych źródeł dochodów na obszarach wiejskich

2.3. Rozwój przedsiębiorczości i agroturystyki

- 2.3.1. Tworzenie lokalnych centrów przedsiębiorczości (np. kompleksowa obsługa przy zakładaniu firm, doradztwo i usługi w zakresie pozyskiwania środków unijnych: szkolenia dotyczące tworzenia i rozwoju małych przedsiębiorstw)
- 2.3.2. Wspieranie działalności izb gospodarczych, związków, stowarzyszeń i organizacji powołanych do wspólnych działań w obszarze

- 2.3.4. Pomoc przy tworzeniu gospodarstw agroturystycznych jako alternatywnych miejsc pracy i dochodu dla gospodarstw rolnych
- 2.3.5. Przygotowanie przestrzeni dla funkcji pozarolniczych (tereny ofertowe)
- 2.3.6. Stymulowanie działań mających na celu rozwój eko- i agroturystyki – tworzenie „zielonych miejsc pracy”

2.4. Kreowanie lokalnego produktu spożywczego

- 2.4.1. Kreowanie produktu lokalnego (np. *kaszanki mazowieckiej*) i promocja obszaru w mediach, Internecie i w różnych publikacjach
- 2.4.2. Współpraca z sąsiednimi województwami oraz z partnerami zagranicznymi w zakresie promocji produktu

3. Wspieranie potencjału rozwojowego miast: Gostynina, Sierpca, Drobin, Gąbina i Wyszogrodu w zakresie funkcji obsługi ludności, rolnictwa i turystyki

3.1. Podnoszenie standardów usług w zakresie ochrony zdrowia i opieki społecznej, edukacji i kultury

- 3.1.1. Budowa, rozbudowa, remonty i wyposażenie obiektów: służby zdrowia i opieki społecznej, edukacji i kultury, sportu oraz rekreacji
- 3.1.2. Upowszechnianie edukacji prozdrowotnej
- 3.1.3. Wspieranie tworzenia ośrodków szkoleniowo-konferencyjnych i edukacyjnych
- 3.1.4. Rozwijanie różnych form kształcenia ustawicznego
- 3.1.5. Wspieranie działalności kulturalnej (np. imprezy, zespoły)

3.2. Podnoszenie standardów obsługi rolnictwa

- 3.2.1. Rozwijanie doradztwa rolniczego (szkolenia zawodowe) przeznaczonego szczególnie dla młodych rolników
- 3.2.2. Stymulowanie różnych form powiązań i kooperacji między producentami, odbiorcami i przetwórcami
- 3.2.3. Wspieranie współpracy jednostek badawczych i wyższych uczelni z rolnikami w celu wprowadzenia innowacyjnych rozwiązań w rolnictwie
- 3.2.4. Rozwój i ulepszanie infrastruktury technicznej obsługującej rolnictwo
- 3.2.5. Wspieranie rozwoju giełd towarowych

3.3. Rozwój społeczeństwa informacyjnego

- 3.3.1. Zapewnienie mieszkańcom obszarów wiejskich dostępu do usług *on-line*
- 3.3.2. Poprawa wyposażenia szkół i placówek oświatowych w sprzęt komputerowy i łącza internetowe
- 3.3.3. Rozwój informatyzacji urzędów administracji publicznej

3.4. Rozwój i podnoszenie standardów infrastruktury turystycznej

- 3.4.1. Rozwój bazy noclegowej i informacyjnej

3.5. Aktywizacja gospodarcza obszaru

- 3.5.1. Wspieranie działań w celu utworzenia Samorządowej Wspólnej Strefy Gospodarczej z wykorzystaniem dróg krajowych Nr 60, 62, 10 i 50 oraz drogi międzynarodowej Nr 7

4. Zwiększanie atrakcyjności turystycznej i rekreacyjnej regionu w oparciu o walory środowiska przyrodniczego i dziedzictwa kulturowego

4.1.1. Rozwój i modernizacja konkurencyjnej infrastruktury turystycznej

- 4.1.1. Opracowanie zintegrowanego programu oferty turystycznej obszaru, uwzględniającej rodzaj szlaków tematycznych i ich wzajemne powiązania (od szlaków rowerowych, poprzez piesze do wodnych)
- 4.1.2. Rozbudowa kompleksowej infrastruktury turystycznej w tym: bazy gastronomicznej, noclegowej, stanic wodnych, kempingów oraz oznakowania turystycznego
- 4.1.3. Powołanie jednostki koordynującej działania w obszarze (np. delegatury Mazowieckiej Regionalnej Organizacji Turystycznej lub Lokalnej Organizacji Turystycznej)

4.2. Promocja, kreacja i rozwój marki oraz konkurencyjnych produktów turystycznych

- 4.2.1. Stworzenie spójnego systemu promocji obszaru (opracowanie strategii promocji) w kraju i zagranicą z wykorzystaniem wszystkich środków przekazu
- 4.2.2. Identyfikacja i promocja produktów regionalnych (materialnych i niematerialnych)
- 4.2.3. Szkolenie lokalnych i regionalnych animatorów turystyki, inicjujących procesy kreacji produktów
- 4.2.4. Regionalna edukacja i promocja walorów obszaru wśród dzieci i młodzieży

4.3. Ochrona i wykorzystanie zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego dla rozwoju turystyki

- 4.3.1. Utworzenie kompleksowej bazy informacyjnej o zasobach środowiska przyrodniczego i kulturowego
- 4.3.2. Wykorzystanie odrębności lokalnych dla aktywności turystycznej
- 4.3.3. Wykorzystanie zasobów wód geotermalnych dla rozwoju turystyki zdrowotnej
- 4.3.4. Wspomaganie adaptacji obiektów zabytkowych (w tym archeologicznych) dla potrzeb turystyki i kultury
- 4.3.5. Promocja i wspieranie tworzenia parków kulturowych
- 4.3.6. Odtwarzanie „małej retencji” jako elementu wzbogacającego atrakcyjność turystyczną

5. Realizacja innowacji w zakresie sieci transportowej i infrastruktury technicznej

5.1. Poprawa bezpieczeństwa publicznego

- 5.1.1. Wprowadzenie nowoczesnych środków zarządzania ruchem drogowym i kolejowym.
- 5.1.2. Polepszenie stanu technicznego dróg
- 5.1.3. Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym, przeciwdziałanie zagrożeniom spowodowanym transportem materiałów niebezpiecznych (wydzielanie tras ich przewozu, utworzenie specjalnych parkingów)
- 5.1.4. Ograniczenie lokalizacji zabudowy mieszkaniowej i użyteczności publicznej na terenach zalewowych
- 5.1.5. Budowa urządzeń hydrotechnicznych w dolinie rzeki Wisły i Słupianki zabezpieczających przed powodzią

5.2. Poprawa dostępności komunikacyjnej i transportu

- 5.2.1. Podniesienie standardów technicznych połączeń obwodowych w rejonie „wielkiej obwodnicy Mazowsza”: Płock – Ciechanów, i „dużej obwodnicy Warszawy”: Wyszogród – Nowy Dwór Mazowiecki

- 5.2.2. Dostosowanie drogi krajowej Nr 10 do parametrów drogi ekspresowej S10 wraz z budową obejść przez tereny zurbanizowane
- 5.2.3. Regulacja stanu prawnego pasów drogowych i pasów technologicznych dla infrastruktury technicznej niezwiązanej z drogą
- 5.2.4. Przebudowa układu dróg krajowych, w tym drogi Nr 62 i budowa trzeciej przeprawy mostowej przez rzekę Wisłę w Płocku
- 5.2.5. Usprawnienie i uzupełnienie ponadlokalnego i lokalnego układu dróg i wzajemnych połączeń
- 5.2.6. Wspomaganie rozwoju regionalnego transportu kolejowego
- 5.2.7. Przedłużenie Centralnej Magistrali Kolejowej: Jaktorów – Płock – Trójmiasto (powiązania Płocka z obszarem aglomeracji)
- 5.2.8. Utworzenie Mazowieckiej Subregionalnej Sieci Połączeń Lotnictwa Cywilnego

5.3. Rozwój infrastruktury technicznej służącej wzmocnieniu potencjałów obszarów wiejskich i miast

- 5.3.1. Poprawa jakości usług komunalnych: modernizacja infrastruktury gospodarki wodno-ściekowej, gospodarowania odpadami
- 5.3.2. Rozbudowa sieci przesyłowych energetyki, gazociągów, łączności

5.4. Ochrona i rewaloryzacja środowiska przyrodniczego

- 5.4.1. Rewaloryzacja zasobów środowiska przyrodniczego dla potrzeb turystyki
- 5.4.2. Utworzenie zintegrowanego systemu gospodarki odpadami opartego na segregacji i recyklingu oraz właściwej utylizacji
- 5.4.3. Ochrona powietrza i ochrona przed hałasem
- 5.4.4. Budowa i rozbudowa systemu utylizacji ścieków (sanitarnych i rolniczych)
- 5.4.5. Zahamowanie niekontrolowanej urbanizacji terenów cennych przyrodniczo, niewyposażonych w systemy infrastruktury technicznej
- 5.4.6. Zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w tym wód geotermalnych
- 5.4.7. Właściwe utrzymanie czystości rzek i jezior

2.2. Zestawienie i ocena przedsięwzięć zgłoszonych przez uczestników

Zaproszeni do współpracy partnerzy zgłosili wnioski, dotyczące realizacji zadań inwestycji celu publicznego o charakterze ponadlokalnym w latach 2007-2013 (Tabela 20).

Tabela 20. Zestawienie i ocena zgłoszonych przedsięwzięć

Zgłaszający	Treść wniosku	Ocena wniosku, zasięg
Wojewódzka Stacja Pogotowia Ratunkowego i Transportu Sanitarnego w Płocku, ul. Gwardii Ludowej 5 09-400 Płock	– wybudowanie w Płocku, na terenie lotniska Aeroklubu, stałej bazy i zorganizowanie filii Lotniczego Pogotowia Ratunkowego	ponadregionalny (obejmujący powiaty: płocki, sierpecki, gostyniński, płoński, sochaczewski, żuromiński, ciechanowski, nowodworski, a także łowicki, kutnowski, włocławski, rypiński i lipnowski)
Urząd Gminy w Sannikach, pow. gostyniński	– wprowadzenie działań mających na celu ochronę dziedzictwa kulturowego na terenie obszaru płockiego, w Sannikach, – gminę należy ująć w działaniach mających na celu wspomaganie rozwoju ośrodka gminnego	subregionalny i lokalny
Muzeum Mazowieckie w Płocku, ul. Tumska 8 09-402 Płock	Dział Edukacji i Promocji rozpoczął: – działania zmierzające do rozwoju edukacyjnego młodzieży przez wdrażanie i realizację programu pod nazwą „Muzeum szkole”, – ścisłą współpracę z mediami w celu nagłaśniania podejmowanych przez muzeum działań, – cykliczną organizację wystaw czasowych o różnorodnej tematyce, – prace w bibliotece zmierzające do popularyzacji czytelnictwa wśród młodzieży oraz współpracę z innymi bibliotekami z naszego terenu, – opracowywanie nowych wydawnictw, – współpracę z biurami turystycznymi całej Polski, – wydawanie biuletynu muzealnego, który zawiera sprawozdania z bieżących wydarzeń mających miejsce w muzeum	forma sprawozdania z działalności
Starostwo Powiatowe w Sierpcu	– obszar powiatu winien w całości należeć do Płockiego Obszaru Problemowego	wniosek należy zakwalifikować jako wytyczne przy opracowaniu nowej edycji PZPWM
Urząd Gminy w Sierpcu	– stanowisko RG z dnia 28 października 2005 r.: – włączenie gminy Sierpc i całego powiatu sierpeckiego do Płockiego Obszaru Problemowego	wniosek należy zakwalifikować jako wytyczne przy opracowaniu nowej edycji PZPWM

<p>Samorządowe Stowarzyszenie Rozwoju Mazowsza (SSRM), ul. Bielska 59 (pok. 510) 09-400 Płock</p>	<ul style="list-style-type: none"> - wpisanie do programu działań budowy w powiecie gostyńskim (na terenie gminy i miasta Gostynina) wodnego parku rekreacyjno-leczniczego, w oparciu o: miejscowe zasoby przyrodnicze, potencjał leczniczy szpitala w Kruku oraz złoża wód geotermalnych. - w Płocki Obszar Problemowy włączyć cały powiat sierpecki, jego rozdzielenie na dwa „obszary problemowe” wraz z wydzielaniem drogi krajowej Nr 10 i miasta Sierpca jest niezrozumiałe, grozi dezintegracją powiatu i społeczności lokalnych, we wszystkich płaszczyznach ich funkcjonowania. - rozszerzenie celów także o wspomaganie <i>rozwoju Ośrodka Powiatowego</i> w Sierpcu. - rozszerzenie celów o <i>rozwój turystyki z wykorzystaniem walorów przyrodniczych</i>: jezior szczutowskich, dorzecza rzek: Sierpienicy i Skrwy oraz walorów kulturowych powiatu sierpeckiego, np.: Muzeum Wsi Mazowieckiej, Klasztor Sióstr Benedyktynki czy zbiornik włocławski. - rozszerzenie celów Planu o budowę portu lotniczego we wsi Balice koło Sochaczewa. - wpisanie do programu działań utworzenia Samorządowej Wspólnej Strefy Gospodarczej (SSRM opracowuje jej koncepcję roboczą) w oparciu o drogi krajowe Nr 60, 62, 10, 50 oraz drogi międzynarodowej Nr 7 i lotniska w Sochaczewie (potencjalnie). - wpisanie do programu działań powołania w Płocku Mazowieckiego Centrum Współpracy, Informacji Gospodarczej i Obsługi Inwestora (program Centrum jest już przygotowany przez SSRM). - weryfikacja zakwalifikowania powiatu kozienickiego do Obszaru Największych Wpływów Aglomeracji Warszawskiej (np. bezrobocie w powiecie przekracza 18%) 	<p>ponadregionalny</p>
---	---	------------------------

<p>Stowarzyszenie Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego z siedzibą w Łącku (SGTPG)</p>	<p>– zgłoszono podjętą inicjatywę dotyczącą wdrażania opracowanego przez SGTPG „<i>Kompleksowego Programu Ekorozwoju i Ochrony Środowiska na terenie Pojezierza Gostynińskiego</i>”. Z inicjatywy Stowarzyszenia powstał też zamiar oznakowania, utrzymania, monitoringu i konserwacji szlaków rowerowych według opracowanej „<i>Koncepcji budowy tras rowerowych, na terenie Stowarzyszenia Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego</i>”, o zasięgu międzynarodowym – szlak tranzytowy Euro Velo R2 i o zasięgu ponadregionalnym – Ponadregionalny Rowerowy Szlak Wisły, Ponadregionalny Turystyczny Szlak Rowerowy Velo Mazovia Nr 20 oraz szlaków łącznikowych uzupełniających szlaki główne. (Łączna długość tras ok. 717 km)</p>	<p>ponadregionalny</p>
---	--	------------------------

3. SYSTEM WDRAŻANIA PROGRAMU

Założenia do Programu Działań w Płockim Obszarze Problemowym winny być rozumiane jako projekt / założenia programu operacyjnego, innego niż sektorowy i regionalny, zgodnie z delegacją art. 8 ust. 1 ustawy o Narodowym Planie Rozwoju. Programy wsparcia obszarów problemowych, w tym POP stanowią rozwinięcie *Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego*, jak i *Strategii Rozwoju Województwa Mazowieckiego*.

Beneficjentem, zgodnie z Ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o Narodowym Planie Rozwoju (*Dz. U. Nr 116, poz. 1206, z późn. zm.*), jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która korzysta z publicznych środków wspólnotowych i publicznych środków krajowych na podstawie umowy o dofinansowanie projektu albo decyzji. Grupy beneficjentów, które w ramach Narodowego Planu Rozwoju mogą uzyskać w latach 2007-2013 wsparcie z publicznych środków krajowych i wspólnotowych, są wymienione w programach operacyjnych. Poszczególne grupy beneficjentów mogą ubiegać się o dofinansowanie wkładu własnego z budżetu państwa.

Rola samorządu regionu najsilniej zaznacza się w działaniach o zasięgu ponadlokalnym wykraczającym poza kompetencje podmiotów lokalnych, a także w działaniach podejmowanych w skali nakładów przekraczających możliwości podmiotów lokalnych. Samorząd regionu jest podmiotem pośredniczącym w dystrybucji wsparcia ze środków publicznych w ramach realizacji polityki regionalnej państwa i Unii Europejskiej.

Spośród podmiotów lokalnych, największe znaczenie dla realizacji programu wsparcia będą mieli beneficjenci realizujący większość inwestycji prorozwojowych.

Podmiotami niebędącymi beneficjentami wsparcia w ramach przedmiotowego programu są organy administracji rządowej odpowiedzialne za programowanie i realizację inwestycji centralnych, stanowiące ramy prawne dla działalności podmiotów lokalnych oraz ustanawiające zakres i reguły programowania wsparcia. Organy administracji rządowej mogą być adresatami postulatów, których spełnienie warunkuje efektywność realizacji programu.

Finansowanie przedsięwzięć rozwojowych wymaga zarezerwowania środków, które znacząco przewyższają możliwości budżetowe podmiotów działających w POP. Realizacja celów finansowana będzie zarówno ze źródeł wewnętrznych, jak i zewnętrznych, takich jak:

- dochody własne jednostek samorządu terytorialnego,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki o preferencyjnym oprocentowaniu udzielane przez instytucje wspierające rozwój gmin i powiatów,
- Mazowiecki Kontrakt Samorządowy,
- państwowe dotacje z funduszy krajowych i zagranicznych,
- emisja obligacji,
- subwencje i dotacje celowe z budżetu państwa,
- środki prywatne,
- środki powstałe w wyniku partnerstwa publiczno-prywatnego (PPP). Celem upowszechnienia partnerstwa publiczno-prywatnego jest zwiększenie atrakcyjności włączenia kapitału prywatnego w realizację zadań publicznych. Rozwój PPP jest podyktowany głównie ograniczeniami publicznych środków finansowych na pokrycie wydatków inwestycyjnych oraz wysiłkami na rzecz poprawy jakości i efektywności usług publicznych (powierzenie podmiotom prywatnym obowiązku świadczenia usług o charakterze publicznym). Poszczególne formy partnerstwa różnią się między sobą stopniem ponoszonego ryzyka gospodarczego, podziałem odpowiedzialności za jakość świadczenia, okresem świadczenia usług oraz charakterem własności majątku służącego do wypełniania świadczeń. W Płocku powstał

Fundusz Grantowy dla Płocka, który jest unikatowym w skali światowej projektem w ramach partnerstwa publiczno-prywatnego.

Fundację Fundusz Grantowy dla Płocka tworzy Urząd Miasta Płocka, PKN ORLEN S. A. i Basell ORLEN Polyolefins. Celem funduszu jest wsparcie lokalnych organizacji pozarządowych w realizacji zadań strategii zrównoważonego rozwoju miasta. Projekt buduje silne społeczeństwo obywatelskie oraz stabilne środowisko dla rozwoju organizacji pozarządowych i mobilizacji lokalnego biznesu wokół priorytetów społecznych. Wnioski mogą składać organizacje pozarządowe, które chcą walczyć o pieniądze na realizację własnych projektów (granty do 40 tys. zł). Projekty te muszą się wpisać w conajmniej jeden z 11 obszarów tematycznych takich jak: podwyższenie poziomu wykształcenia i bezpieczeństwa, przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, zachowanie dziedzictwa kulturowego, podnoszenie atrakcyjności turystycznej Płocka,

– **Fundusze strukturalne UE** to instrumenty unijnej polityki strukturalnej, których zadaniem jest wspieranie, restrukturyzacja i modernizacja gospodarki krajów członkowskich i regionów słabiej rozwiniętych. Ramy inwestycji finansowanych z funduszy określa Narodowy Plan Rozwoju. Na fundusze strukturalne składają się:

- **Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego (EFRR)** – jego zadaniem jest zmniejszanie dysproporcji w poziomie rozwoju regionów należących do UE. Fundusz ten udziela wsparcia na rozwój infrastruktury, inwestycjom produkcyjnym, lokalnym inicjatywom rozwojowym oraz małym i średnim przedsiębiorstwom,
- **Europejski Fundusz Społeczny (EFS)** – z jego środków finansowane są głównie działania poprawiające jakość zasobów ludzkich oraz instytucji rynku pracy,
- **Fundusz Spójności** – instrument wsparcia finansowego UE inwestycji infrastrukturalnych (dużych inwestycji powyżej 5 mln euro) na poziomie krajowym z zakresu ochrony środowiska i transportu. Wspiera przedsięwzięcia zwiększające spójność społeczno-gospodarczą krajów członkowskich oraz zmniejszające dysproporcje w warunkach życia mieszkańców. Za najważniejszy cel fundusz stawia ułatwienie integracji słabiej rozwiniętych krajów przez budowę wielkich sieci transportowych oraz obiektów infrastruktury ochrony środowiska o dużym obszarze oddziaływania.

– **Pożyczki i linie kredytowe:**

- **Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju Regionalnego (EBOR)** – jego zadaniem jest finansowe wspieranie przemian gospodarczych w państwach Europy Środkowej i Wschodniej. Kredyty EBOR mogą być przekazane zarówno rządowi, jak i podmiotom prywatnym,
- **Europejski Bank Inwestycyjny (EBI)** – służy finansowaniu rozwoju gospodarczego. Podstawowym zadaniem EBI jest równoważenie i stabilizacja wspólnego rynku przez udzielanie pożyczek i gwarancji kredytów przyznawanych przez inne banki, które są następnie wykorzystywane we wszystkich sektorach gospodarki (np. w telekomunikacji, transporcie, przemyśle, energetyce, czy w ochronie środowiska).

Przy realizacji Założeń Programu Działań w Płockim Obszarze Problemowym duże znaczenie może odgrywać współpraca z wieloma organizacjami i funduszami krajowymi.

W zakresie ochrony środowiska, rozwoju regionalnego i rozwoju wsi funkcjonuje m. in.:

- **Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** – to jeden z podstawowych elementów systemu finansowania inwestycji środowiskowych w województwie mazowieckim. Zasady funkcjonowania funduszu określa Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. – Prawo ochrony środowiska (*Dz. U. Nr 62, poz. 627 z późn. zm.*). Działalność ta polega na udzielaniu niskoprocentowych pożyczek, pożyczek pomostowych, przyznawaniu dotacji i dopłat do oprocentowania kredytów. Podstawowym źródłem przychodów funduszu są wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych. Największą grupę odbiorców pomocy finansowej stanowią jednostki samorządu terytorialnego, **Powiatowe i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej** to instrumenty finansowe, które nie posiadają osobowości prawnej; wspomagają one lokalne inwestycje służące ochronie środowiska.

Wymienione wyżej fundusze, gromadzą wpływy z opłat płaconych za korzystanie ze środowiska i jego zasobów przez podmioty gospodarcze (opłaty za emisję zanieczyszczeń, zrzut ścieków, składowanie odpadów) oraz kar nakładanych za ponadnormatywne zanieczyszczanie środowiska.

Eko-Fundusz jest fundacją powołaną przez ministra finansów w celu efektywnego zarządzania środkami finansowymi pochodzącymi z zamiany części zagranicznego długu na wspieranie przedsięwzięć z zakresu ochrony środowiska. Pomoc obejmuje pięć priorytetowych dziedzin: ochronę powietrza, wód, klimatu i bioróżnorodności oraz gospodarkę odpadami i rekultywację gleb. Udziela wsparcia w formie bezzwrotnych dotacji i preferencyjnych pożyczek.

Instrumenty wspierające inwestycje w regionach

Lokalne i regionalne fundusze poręczeniowe i pożyczkowe („kapitał dla przedsiębiorczych”) – rozbudowa systemu tych funduszy ma na celu zwiększenie dostępności do zewnętrznych źródeł finansowania, wzrost aktywności inwestycyjnej oraz podejmowanie działalności gospodarczej. Należy tu wymienić m.in.:

- **Mazowiecki Fundusz Poręczeń Kredytowych**, który powstał z inicjatywy Zarządu Województwa Mazowieckiego w celu wspierania mikro, małych i średnich przedsiębiorstw działających na Mazowszu. Fundusz nie działa dla zysku, a jego założycielami są samorządy terytorialne i gospodarcze oraz Skarb Państwa,
- **Fundusz Rozwoju Inwestycji Komunalnych** ma za zadanie wspierać rozwój regionalny przez udzielanie preferencyjnych kredytów na przygotowanie projektów inwestycji komunalnych przewidzianych do współfinansowania z funduszy UE. Jego środki przeznacza się na udzielanie preferencyjnych kredytów na pokrycie kosztów przygotowania projektów, w tym kosztów opracowania studium wykonalności inwestycji, analizy kosztów i korzyści oraz pozostałej dokumentacji projektowej, ekspertyz, studiów niezbędnych do przygotowania realizacji inwestycji. O kredyt z funduszu ubiegać się mogą gminy oraz ich związki,
- **Krajowy Fundusz Mieszaniowy** jest instytucją udzielającą preferencyjnych kredytów na budowę mieszkań na wynajem o umiarkowanych czynszach (Towarzystwom Budownictwa Społecznego i spółdzielniom mieszkaniowym) oraz budowę infrastruktury technicznej towarzyszącej budownictwu mieszkaniowemu,
- **Krajowy Fundusz Termomodernizacji** – podstawowym jego celem jest pomoc finansowa dla inwestorów realizujących przedsięwzięcia termomodernizacyjne przy pomocy kredytów zaciąganych w bankach komercyjnych. Pomoc ta stanowi źródło spłaty 25% zaciągniętego kredytu na wskazane przedsięwzięcia.

Instrumenty wspomagające integrację społeczną

- **Fundusz Integracji Społecznej** utworzony w ramach planowanego Poakcesyjnego Programu Wsparcia Obszarów Wiejskich, finansowanego z pożyczki Banku

Światowego. Fundusz byłby wykorzystywany przez samorzady lokalne, przede wszystkim gminy, do zakupu szkoleń dla pracowników socjalnych od certyfikowanych dostawców oraz zakupu usług socjalnych od dostawców publicznych, prywatnych i pozarządowych,

- **Fundusz Inicjatyw Obywatelskich** – celem uruchomienia „Rządowego Programu – Fundusz Inicjatyw Obywatelskich” (Program „FIO”) było pobudzenie oraz wzmocnienie inicjatyw obywatelskich z udziałem sektora pozarządowego. Środki FIO są przeznaczone na dofinansowanie: współpracy między sektorem pozarządowym i publicznym w ramach partnerstwa publiczno-społecznego oraz priorytetowych działań inicjowanych przez organizacje pozarządowe realizujące zadania publiczne, umożliwiającym korzystanie ze środków Unii Europejskiej, wymagających zintegrowanych form działania, promujących upowszechnianie dobrych praktyk oraz modelowych rozwiązań służących rozwojowi społeczeństwa obywatelskiego,
- **Fundusz Poręczeń Unijnych** – jest to instytucja udzielająca gwarancji i poręczeń dla kredytów zaciąganych przez wszystkie podmioty na prefinansowanie lub współfinansowanie projektów zasilanych z funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności. W ramach tego funduszu BGK udziela gwarancji lub poręczenia spłaty kredytu oraz wykonania zobowiązań wynikających z obligacji, jeżeli kredyt lub środki z emisji obligacji są przeznaczone na wkład własny lub nakłady podlegające refinansowaniu ze środków UE.

Instrumenty wspomagające finansowanie projektów ze środków prywatnych

Poręczenia i gwarancje Skarbu Państwa – Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych, to instrument wspomagający realizację wielkich projektów infrastrukturalnych, szczególnie w zakresie budowy dróg, linii kolejowych, instalacji służących ochronie środowiska. Poręczeniami i gwarancjami Skarbu Państwa wspomagane będą projekty realizowane przez partnerstwo publiczno-prywatne oraz projekty koncesyjne.

Dostęp małych i średnich przedsiębiorstw do kredytów i innych instrumentów rynku finansowego ułatwiać będzie zlokalizowany w BGK Krajowy Fundusz Poręczeń Kredytowych, wspierający wkładami kapitałowymi oraz regwarancjami działalność lokalnych i regionalnych funduszy.

Krajowe instrumenty wsparcia rolnictwa

Są to dopłaty z budżetu krajowego do programów realizowanych w rolnictwie, służących poprawie warunków produkcji w gospodarstwach rolnych oraz w zakładach przetwórstwa rolno-spożywczego. Wśród instrumentów finansowych należy wymienić:

- dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych w rolnictwie, przetwórstwie rolno-spożywczym i w usługach dla rolnictwa,
- gwarancje i poręczenia spłaty kredytów inwestycyjnych w rolnictwie i w przetwórstwie rolno-spożywczym,
- ulgi inwestycyjne i zwolnienia od podatku rolnego oraz od podatku od nieruchomości;
- wspieranie promocji artykułów rolnych,
- dofinansowanie realizacji programów hodowlanych w spółkach Agencji Nieruchomości Rolnych,
- dotacje na dofinansowanie kosztów postępu biologicznego w produkcji zwierzęcej i roślinnej, ochrony roślin, rolnictwa ekologicznego oraz na zwalczanie chorób zakaźnych zwierząt,
- wspieranie badań naukowych i wdrażanie ich wyników w rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym,

- dotacje dla podmiotów zajmujących się zbieraniem padłych zwierząt gospodarskich (bydło, trzoda chlewna), przetwarzaniem, transportem oraz spalaniem mączek wyprodukowanych z tych surowców,
- dofinansowanie inwestycji proekologicznych służących prawidłowemu zagospodarowaniu odchodów zwierzęcych,
- wspomaganie edukacji młodzieży wiejskiej.

Po 1 stycznia 2007 r. polityka spójności UE funkcjonuje w nowym kształcie, gdzie uproszczeniu uległ proces programowania pomocy. **Strategiczne Wytyczne Wspólnoty na lata 2007-2013** (SWW) organizują całość procesu programowania w państwach członkowskich i stanowią podstawę do przygotowania dokumentów krajowych. W wytycznych są 3 priorytety polityki spójności obowiązujące w latach 2007-2013:

- Poprawa atrakcyjności państw członkowskich, regionów i miast przez ułatwienie dostępności, zapewnienie odpowiedniej jakości i poziomu usług oraz zachowanie ich potencjału środowiskowego,
- Wsparcie innowacyjności, przedsiębiorczości i wzrostu gospodarki opartej na wiedzy przez promowanie badań i innowacyjności, łącznie z nowymi technikami informacyjno-komunikacyjnymi,
- Tworzenie większej liczby lepszych miejsc pracy przez zachęcanie większego kręgu osób do podjęcia zatrudnienia lub rozpoczęcia działalności gospodarczej, poprawę adaptacyjności pracowników i przedsiębiorstw oraz zwiększenie inwestycji w kapitał ludzki.

Po 2007 r. zasadą obowiązującą przy ustanawianiu programów finansowanych ze środków krajowych będzie brak możliwości jednoczesnego finansowania danych przedsięwzięć ze środków UE. Przedsięwzięcia pozbawione możliwości uzyskania wsparcia z funduszy unijnych będą finansowane w ramach programów krajowych. Stanowiąc one będą uzupełnieniem programów współfinansowanych ze środków UE.

Projekt Narodowego Planu Rozwoju na lata 2007-2013, przyjęty przez Radę Ministrów we wrześniu 2005 r., zakłada realizację zapisanych w nim celów przez sektorowe i regionalne programy operacyjne.

W lutym 2006 r. rząd przyjął projekt **Narodowej Strategii Spójności 2007-2013 (NSS)**, stanowiącej odpowiednik wymaganego przez Komisję Europejską dokumentu o nazwie **Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia**. Celem strategicznym NSS jest tworzenie warunków do wzrostu konkurencyjności gospodarki polskiej bazującej na wiedzy i przedsiębiorczości, zapewniającej wzrost zatrudnienia oraz poziomu spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej Polski w ramach Unii Europejskiej i wewnątrz kraju.

W NSS zapisano, że w latach 2007-2013 w Polsce funkcjonować będzie **16 regionalnych programów operacyjnych przygotowanych i zarządzanych przez samorządy województw, 5 sektorowych programów operacyjnych**, zarządzanych przez Ministerstwo Rozwoju Regionalnego przy udziale właściwych merytorycznie ministerstw jako instytucji pośredniczących, bądź zarządów województw, oraz programy operacyjne Europejskiej Współpracy Terytorialnej i program pomocy technicznej. Przewidywany zakres tematyczny wsparcia realizowanego w ramach poszczególnych Programów Operacyjnych w skrócie przedstawia się następująco:

- **Programy regionalne (finansowanie z EFRR)** – będą one obsługiwać projekty ukierunkowane na podnoszenie konkurencyjności danego regionu, m.in. inwestycje w badania i rozwój technologiczny, wsparcie przedsiębiorczości, inwestycje w turystykę i kulturę, transport, infrastrukturę zdrowia i społeczną, a także finansowanie inicjatyw lokalnych w zakresie zatrudnienia i kształcenia oraz zapobiegania i zwalczania zagrożeń przyrodniczych i technologicznych,

- **Program Operacyjny: Infrastruktura i środowisko (finansowanie z EFRR i FS)** – głównym obszarem wsparcia będzie infrastruktura energetyczna, transportowa i środowiskowa (w tym ochrona środowiska naturalnego), ale także rozwój kultury i zachowanie dziedzictwa kulturowego,
- **Program Operacyjny: Kapitał ludzki (finansowanie z EFS)** – poza projektami z zakresu edukacji, integracji społecznej i walki z bezrobociem, program ten wesprze przedsięwzięcia społeczne o charakterze ponadnarodowym oraz dotyczące promocji zdrowia,
- **Program Operacyjny: Innowacyjna gospodarka (finansowanie z EFRR)** – w ramach tego programu udzielana będzie pomoc przedsiębiorcom, przede wszystkim w formie dotacji inwestycyjnych, ale także wsparcie dla rozwoju nowoczesnych technologii i sfery badawczo-rozwojowej,
- **Program Operacyjny: Europejskiej współpracy terytorialnej (finansowanie z EFRR)** – jest to zintegrowany pakiet programów współpracy przygranicznej, transnarodowej i międzyregionalnej.

Instrumenty organizacyjne programu

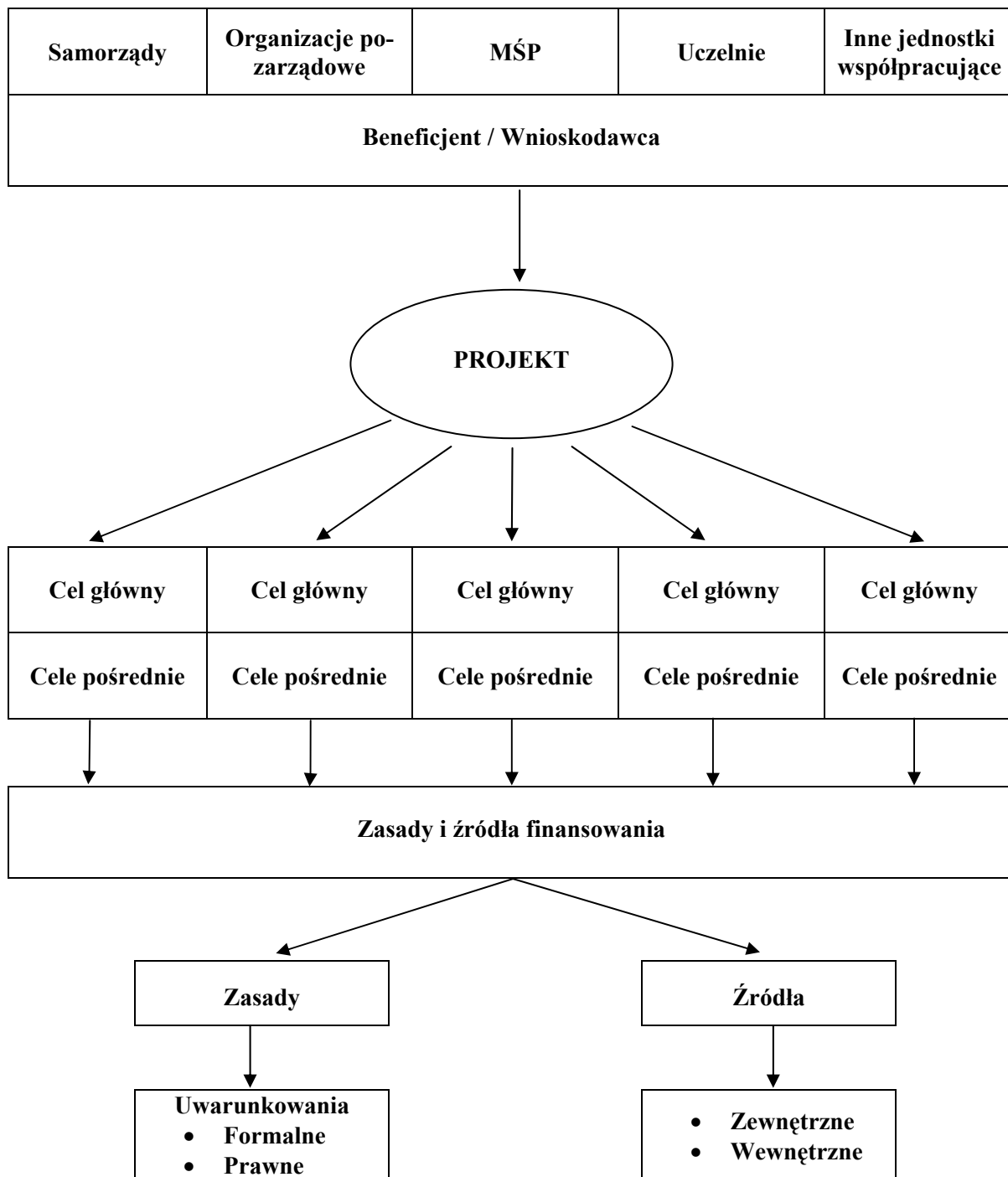
We wdrożenie programu zaangażowane będą wszystkie podmioty, a nacisk zostanie położony na połączenie działań między sektorem publicznym (na różnych poziomach – regionalnym, lokalnym) oraz sektorem prywatnym w celu tworzenia partnerstwa publiczno-prywatnego.

Funkcjonowanie programu wymaga m. in.:

- prowadzenia akcji promocyjnych w ramach programu (spotkania warsztatowe),
- stworzenia i prowadzenia bazy danych potencjalnych projektów do współfinansowania zgłaszanych przez instytucje, organizacje i jednostki,
- sprawdzenia zgodności zamierzeń zawartych w projektach z celami głównymi oraz pośrednimi,
- określenia możliwych źródeł finansowania,
- kwalifikacji projektów do finansowania w ramach regionalnych programów operacyjnych.

Sformułowane Założenia Programu Działań w Płockim Obszarze Problemowym wspomogą kształtowanie się procesów rozwojowych w układzie przestrzennym. Są one istotnym uzupełnieniem działań planowanych i programowanych na poziomie krajowym i regionalnym, wpisują się w budowanie konkurencyjnej siły regionu z uwzględnieniem indywidualnych cech społeczno-ekonomicznych subregionu, stwarzają też mieszkańcom możliwość pełnego udziału w osiągnięciu odpowiedniego poziomu życia.

Schemat 2. Funkcjonowanie programu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie *Zarysu metodyki opracowywania programów strategicznych*, 2004 r. Rządowego Centrum Studiów Strategicznych

MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

Literatura:

Budżet jednostek samorządu terytorialnego w latach 2001 – 2004, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2005.

Główny Urząd Statystyczny, Baza Danych Regionalnych, Dane dla jednostki terytorialnej – wersja elektroniczna, www.stat.gov.pl

Heffner K. i Marszałek T. (red.), *Uwarunkowania rozwoju małych miast*, Warszawa 2006.

Herz L., *Mazowsze*, Wiedza i Życie, Warszawa 2005.

Koncepcja utworzenia Centralnego Okręgu Wiedzy, Edukacji, Wysokich Technik i Technologii – COW – „Płockie Zagłębienie Wiedzy”, opracowanie: Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, Oddział Terenowy (OT) w Płocku; przechowywane w archiwum OT Płock.

Kompleksowy Program Ekorozwoju i Ochrony Środowiska na terenie Stowarzyszenia Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego (synteza), 2002, *Koncepcja budowy tras rowerowych na terenie Stowarzyszenia Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego*, 2003r., opracowanie: Stowarzyszenie Gmin Turystycznych Pojezierza Gostynińskiego, przechowywane w siedzibie Stowarzyszenia w Łącku przy ul. Lipowej 6.

Mały rocznik statystyczny Polski z 2005 r., Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2005.

Plan rozwoju obszarów wiejskich na lata 2004 – 2006, Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Warszawa 2004.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Mazowieckiego, Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego, Warszawa 2004.

Portret Województwa Mazowieckiego 2001–2004, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2005.

Powiaty w Polsce 2005, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2005.

Raport z wyników spisów powszechnych. Województwo Mazowieckie 2002. Powszechny Spis Rolny, Urząd Statystyczny w Warszawie, Warszawa 2003.

Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2001, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Inspekcja Ochrony Środowiska, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa 2001.

Stan środowiska w województwie mazowieckim w 2004r., Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Inspekcja Ochrony Środowiska, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Warszawa 005.

Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2020 (aktualizacja), Samorząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa 2006.

Wojewódzki Program Opieki nad Zabytkami 2006–2009, Zarząd Województwa Mazowieckiego, Warszawa 2005.

Związki funkcjonalno-przestrzenne w województwie mazowieckim, opracowanie: Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, Oddział Terenowy (OT) w Radomiu, przechowywane w archiwum OT Radom.

Spis map

Mapa 1. Obszary polityki przestrzennej.....	8
Mapa 2. Podział administracyjny	11
Mapa 3. Edukacja, innowacyjność.....	19
Mapa 4. Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	22
Mapa 5. Waloryzacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej.....	27
Mapa 6. Walory przyrodnicze.....	33
Mapa 7. Wartości kulturowe	38
Mapa 8. Waloryzacja zasobów środowiska kulturowego	39
Mapa 9. Infrastruktura techniczna.....	44

Spis tabel

Tabela 1. Rynek pracy	13
Tabela 2. Aktywni zawodowo według poziomu wykształcenia w 2002 r.....	14
Tabela 3. Aktywni zawodowo według płci i miejsca zamieszkania w 2002 r.....	14
Tabela 4. Liczba studentów	15
Tabela 5. Uczniowie w szkołach ponadgimnazjalnych	17
Tabela 6. Ludność w wieku 13 lat i więcej według poziomu wykształcenia	17
Tabela 7. Liczba łóżek w szpitalach	20
Tabela 8. Opieka społeczna	21
Tabela 9. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane w rejestrze Regon.....	24
Tabela 10. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach	25
Tabela 11. Gospodarstwa rolne.....	26
Tabela 12. Stan pogłowia zwierząt gospodarskich	28
Tabela 13. Środowisko przyrodnicze.....	32
Tabela 14. Podstawowe dane o jeziorach	34
Tabela 15. Procentowy udział lasów według powiatów	35
Tabela 16. Powierzchnie zalesień w powiatach.....	35
Tabela 17. Stan obiektów zabytkowych	40
Tabela 18. Sieć dróg publicznych o twardej nawierzchni (km).....	41
Tabela 19. Długość sieci rozdzielczej: wodociągowej, kanalizacyjnej i gazowej.....	43
Tabela 20. Zestawienie i ocena zgłoszonych przedsięwzięć	60

Spis schematów

Schemat 1. Cele uwzględnione w misji: <i>Przeciwdziałanie nadmiernym dysproporcjom w rozwoju społeczno-gospodarczym</i>	54
Schemat 2. Funkcjonowanie programu	69

Spis wykresów

Wykres 1. Prognoza zmian liczby ludności.....	12
Wykres 2. Uczniowie w szkołach ponadgimnazjalnych w 2004 r.....	16
Wykres 3. Struktura użytkowania ziemi w <i>Płockim Obszarze Problemowym</i>	26

ABSTRACT

The document “The Guidelines to the Płock Problem Area Action Programme” entails 5 chapters. In the beginning, it presents the characteristics of the area, which include a synthetic overview of the most important branches of economy, the social sphere, state of the environment, transport system and the spatial issues. In this part special attention has been given to: the communication links to Warsaw and the rest of the country, unemployment rate, the state of tourism infrastructure in relation to landscape and cultural attractiveness of the region, as well as to the extraordinary threats to the natural environment caused by the location of industrial infrastructure and the transports of dangerous materials. Finally, this chapter presents a SWOT analysis in the “society – economy – territory (environment and infrastructure)” pattern.

The main message of *The Guidelines* is pronounced in the third chapter. To attain the main goal of counteracting excessive disproportions in social and economic development, 5 primary objectives (along with respective secondary objectives and directions of actions) were drafted:

1. *Płock as a supra-local centre of development-balancing* (strengthening of development potential of the sub-regional centre, especially in the areas of university education, specialised health care and business-support institutions; making Płock – the historic capital of Mazovia – the national centre for tourism);
2. *Improving agricultural produce through development of specialization and promotion of organic produce* (increasing the competitiveness of farms; support for specialization of agricultural produce; fostering entrepreneurship and agrotourism);
3. *Supporting the development potential of the following towns: Gostynin, Sierpc, Drobin, Gąbin, Wyszogród in the areas of population service functions, agriculture and tourism* (ameliorating the standards of health and social care, education and culture, as well as tourism; raising the standards of services for the agriculture; economic activation of the area);
4. *Increasing tourist and recreational attractiveness of the region using its own environmental values and cultural heritage* (promotion, creation and development of a local brand and competitive tourism products; protection and exploitation of cultural and environmental resources of Gostynin Lake District and the Vistula Valley for the development of tourism);
5. *Realisation of investment projects in the area of transport network and technical infrastructure* (improvement of public safety, communication accessibility and the transport system; development of local technical infrastructure to increase the potentials of rural areas and towns).

Also the partners invited for cooperation made suggestions concerning public-interest investment projects of supra-local character to be realized in the period of 2007–2013. These include: setting up a branch of Air Ambulance and construction of its fixed base on the Płock Flying Club’s airfield; construction of a recreational and balneological resort in Gostynin, together with the improvement of A-roads No. 60 and 62, thus improving transport links with Warsaw; creation of Self-governmental Joint Economic Zone, based on No. 60, 62, 10 and 50 A-roads, No. 7 international road and Sochaczew airport (potentially); creation of Mazowieckie Centre of Cooperation, Economic Information and Investor Service.

The present document also provides sources of financing, including the funds from Mazowiecki Self-governmental Contract, generated by the PPP (Grant Fund for Płock), local and regional guarantee and lending funds, as well as EU Structural Funds.

“The Guidelines to the Płock Problem Area Action Programme” will provide support for endogenous development processes, thus enabling to upgrade the social and economic development rank of the area in question. It is an important complement to the actions planned and programmed on the regional level and becomes a tool of social communication.